RADU TEODORESCU

SFÂNTUL ARHANGHEL MIHAIL ÎN PERSPECTIVĂ INTERRELIGIOASĂ ŞI INTERCREŞTINĂ

Cugir 2025

CUPRINS

Introducere
1. Sfântul Arhanghel Mihail în iudaism
2. Sfântul Arhanghel Mihail în islam
3. Sfântul Arhanghel Mihail în creştinismul ortodox
4. Sfântul Arhanghel Mihail în catolicism
5. Sfântul Arhanghel Mihail în luteranism
6. Sfântul Arhanghel Mihail în calvinism şi neoprotestantism
Concluzii

INTRODUCERE

Personalitatea Sfântului Arhanghel Mihail este una centrală în creştinismul ortodox şi în creştinism în genere. Totuşi este bine să ştim că nu numai în creştinismul ortodox avem un cult al Sfântului Arhanghel Mihail ci el este prezent şi în iudaism şi în islam. În această carte ne propunem să facem o trecere în revistă a modului cum este văzut Sfântul Arhanghel Mihail în religiile necreştine şi în confesiunile creştine neortodoxe. Aceasta fiindcă ele recunosc existenţa Sfântului Arhanghel Mihail.

Vom prezenta în această carte o serie de mărturii despre arătări ale Sfântului Arhanghel Mihail în perioada imperiului bizantin şi în occident mai înainte de marea schismă de la 1054.[1]

Sfântul Arhanghel Mihail ţine în creştinismul ortodox de cultul sfinţilor îngeri şi se poate spune că el este unul dintre cei mai cunoscuţi îngeri. După cum am spus nu numai creştinismul ortodox vorbeşte despre el ci la fel de bine şi religii necreştine ca islamul şi iudaismul. „Primii creştini au preluat ideile evreieşti referitoare la îngeri. În prima fază, conceptul creştin al unui înger a preschimbat îngerul într-un mesager divin şi manifestarea lui Dumnezeu Însuşi. Ulterior, mesagerii divini au fost individualizaţi: Lucifer, Rafael, Gabriel, Michael şi Uriel. Apoi, în cursul a mai mult de două secole (din secolul al III-lea până în secolul al V-lea), imaginea îngerilor a preluat caracteristici definitorii în teologie şi în artă."[2]

Este adevărat că în ultimii ani s-au scris mai multe lucruri frumoase şi ziditoare despre sfinţii îngeri în spaţiul ortodox dar la fel de bine trebuie să ştim că cu privire la Sfântului Arhanghel Mihail încă mai există la nivel popular o mare fascinaţie cu existenţa lui.[3]

Sfinţii îngeri sunt persoane care au rămas credincioase lui Dumnezeu după marea probă – sau încercare – din cer – în care circa o treime dintre ei s-au răzvrătit împotriva lui Dumnezeu şi au devenit demoni. Pentru noi oamenii cu minţile mici şi limitate va rămâne o taină cum din fiinţe ale lumină şi ale binelui ei bine demonii au ajuns fiinţe ale întunericului şi răului absolut. Totuşi într-o oarecare măsură putem să înţelegem acest lucru fiindcă istoria umană este plină de cazuri de oameni care au fost buni iniţial pentru ca mai apoi să devină răi şi certaţi cu binele.

„În perioada antichităţii târzii şi prima jumătate a epocii medievale, creştinii credeau că una din treburile pe care îngerii cei mai ordinari trebuie să le îndeplinească este să mişte aştrii (adică cele 7 planete cunoscute în epocă) pe orbitele lor în jurul Pământului (geocentrism). Cosmologia lor moştenită din Biblie (un Pământ plat, un firmament sub formă de boltă rigidă peste care sunt apele cereşti (Facere)), era influenţată prin scrierile Sfinţilor Părinţi şi de cosmologia greacă (sfere cereşti, orbite circulare perfecte). În "Lunaticii" ("Evoluţia Concepţiei despre Univers de la Pitagora la Newton", p.e. 1959), Arthur Koestler relatează şi el cum călugărul bizantin Cosmas Indicopleustes considera că aştrii sunt purtaţi pe orbitele lor sub bolta cerească de îngeri, şi chiar şi mai târziu, până prin secolul al XVI-lea, a mai persistat credinţa că îngerii sunt cei care mişcă planetele şi aştrii în general pe orbitele lor[12] Odată cu impunerea concepţiei heliocentrice a lui Copernic, în care Pământul nu mai era centrul cosmosului ci doar o planetă a unui sistemul solar banal, dintr-o galaxie din specia care universul aparent infinit conţine numeroase, conceptul de îngeri şi demoni au devenit şi ele nepotrivite şi au fost, prin urmare, adaptate. Cosmosul tripartit (Iad, Pământ şi Ceruri) devenise un anacronism. Într-o astfel de lume a legilor naturale, nu numai îngerii par în opinia unora să-şi fii pierdut rostul, Dumnezeu însuşi ca primă cauză şi făcător de minuni, fiind înlocuit de legi naturale, capabile să explice mult mai eficient mecanismele universului decât o putea face ideea unui zeu."[4]

După cum am spus în lumea de azi încă mai există o fascinaţie cu sfinţii îngeri deşi sunt mulţi care se îndoiesc că avem un înger păzitor. Creştinsmul ortodox susţine că toţi cei care sunt botezaţi primesc la botez un înger păzitor. Se ştie din iudaism că în Vechiul Testament Sfântului Arhanghel Mihail a fost îngerul protector şi păzitor la poporului ales, Israel. Nu ştim dacă în prezent Sfântului Arhanghel Mihail mai deţine acest titlu. Cert este că el este prezentat de Sfântului Ioan Teologul ca cel care a condus pe restul îngerilor din cer în războiul iscat de satan pentru a Îl uzurpa pe Dumnezeu. "Şi s-a făcut război în cer: Mihail şi îngerii lui au pornit război cu balaurul. Şi se războia şi balaurul şi îngerii lui. Şi n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Şi a fost aruncat balaurul cel mare, şarpele de

[1] A se vedea Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria apariţiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021).
[2] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Enger (accesat pe 22.07.2025).
[3] A se vedea Ovidiu Victor Olar, *Împăratul înaripat. Cultul Sfântului Arhanghel Mihail în lumea bizantină* (Bucureşti, 2004).
[4] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Enger (accesat pe 22.07.2025).

demult, care se cheamă diavol şi satana, cel ce înşeală pe toată lumea, aruncat a fost pe pământ şi îngerii lui au fost aruncaţi cu el" (Apocalipsă 12, 7-9).

Această carte se vrea o mică şi smerită contribuţie la cultul creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail deşi ştim că în lumea ortodoxă – mai ales în România – există un con de întuneric asupra arhanghelului creat de mişcarea de sorginte fascistă şi nazistă Legiunea Arhanghelului Mihail sau Garda de Fier.[5]

Ceea ce trebuie să ştim este că rugăciunile către Sfântul Arhanghel Mihail sunt unele care conţin foarte multă teologie şi informaţie angelologică: „alesule Voievod al Puterilor cereşti şi apărător al neamului omenesc, această cântare de mulţumire aducem ţie noi, cei izbăviţi prin tine din necazuri; ci tu, ca unul care stai înaintea Scaunului Împăratului Slavei, slobozeşte-ne pe noi din toate nevoile, ca lăudându-te să strigăm ţie, cu credinţă şi cu dragoste: Bucură-te, Mihaile, mare Arhistrateg, cu toate Puterile cereşti!"[6]

În istorie se poate vedea că spre deosebire de demoni care au terorizat şi aruncat omenirea în disperare şi haos ei bine Sfântului Arhanghel Mihail s-a dovedit a fost un prieten al nostru. Acesta este şi motivul pentru care el are inclus în calendarul ortodox două zile de prăznuire:

- pe 8 noiembrie alături de Sfântului Arhanghel Gavriil
- şi pe data de 6 septembrie când Sfântul Arhanghel Mihail a salvat de la inundaţie o biserică ortodoxă din Colose.[7]

Prin urmare cert este că un cult la Sfântului Arhanghel Mihail nu avem numai în Creştinsmul ortodox ci la fel de bine şi în alte religii şi confesiuni creştine. După cum am spus în această carte ne vom permite luxul de a vedea care sunt asemănările şi diferenţele cu privire la cultul ortodox şi a restului de culturi ale Sfântului Arhanghel Mihail.

Poate una dintre cele mai pline de conţinut rugăciuni cu privire la Sfântul Arhanghel Mihail este aceasta şi pe ea o găsit în Acatistul Arhanghelului: „Sfinte şi mare Arhangheli al lui Dumnezeu, Mihaile, care cel dintâi între îngeri stai dinaintea Treimii celei negrăite, sprijinul şi păzitorul neamului omenesc, care ai zdrobit în Ceruri cu oştile tale capul prea-trufaşului diavol şi ruşinezi pururea pe pământ răutatea şi viclenia lui, la tine alergăm cu credinţă şi ne rugăm ţie cu dragoste: fii pavăza nestricată şi coif tare Sfintei Biserici şi neamului nostru dreptcredincios, păzindu-ne cu spada ta purtătoare de fulgere de toţi vrăjmaşii văzuţi şi nevăzuţi.

Nu ne lăsa pe noi, o, Arhangheli al lui Dumnezeu, fără ajutorul şi ocrotirea ta, pe cei ce lăudam astăzi sfântul tău nume. Iată că, deşi mult greşiţi suntem, nu voim să pierim întru fărădelegile noastre, ci să ne întoarcem la Domnul, ca să ne călăuzească spre lucruri bune. Luminează minţile noastre cu lumina feţei lui Dumnezeu, care străluceşte totdeauna pe fruntea ta ca un fulger la arătare, ca să putem pricepe care este voia lui Dumnezeu, bună şi desăvârşită, în ceea ce ne priveşte, şi să cunoaştem toate câte se cuvine nouă să le facem şi câte să le trecem cu vederea şi să le părăsim. Întăreşte-ne cu harul Domnului voinţa slabă şi dorirea lipsită de vlagă, că întărindu-ne în legea Domnului, să încetăm a ne mai primejdui cu cugetele pământeşti şi cu poftele trupeşti, aplecându-ne, după asemănarea copiilor lipsiţi de minte, către frumuseţile degrabă pieritoare ale lumii acesteia şi uitând în chip nesăbuit cele veşnice şi cereşti de dragul celor stricăcioase şi pământeşti."[8]

Cu privire la diferenţele de cult care există în lume referitor la Sfântul Arhanghel Mihail trebuie să ştim că sunt două metode după care putem merge

- să vedem doar diferenţele dintre culte şi religii cu privire la Sfântul Arhanghel Mihail
- sau la fel de bine să vedem lucrurile care ne aproprie şi pe care le avem în comun.

Această carte este adepta la cea de a doua metodă. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că există mult prea mult conflict şi diviziune religioasă care de mai multe ori s-a soldat în crimă şi război tocmai fiindcă diferenţele au fost exagerate şi hiperbolizate.

La fel de bine ceea ce vrea această carte să certifice este că Sfântul Arhanghel Mihail nu este numai un

- mit
- sau o fantasmă

---

[5] A se vedea Constantin Iordachi, *The fascist faith of the legion Arhchnghel Michael in Romania 1927-1941: martyrdom and national purification* (Routledge, 2022).

[6] Acatistul Arhanghelului Mihail.

[7] https://pravila.ro/minunea-savarsita-de-sfantul-arhanghel-mihail-in-colose-6-septembrie/ (acccesat pe 01.09.2025).

[8] Acatistul Arhanghelului Mihail.

ci o există şi o realitate. Vom da în această carte 14 mărturii despre diferite apariţii şi minuni pe care arhanghelul le-a făcut pentru a ne încredinţa de existenţa lui.

Cu privire la ceea ce poate face pentru noi Sfântul Arhanghel Mihail acatistul său spune foarte frumos: „Mai presus de toate acestea, cere de Sus pentru noi duhul adevăratei pocăinţe, întristarea cea nefăţarnică după Dumnezeu şi zdrobirea pentru păcatele noastre, ca zilele ce ne-au mai rămas din această viaţă trecătoare să le chel-tuim nu spre plăcerea simţurilor şi hrănirea patimilor noastre, ci întru îndreptarea cu lacrimi de credinţă şi zdrobire a inimii, cu nevoinţele curăţiei şi cu bineplăcutele fapte ale milostivirii.

Iar când se va apropia ceasul sfârşitului nostru, al slobozirii din legăturile acestui trup pieritor, nu ne lasă pe noi, Arhanghele al lui Dumnezeu, fără de apărare împotriva duhurilor răutăţii care sunt în văzduhuri şi obişnuiesc a împiedica urcuşul sufletului omenesc la cele de Sus, ca păziţi fiind prin tine, fără împiedicare să ajungem în sălaşurile preaslăvite ale Raiului, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit.

Şi învrednicindu-ne a vedea prealuminatul chip al Preabunului nostru Domn şi Stăpân, şi căzând cu lacrimi la picioarele Lui, cuprinşi de bucurie şi umilinţă să strigăm: slavă Ţie, Preaiubitul nostru Mântuitor, Care pentru preamultă dragoste pe care o ai faţă de noi, nevrednicii, ai binevoit a trimite pe îngerii Tăi ca să slujească mântuirii noastre! Amin!”[9]

Doi pelerini se aflau la vechiul Colose din Turcia care azi se numeşte Honaz.

- Mă bucur că am ajuns aici.
- Şi eu.
- Aici s-a arătat Sfântului Arhanghel Mihail.
- Aşa este.
- Nu îmi vine să cred.
- De ce?
- Chiar crezi că există îngeri?
- Da.
- Ai dreptate.
- De ce?
- Adică mărturia este cât se poate de clară.
- Cea de aici din Colose?
- Da.
- Sfântul Arhanghel Mihail chiar s-a arătat aici.
- Nu am nici o îndoială.
- Dar sunt multe lucruri care nu au fost total descoperite.
- De ce?
- Ce l-a determinat pe Sfântul Arhanghel Mihail să se arate chiar aici la Colose?
- Cred că ştiu ce.
- Ce anume?
- Tânărul Arhip care proteja biserica era un mare ascet şi foarte virtuos.
- Şi crezi că a contat?
- Da.
- De ce?
- Asceza şi virtuţile sunt unele care îi atrag pe sfinţii îngeri.
- Nu ştiam.
- Şi evident că este vorba şi de evidenţa situaţiei.
- Care?
- Păgânii voiau să distrugă o biserică creştină.
- Ştiu asta.
- Acest lucru nu l-a lăsat pe Sfântul Arhanghel Mihail indiferent.
- Aşa este.

[9] Acatistul Arhanghelului Mihail.

- Ştii ce am aflat?
- Pe când trăia Sfântul Ioan Teologul el a făcut o vizită în Colose în Asia Mică.
- Şi?
- A profeţit că Sfântul Arhanghel Mihail va face o minune aici.
- Minunea din Colose?
- Da.
- Şi?
- Am aflat cum a fost de fapt construită biserica din Colose.
- Cum?
- După câteva sute de ani de la această profeţie şi cu 90 de ani înainte de minunea de la Colose în Colose era o fată mută.
- Şi?
- Sfântului Arhanghel Mihail s-a arătat şi a vindecat-o de muţenie.
- Minunat.
- Nu ştiam.
- Ba da.
- Şi ce a urmat?
- Ei bine tatăl fetei a voit să îşi arate recunoştinţa faţă de vindecarea făcută de Sfântului Arhanghel Mihail şi a ridicat în Colose o biserică.[10]
- Cea care au voit mai apoi păgânii să o distrugă?
- Da.
- Nu ştiam.
- Vezi că lucrurile se leagă?
- Da.
- Oricum este frumos să calci pământul pe care s-a descoperit Sfântul Arhanghel Mihail.
- Aşa este.
- O să ţin minte aceste momente toată viaţa.
- Fiindcă ai evlavie la Sfântului Arhanghel Mihail.
- La fel ca tine nu?
- Da.
- Este bine să ştim că avem în cer un prieten ca Sfântul Arhanghel Mihail.
- Asta aşa este.
- Înseamnă că nu suntem singuri.
- Da.
- Dar în iad avem mulţi duşmani de moarte.
- Din nefericire.
- Totuşi să ştii ceva?
- Ce?
- Dumnezeu şi sfinţii îngeri sunt rezonabili.
- În ce sens?
- Toate patimile sunt controlate de demoni.
- Şi?
- Dumnezeu şi sfinţii îngeri ştiu de acest lucru.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Ei ştiu de neputinţele noastre.
- Cred că ai dreptate.
- Aşa este.

[10] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) p. 80.

Ceea ce este comun nu numai în cultul ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail ci la fel de bine şi în restul religiilor şi cultelor creştine este că ele este unul care ne poate apăra şi proteja de demoni. „Arătând în tine puterea nebiruită a râvnei pentru slava dumnezeiască ai stat în fruntea cetelor îngereşti, Mihaile, împotriva celui ce suflă răutatea, preatrufaşului luceafăr de dimineaţă, pe care, văzându-l aruncat împreună cu cei de aproape ai săi din înălţimea cerului întru cele mai de jos ale pământului, oştirile cereşti, în chip preaslăvit călăuzite de tine în luptă, înaintea Scaunului dumnezeirii au strigat cu veselie şi cu o singură gură: Aliluia!”[11]

Au fost mai mulţi care s-au întrebat de ce diavolul şi demonii ne urăsc aşa de mult că au introdus în lumea mortalitatea? Aceasta fiindcă diavolul şi demonii nu văd nimic mai mult decât răul şi omul este o creaţie a lui Dumnezeu. Prin faptul că diavolul l-a făcut pe om să moară a voit să se răzbune pe Dumnezeu care l-a scos afară din rai.

Este evident că din cele mai vechi vremuri Sfântul Arhanghel Mihail şi-a făcut simţită prezenţa. „Minunea străină a puterii tale, Arhistrategule al lui Dumnezeu, a cunoscut-o asupra sa Avacum atunci când, potrivit chemării lui Dumnezeu, l-ai răpit şi l-ai dus degrabă din Iudeea in Babilon, ca să-l hrănească pe Daniil, care era întemniţat în groapa leilor; drept pentru care, minunându-se de preamărita lucrare a puterii tale, a strigat cu credinţă: Aliluia!”[12]

Ei bine am putut vedea că Sfântul Arhanghel Mihail a fost prezent în cadrul religiei iudaice. În următorul capitol vom vorbii mai mult despre acest subiect.

CAPITOLUL 1

SFÂNTUL ARHANGHEL MIHAIL ÎN IUDAISM

Adevărul este că prima religie care a avut un cult al Sfântului Arhanghel Mihail a fost iudaismul. Cam tot ceea ce a susţinut iudaismul trebuie să ştim că este valabil şi în creştinism şi în creştinismul ortodox. După cum am spus iudaismul susţine că Sfântului Arhanghel Mihail a fost protectorul şi ocrotitorul poporului evreu.

“Sfântul Mihail este un arhanghel care este menţionat după nume doar în Cartea lui Daniel. Acolo, el apare ca unul din "cei mai mari prinţi", care, în viziunea lui Daniel, vine în ajutorul îngerului Gabriel în lupta sa împotriva îngerului Persiei, fiind de asemenea descris ca cel ce vorbeşte în numele lui Israel. Traditia Talmudului traduce numele sau ca însemnând "cel asemănator lui Dumnezeu", dar, potrivit rabinului Simeon ben Lakish (230 - 270), toate numele îngerilor au fost aduse de evrei din Babilon, lucru despre care mulţi comentatori moderni sunt de acord.”[13]

Prin urmare este bine să ştim că şi în zilele noastre tradiţia rabinică are un cult al Sfântului Arhanghel Mihail. Rabinii de azi sunt unii care îl revendică în totalitate pe arhanghel şi de cele mai multe ori nu vor să ştie de prezenţa, minunile, lucrările lui din exteriorul iudaismului.

În acest sens pentru iudaism prezența Sfântului Arhanghel Mihail în spațiul extern altul decât cel iudaic este nulă.[14]

„Profetul Daniel are o viziune după o lungă perioadă de post. Un înger care se identifică sub numele de Sfântul Mihail apare în faţa profetului, promiţându-i acestuia că va sta alături de poporul lui Israel în perioada neagră ce va urma. Aceasta este singura dată când Îngerul Mihail este menționat cu numele în Biblia Evreiască. El mai apare însă odată în Cartea lui Iosua, la începutul campaniei acestuia pentru Ţara Promisă. În Iosua 5:13 - 15, mesagerul ceresc necunoscut are toate caracterele Arhanghelului Mihail.

Conform tradiției rabinice, Mihail este protectorul Israelului, pentru apărarea căruia a fost nevoit să se lupte cu prinţii altor naţii, şi mai ales cu îngerul Samael, acuzatorul lui Israel. De aceea, unii credincioşi contemporani se referă la el ca fiind "avocatul lui Israel". Animozitatea dintre Mihail şi Samael datează de pe vremea când acesta din urmă a fost aruncat din Rai. Samael s-a prins de aripile lui Mihail, vrând să-l tragă după el. Mihail a fost însă salvat de Dumnezeu. (Midrash Pirke R. El. xxvi).”[15]

---

[11] Acatistul Arhanghelului Mihail.
[12] Idem.
[13] https://angelinspir.ro/arhanghelul-mihail-in-diverse-traditii-religioase-278.html (accesat pe 22.07.2025).
[14] https://www.jewishencyclopedia.com/articles/10779-michael (acccesat pe 01.09.2025).
[15] https://angelinspir.ro/arhanghelul-mihail-in-diverse-traditii-religioase-278.html (accesat pe 22.07.2025).

Se poate vedea aici că iudaismul vorbeşte de un conflict deschis dintre Sfântul Arhanghel Mihail şi demonul Samael. Acest lucru nu ar trebuii să ne surprindă fiindcă este bine să ştim că îngerii şi demonii sunt într-o stare de tensiune şi antagonie. Totuşi ceea ce este nou în afirmaţia de mai sus este că nu există numai îngeri apărători şi protectori ai naţiunilor şi popoarelor ci la fel de bine şi demoni acuzatori care vor să incrimineze popoarele în faţa lui Dumnezeu.

„Rabinii sunt cei care l-au introdus pe Mihail în rolul sau de apărător al Poporului Ales încă de pe vremea patriarhilor biblici. Astfel, Mihail este cel care l-a salvat pe Abraham din cuptorul în care a fost aruncat de Nimrod, el a fost cel care i-a spus aceluiaşi Abraham că Lot a fost făcut prizonier, şi tot el a fost cel care a apărat-o pe Sara de Abimelech. Îngerul Mihai a fost cel care a anuntat-o pe Sara că va avea un copil şi el l-a salvat pe Lot din Sodoma. Se spune că tot el a prevenit ca Isaac să fie sacrificat de tatăl său şi l-a salvat pe Iacob încă din pântecele mamei sale, împotriva lui Samael. Mai târziu, Mihail îl va salva pe Iacob de Laban. Potrivit unei concepţii rabinice, Mihail s-a luptat cu Iacob, apoi i-a dat binecuvântarea."[16]

Este cât se poate de clar că avem multe mărturii valabile despre Sfântul Arhanghel Mihail din iudaism. Totuşi ceea ce nu putem ignora este că Sfântul Arhanghel Mihail şi-a făcut simţită prezenţa sa şi afară in iudaism. Aceste mărturii neiudaice despre Sfântul Arhanghel Mihail sunt pentru rabinii de azi nule.

După cum am spus noi creştinii ortodocşi datorăm foarte mult iudaismului şi acest lucru nici un sfânt părinte creştin ortodox nu îl neagă. Totuşi, iudaismul este unul care ştim că şi în zilele noastre îl respinge pe Hristos. Este adevărat că nu îl respinge pe Sfântul Arhanghel Mihail. Acest lucru este o punte de dialog dintre noi şi evrei. Trebuie să ştim că avem în comun cu evreii cultul Sfântului Arhanghel Mihail. În acest sens acest cult este punte de dialog dintre noi şi evrei.

Este bine să ştim că în cadrul cultului esenienielor de la Marea Moartă avem prezenţa Sfântului Arhanghel Mihail. „Odată cu trecerea timpului, imaginea Îngerului Mihail va căpăta alte forme, nu departe însă de imaginea sa iniţială de protector a evreilor. În Manuscrisele de la Marea Moartă găsim povestea "Războiului dintre Fiii Luminii şi Fii Întunericului", unde Mihai este descris ca Prinţ al luminii, conducând forţele binelui împotriva răului, reprezentat de armatele lui Belial. În scrierile ebraice târzii, mai ales în operele cabalistice, el este numit "Avocatul Evreilor"."[17]

Este bine să ne dăm seama că până şi esenienii credeau în Sfântul Arhanghel Mihail. Evident că acest cult al lor a fost unul care nu merge după cultul oficial de la templul din Ierusalim.

Şi la esenieni se poate vedea că Sfântul Arhanghel Mihail este unul care are calitatea de lider militar fiindcă îi conduce pe îngerii buni în lupta lor contra demonilor. S-a conturat în mintea la mai multă lume în acest sens idea că Sfântul Arhanghel Mihail este mai mult înger războinic.

Să fie Sfântul Arhanghel Mihail un înger războinic? Adevărul este că în genere îngerii nu sunt unii definiţi de război. Totuşi s-a putut vedea că dacă situaţia a cerut-o ei au creat război. Au fost îngerii care au dus un război de succes contra demonilor.

Ceea ce au voit demonii a fost un lucru absurd şi de anormal: ca ei să ia locul lui Dumnezeu. Acest lucru ar fi fost justificat dacă ei ar fi avut mai multe motive să se răzvrătească împotriva lui Dumnezeu. Adevărul este că nu au avut. În rai nu le-a lipsit nimic, nu au avut o viată grea şi nici nu fost nedreptăţiţi.

„În Biblie există cinci referinţe care dezvăluie o identitate enigmatică: Mihail, Arhanghel, Marele Voievod:

„Mihail, una din căpeteniile cele mai de seamă, mi-a venit în ajutor, şi am ieşit biruitor." Daniel 10,13

„Nimeni nu mă ajută împotriva acestora, în afară de voievodul vostru Mihail." Daniel 10,21

„În vremea aceea se va scula marele voievod Mihail, ocrotitorul copiilor poporului tău." Daniel 12,1-2."[18]

Prin urmare este bine să ne dăm seama că iudaismul a devenit cu multă vreme înaintea creştinismului conştient de existenţa Sfântului Arhanghel Mihail, aceasta fiindcă după cum am spus el s-a descoperit pe sine de mai multe ori în lumea evreiască.

Iudaismul se poate spune că a fost primul care venit cu mărturia existenţei Sfântului Arhanghel Mihail. De aici el a fost preluat de creştinism şi islam. Problema evreilor este că ei deşi recunosc existenţa Sfântului Arhanghel Mihail ei bine cu privire la Iisus rămân şi acum împietriţi.

---

[16] https://angelinspir.ro/arhanghelul-mihail-in-diverse-traditii-religioase-278.html (accesat pe 22.07.2025).

[17] https://angelinspir.ro/arhanghelul-mihail-in-diverse-traditii-religioase-278.html (accesat pe 22.07.2025).

[18] https://angelinspir.ro/arhanghelul-mihail-in-diverse-traditii-religioase-278.html (accesat pe 22.07.2025).

Evident că sunt şi mai multe povestiri false despre Sfântul Arhanghel Mihail în iudaism dar la fel de bine unele pot să fie adevărate. De ce? Fiindcă îngerii nu lucră cumva constrânşi de împrejutări.

"În antichitate, Arhanghelul Mihail era venerat atât în iudaism, cât şi în creştinism, apărând ca un personaj important în textele sacre şi în practica religioasă. El era considerat un conducător al oştilor cereşti, un luptător împotriva răului şi un apărător al poporului lui Dumnezeu.

În iudaism:

În Cartea lui Daniel din Biblia ebraică, Mihail este descris ca un "prinţ mare" care se ridică pentru poporul evreu, conform Wikipedia.

Deşi iudaismul interzicea rugăciunile către îngeri ca intermediari, Mihail a ajuns să ocupe un loc special în liturgia evreiască, devenind un avocat al evreilor."[19]

Prin urmare se poate vedea că evreii şi acum fac mai multe rugăciuni către Sfântul Arhanghel Mihail. Pentru evrei el este un mare prinţ ceea ce diferă foarte mult de imaginea creştină de militar şi conducător de oşti cereşti.

Este adevărat că pentru evrei Sfântul Arhanghel Mihail este un luptător împotriva răului însă este bine să ştim că numai aceasta este funcţia lui.

"Sfântul Arhanghel Mihail este numit Arhistrateg sau comandant al tuturor puterilor cereşti. Conform Sfintei Scripturi şi Sfintei Tradiţii, el a mijlocit pentru oameni, de-a lungul istoriei, de nenumărate ori şi continuă să slujească neîncetat ca Apărător al credinţei.

Astfel, îl ajută pe David să-l învingă pe uriaşul Goliat ("David l-a lovit pe el cu praştia în frunte, iarăşi îngerul Domnului l-a lovit pe Goliat de dinapoi şi a căzut în brânci" – pentru că dacă David l-ar fi doborât pe el, acela ar fi căzut pe spate cu faţa în sus, nu cu faţa în jos), hrăneşte pe proorocul Ilie pe Muntele Carmel, ascunde mormântul lui Moise pentru a preveni căderea evreilor în păcatul de venerare a eroilor, păcatul în care Satana i-ar fi ispitit să cadă.

De asemenea, părinţii Bisericii îi atribuie multe alte evenimente importante: în timpul Ieşirii israeliţilor din Egipt el a mers înaintea lor sub forma unui nor ce umbrea - ziua şi a unui stâlp de foc - noaptea; a intervenit în ocrotirea celor Trei Sfinţi Tineri: Anania, Azaria şi Misail, aruncaţi în cuptorul de foc pentru refuzul lor de a se închina la idoli."[20]

Prin urmare se poate vedea că în iudaism Sfântul Arhanghel Mihail a fost prezent sub mai multe forme incognito:

- îl ajută pe David să îl învingă pe Goliat,
- îl hrăneşte pe prorocul Ilie pe Muntele Carmel,
- ascunde mormântul lui Moise pentru a prevenii ca evreii să cadă în a îl idolatriza.

Aceste fapte ale Sfântului Arhanghel Mihail au ajuns să fie unele care au fost descoperite mai apoi de mai mulţi sfinţi părinţi creştin ortodocşi.

Evident că în cadrul iudaismului circulă mai multe legende cu privire la Sfântul Arhanghel Mihail pe care evident că nu le cunoaştem pe toate. Unele pot să fie inspirate din realitate şi alte nu.

Cert este că trebuie să ştim că Sfântul Arhanghel Mihail este unul care şi-a făcut simţită prezenţa în iudaism. Aceasta fiindcă dincolo de toate şi de orice trebuie să ştim că el este unul care

- nu discriminează,
- nu este părtinitor
- şi nici nu ţine numai la propria opinie.

Angelologia nu poate să nu discute despre Sfântul Arhanghel Mihail şi îngeri săi. Sunt mai mulţi care sunt cumva dezamăgiţi de faptul că în Biblie sunt menţionaţi cu numele numai 3 arhangheli Mihail, Gavriil şi Rafaila. Totuşi trebuie să ştim că sunt mai multe tradiţii care vorbesc de numele a 7 arhangheli care s-au mai tot timpul în faţa tronului lui Dumnezeu: Mihail, Gavril, Rafael, Suriel, Zadkiel, Sarathiel şi Ananiel.[21]

---

[19]https://www.google.com/search?q=arhanghelul+mihail+%C3%AEn+antichitate&rlz=1C1GCEA_enRO1018RO1018&oq=arhanghelul+mihail+%C3%AEn+antichitate&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyCQgAEEUYORigATIHCAEQIRigAdIBCTczODJqMGoxNagCCLACAfEFWwNwqtCXRuU&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (accesat pe 22.07.2025).

[20] https://viataortodoxa.ro/ro_RO/articles/sfantul-arhanghel-mihail-ingerul-cu-sabia-de-foc (accesat pe 22.07.2025).

[21] https://doxologia.ro/cei-sapte-arhangheli-care-stau-inaintea-lui-dumnezeu (accesat pe 01.09.2025).

Prin urmare este bine să ştii că se cunosc numele la mai mulţi îngeri totuşi s-a obişnuit ca în creştnisimul ortodox să se vorbească numai de 3 arhangheli. Iudaismul ştie multe despre îngeri dar un număr exact al îngerilor nimeni nu îl cunoaşte. Se crede că numărul îngerilor ar fi de miliarde.

"Biblia descrie prin termenii אלהים מלאך (melakh Elohim; mesagerul lui Dumnezeu), יהוה מלאך (melakh Adonai; mesagerul Domnului), אלוהים בני (b'nai Elohim; fiii lui Dumnezeu) şi הקודשים (ha-qodeshim; cei sfinţi) fiinţele interpretate drept îngeri. Alţi termeni sunt utilizaţi în texte ulterioare, precum העוליונים (cei superiori). Daniel este prima figură din Biblie care va individualiza îngerii prin nume.

Până în perioada care conform cronologiei biblice ar corespunde iudaismului după Ieşire, Dumnezeu (Iahve) era perceput de către evrei a fi un dumnezeu suprem, aflat însă în fruntea unei ierarhii de alţi dumnezei mai mici (monolatrie), mulţi dintre ei fiind adoraţi de populaţiile vecine israeliţilor; reformele iahviste din secolul al VII-lea î.e.n. (sub Iosia) au suprimat pe cât posibil tendinţele henoteiste, cel puţin din religia oficială (căci arheologii constată că religia populară a păstrat tradiţiile cu iz politeist - vezi Biblia Dezgropată, Israel Finkelstein şi Neil Asher Silberman), curăţind textele biblice de referinţe la aceşti dumnezei mai mici, care au început să fie consideraţi a fi îngeri. Scrierile biblice au fost însă doar în bună parte, nu şi complet modificate, pentru a reflecta noua percepţie monoteistă, aşa cum o ilustrează de exemplu versetul 43 din Deuteronom capitol 32, în care pasajul cu referire la dumnezei care se închină lui Iahve a fost modificat pentru a face referire doar la îngeri care i se închină zeului suprem."[22]

Doi pelerini erau la Constantinopol la Catedrala Sfânta Sofia.

- Când de gândeşti că la vremea ei această catedrală a fost cel mai mare din lume.
- Aşa este.
- Şi acum este moschee.
- Istoria poate să fie ironică.
- Din nefericire.
- Aşa este.
- De ce a îngăduit Dumnezeu ca Sfânta Sofia să devină o moschee?
- Ştiu de ce?
- A fost o descoperire de la Dumnezeu în acest sens.
- Care?
- Sultanul Mahomed după ce a cucerit Constantinopolul era la un mare ospăţ.
- Şi?
- Dintr-o dată i s-a arătat o mână cu cele cinci degete deschise.
- De ce?
- Asta a vrut şi el să afle.
- Şi a aflat?
- A vorbit cu magicienii şi imanii[23] de la curte.
- Şi?
- Nici unul nu a putut afla tâlcul vedeniei.
- Şi?
- Sultanul avea un bucătar grec care i-a spus că se va ruga la Dumnezeu şi va afla care este sensul vedeniei.
- Şi care a fost sensul?
- După câteva zile de rugăciune bucătarul grec i-a spus că mâna cu cele cinci degete înseamnă că dacă în Constantinopol ar fi exist numai 5 creştini autentici ei bine oraşul nu cădea sub turci.
- Nu ştiam de această poveste.
- Este adevărată.
- Te cred.
- Deci vezi?
- Există o explicaţie pentru tragedia Sfintei Sofia?
- Da.

[22] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Enger (accesat pe 22.07.2025).

[23] Imanul este preot musulman.

- Acum o ştiu şi eu.
- Mă bucur.
- Dar mai este ceva.
- Ce anume?
- De ce a fost denumită catedrala Sfânta Sofia?
- În timpul construcţiei Catedralei Sfânta Sofia din Constantinopol, împăratul Iustinian cel Mare dă un ospăţ pentru arhitecţii şi muncitorii de la catedrală fiindcă au lucrat eficient.
- Frumos.
- Lucrarea este lăsată în paza unui tânăr de 14 ani pe nume Mihail.
- Şi?
- Lui i se arată Sfântul Arhanghel Mihail sub forma unui eunuc cu haine luminoase şi îl întreabă de numele viitorului hram al catedralei.
- Interesant.
- Adolescentul îi spune că nu s-a decis numele hramului.
- Înţeleg.
- Sfântul Mihail îi spune că hramul să fie dedicat Sfintei Înţelepciuni a lui Dumnezeu.
- Da?
- Da.
- Nu ştiam.
- Arhanghelul îl trimite pe adolescentul Mihail la împărat să îi spună numele hramului catedralei.
- Şi?
- Arhanghelul îi spune că va păzii el catedrala.
- Păi da.
- Când aude Iustinian îşi dă seama că este vorba de Sfântul Arhanghel Mihail şi este de acord.
- Frumos.
- Aşa că a ajuns să se numească catedrala Sfânta Sofia.
- Adică înţelepciunea lui Dumnezeu?
- Da.
- Nu ştiam.
- Deci numele catedralei a fost dat de Sfântul Arhanghel Mihail?[24]
- Ce frumos.
- Aşa este.
- Şi aici se poate vedea că a fost prezent Sfântul Arhanghel Mihail?
- Da.
- În Bizanţul secolului VI-lea.
- Da. Sfânta Sofia a fost terminată în anul 537.
- Eşti bine informat.
- Aşa este.
- Oricum rămâne un lucru demn de remarcat la numele Sfintei Sofia a fost dat de Dumnezeu.
- Ştii de ce cred eu?
- Nu.
- Grecii iubesc înţelepciunea.
- Şi?
- Dar adevărata înţelepciune vine numai de la Dumnezeu.
- Aşa este.
- Deci arhanghelul a voit să îi încredinţeze de înţelepciunea lui Dumnezeu.
- Într-un fel.
- Păcat că nu sunt mulţi care cunosc această poveste.

[24] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) p. 62.

- Din nefericire.
- Este frumoasă povestea.
- Aşa este.
- Să ne mântuim pentru rugăciunile Sfântului Arhanghel Mihail.

"Biblia descrie prin termenii אלהים מלאך (melakh Elohim; mesagerul lui Dumnezeu), יהוה מלאך (melakh Adonai; mesagerul Domnului), אלוהים בני (b'nai Elohim; fiii lui Dumnezeu) şi הקודשים (ha-qodeshim; cei sfinţi) fiinţele interpretate drept îngeri. Alţi termeni sunt utilizaţi în texte ulterioare, precum העוליונים (cei superiori). Daniel este prima figură din Biblie care va individualiza îngerii prin nume.

Până în perioada care conform cronologiei biblice ar corespunde iudaismului după Ieşire, Dumnezeu (Iahve) era perceput de către evrei a fi un dumnezeu suprem, aflat însă în fruntea unei ierarhii de alţi dumnezei mai mici (monolatrie), mulţi dintre ei fiind adoraţi de populaţiile vecine israeliţilor; reformele iahviste din secolul al VII-lea î.e.n. (sub Iosia) au suprimat pe cât posibil tendinţele henoteiste, cel puţin din religia oficială (căci arheologii constată că religia populară a păstrat tradiţiile cu iz politeist - vezi Biblia Dezgropată, Israel Finkelstein şi Neil Asher Silberman), curăţind textele biblice de referinţe la aceşti dumnezei mai mici, care au început să fie consideraţi a fi îngeri. Scrierile biblice au fost însă doar în bună parte, nu şi complet modificate, pentru a reflecta noua percepţie monoteistă, aşa cum o ilustrează de exemplu versetul 43 din Deuteronom capitol 32, în care pasajul cu referire la dumnezei care se închină lui Iahve a fost modificat pentru a face referire doar la îngeri care i se închină zeului suprem."[25]

Este foarte adevărat că în iudaism a existat pericolul de angelolatrie adică de a ajunge să venerezi pe îngeri ca pe un fel de dumnezei. Iudaismul s-a confruntat cu această ispită dar se pare că a trecut peste ea şi a evitat-o. Este bine să ştim că mai multe alte popoare păgâne din antichitate au avut concepte sau fiinţe similare cu ale îngerilor. Poate cel mai concludent caz în acest sens este zoroastrianismul persan care credea că pe lângă cei doi dumnezei duali Ahuramazda şi Ahriman mai există şi nişte fiinţe spirituale intermediare pe nume *ameşa spentas*.[26]

La fel de bine etimologia termenului de heruvim ne dă mai multe indicii că popoarele orientului apropiat credeau în îngeri: "grecescul kheroubin (χερουβείμ, τά) vine din ebraicul kerubim, plural al unui rădăcini de origine acadiană, karabu, „a binecuvânta", şi care la participiu este karibu, numele unei divinităţi mesopotamiene de rangul al doilea, fiinţe cereşti misterioase, reprezentate sub forma unor lei cu aripi şi cu feţe umane."[27]

Este prin urmare evident că reminiscenţe ale cultului îngerilor putem găsii în antichitate şi la popoarele păgâne din orient şi nu numai.

„În Iudaismul post-Biblic, unii îngeri au dobândit o anumită semnificaţie, îndeplinind un rol unic, precum şi o personalitate proprie. Deşi se credea că arhanghelii au rangul superior celorlalţi îngeri, nu există o ierarhie sistematizată. Metatron este considerat a fi îngerul cu cel mai înalt statut în misticismul Kabbalistic şi în Merkabah, fiind descris ca un scrib. Este des menţionat în Talmud, fiind reliefat în textele mistice din Merkabah. Mihail, care este un luptător şi intermediarul Israelului, este cel care este cel mai întâlnit (Daniel 10:13). Gabriel este menţionat în Cartea lui Daniel (Daniel 8:15-17) şi în Talmud, precum şi în multe texte mistice din Merkabah."[28]

Iudaismul prin urmare se poate spune că este primul care *a oficializat* cultul sfinţilor îngeri şi a ajuns chiar să îl revendice pe Sfântul Arhanghel Mihail ca fiind

- protectorul,
- apărătorul,
- susţinătorul
- şi păzitorul

poporului ales.

Ceea ce este cert este că există îngeri ai naţiunilor care sunt unii care apară şi se îngrijesc de anumite popoare sau naţiuni. Nu mai ştim dacă în prezent Sfântul Arhanghel Mihail este protectorul evreilor cert este că a fost în trecut. Dacă este să le datorăm ceva evreilor este că ei au fost primii care au venit cu un cult al sfinţilor îngeri şi la fel de bine au ajuns să îl promoveze şi să îl popularizeze la restul de vecini.

---

[25] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Enger (accesat pe 22.07.2025).
[26] https://ro.wikipedia.org/wiki/Amesha_Spentas (accesat pe 01.09.2025).
[27] https://ro.orthodoxwiki.org/Heruvim (accesat pe 01.09.2025).
[28] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Enger (accesat pe 22.07.2025).

„În Daniel 10-12 angelologia şi eshatologia se află într-o strânsă legătură. Un înger i se arată lui Daniel, îi descoperă şi îi interpretează întreaga viziune. În prealabil îi relatează faptul că pentru a ajunge ca să-i împărtăşească această viziune a trebuit să părăsească lupta pe care a purtat-o cu îngerul perşilor şi că i-a venit în ajutor arhanghelul Mihail, cel dintâi dintre îngerii păzitori (Dan 10,12-14). Odată sosit, îngerul îi prevesteşte câteva evenimente legate de regii Persiei, Egiptului şi Siriei şi, în final, discursul său (Dan 11,36-12,13) primeşte un caracter eshatologic. Regele care va face „după placul său" menţionat în Dan 11,36 este identificat cu antihristul, întrucât el se va împotrivi până şi Dumnezeului Dumnezeilor. Începutul capitolului 12 descrie faptul că arhanghelul Mihail – prezentat aici ca ocrotitor al poporului ales – se va scula, adică se va implica în soarta finală a poporului ales. Acest fapt ne este confirmat şi de pasajul din Apocalipsa 12,7-9, în care se relatează că s-a făcut război în cer între Mihail şi balaur (diavolul) şi că rezultatul acestui război a fost că satana a fost aruncat pe pământ. Se observă astfel că viziunea apocaliptică profetului Daniel este descoperită de puterile cereşti şi că în zilele cele de apoi îngerii se vor implica în sprijinul oamenilor care au rămas credincioşi lui Dumnezeu."[29]

Iudaismul este prima religie care ne-a făcut clar că Sfântul Arhanghel Mihail a voit să fie cunoscut şi ca noi să ştim de existenta lui. Aceasta fiindcă el putea la fel de bine să stea în anonimat. Faptul că Sfântul Arhanghel Mihail nu a voit să rămână veşnic anonim ne spune că el poate să fie

- un prieten,
- un ajutor,
- un sprijin
- şi un consilier

în greutăţile vieţii şi mai ales în drumul spre mântuire.

De fapt mai multe texte din iudaism îl prezintă pe Sfântul Arhanghel Mihail ca psihopomp adică fiind o fiinţă care în momentul morţii duce sufletele din această lume în rai.

Ceea ce putem afirma cu certitudine este că în ceea ce priveşte cultul Sfântului Arhanghel Mihail ei bine iudaismul a fost cel care a spart gheaţa fiindcă de la evrei am ajuns să vorbim de îngeri şi de Sfântul Arhanghel Mihail. Totuşi se poate spune că evreii nu mai deţin monopolul cu privire la acest arhanghel fiindcă cultul lui a fost preluat şi extins de creştinism.

"Cartea profetului Daniel conţine anumite particularităţi prin care se diferenţiază de celelalte cărţi ale Sfintei Scripturi. Aceste particularităţi sunt sesizabile mai ales în capitolele 10-12 şi ţin, pe de o parte, de discursul angelologic, iar pe de altă parte de cel eshatologic şi apocaliptic. În cadrul acestei cercetări am accentuat faptul că în aceste trei capitole, cele două noţiuni se află într-o strânsă legătură. Un înger îi vesteşte profetului Daniel ceea ce se va întâmpla în zilele cele de apoi şi îi prevesteşte că Arhanghelul Mihail se va implica în acea perioadă atroce. Este remarcabil faptul că în acest context, Daniel este încredinţat de faptul că oamenii vor învia şi vor primi răsplată veşnică în funcţie de atitudinea din timpul vieţii pământeşti (Dan 12,1.13).

Pentru o înţelegere clară a conceptelor, am prezentat mai întâi modul în care termenul înger (malak/anghelos), expresia „zilele cele de apoi" (-yamim) şi doctrina despre înviere s-au dezvoltat în cadrul Sfintei Scripturi Îngerii sunt amintiţi în repetate rânduri în Sfânta Scriptură, în scrierile apocrife şi în scrierile patristice. În Vechiul Testament, se remarcă faptul că învăţătura despre oştirile cereşti se dezvoltă treptat. În perioada preexilică, aceste fiinţe cereşti sunt amintite doar pe alocuri, fie la nivel individual (Ios 5,13-14), fie colectiv (Fac 28,12, Ps 88,7; 3Rg 22,19-22, Is 6,2). În perioada exilică se remarcă o dezvoltare a anghelologiei mai ales în cadrul scrierilor profetice. În cartea sa, proorocul Iezechiel descrie înfăţişarea heruvimilor (Iez 1; 10), iar proorocul Zaharia vorbeşte despre oştirile cereşti (Zah 1,7-17; 6,1-8)."[30]

Tot Vechiul Testament este presărat cu referinţe la îngeri şi trebuie să ştim acest lucru fiindcă sunt mulţi care uită că îngerii au fost cei care au lucrat în iconomia mântuirii.[31]

---

[29] Preot Iurcea Ioan, *Îngeri şi înviere* (Cluj-Napoca, 2018). pp. 3-4.

[30] Idem.

[31] A se vedea Bogdan Tătaru Cazaban, *Corpul îngerilor. Fragment dintr-o istorie a ierarhiilor îngereşti* (Bucureşti, 2017).

Prin urmare este bine să ştim că nu trebuie să ne îndoim dacă să luăm sau să evităm a prelua elemente din angelologie din iudaism. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că angelofaniile din Vechiul Testament nu au fost ficţiuni ci realităţi.

„Îngerul îi descoperă profetului ceea ce se va întâmpla în viitor cu regii Persiei, Egiptului şi Siriei. O analiză istorică a fiecărei persoane care apare în acest context duce la constatarea faptului că profeţia lui Daniel s-a împlinit

Întocmai. Din punct de vedere hermeneutic, regele de la miazăzi se referă la regele Egiptului, iar cel de miazănoapte la cel al Siriei. Îngerul vesteşte perioada de după domnia lui Cirus. Regele viteaz (Dan 11,3) este Alexandru Macedon. După moartea sa, regatul său va fi împărţit între cei patru generali ai săi (Dan 11,4). În continuare, atenţia îngerului este focusată asupra dinastiei Ptolemaice din Egipt (Ptolemeu II – Dan 11,6; Ptolemeu IV Filopater – Dan 11,11) şi asupra dinastiei Antioh din Siria (Antioh II Theos – Dan 11,6; Antioh III cel Mare – Dan 11,10; Antioh IV – Dan 11,21-35). Prin relatările despre cruzimea şi comportamentul lui Antioh IV, ultima parte a capitolului face trecerea de la contextul istoric propriu-zis la un cadru eshatologic şi apocaliptic. Antioh IV devine un tip al antihristului (Dan 11, 36-45)."[32]

Ceea ce putem afirma cu siguranţă este că Sfântul Arhanghel Mihail este un leitmotiv în spiritualitatea iudaică şi el este cel care trebuie să fie bine receptat în acest sens.

Totuşi este bine să ne dăm seama că istoria interacţiunilor dintre Sfântul Arhanghel Mihail şi oameni nu s-au încheiat odată cu Vechiul Testament. Aceasta fiindcă şi în zilele noastre sunt mai multe întâmplări cu întâlniri cu acest sfânt arhanghel. În acest sens trebuie să ştim că până şi o grupare sincretică cum este New Age-ul este una care vorbeşte de existenţa lui.[33]

„La sfârşitul capitolului 10 îngerul din faţa lui Daniel îi spune că acum merge să facă război cu îngerul păzitor al Persiei, iar când va pleca el, va veni îngerul păzitor al Greciei. Există, prin urmare un conflict în lumea îngerească, care se desfăşoară în funcţie de conflictele din lumea pământească. Îngerii se implică şi luptă de partea popoarelor pe care le păzesc.

Se remarcă trei personalităţi angelice, fiecare având trăsături diferite. Prima dintre ele este voievodul Mihail, păzitorul poporului ales. Misiunea lui este cea de a se implica în lupta cu răul. El este legat într-o măsură oarecare de învierea morţilor, încât se identifică cu învierea, menţionată în Daniel 12,1-2; el l-a contrazis pe diavol în privinţa învierii lui Moise (Iuda v. 9). Pe lângă acest fapt, morţii în Hristos (1Tes 4,16) vor învia la „glasul Arhanghelului". Este clar că acest glas aparţine lui Mihail, pentru că numai el este numit în Scriptură Arhanghel.

Pe lângă Mihail, se remarcă Gavriil (Dan 9,21). Se presupune că el a fost cel care i-a transmis lui Daniel ultima viziune. De asemenea, cu toate că nu îi este dat numele, se face remarcat prinţul/îngerul păzitor al Persiei. El aparţine Împărăţiei Întunericului, care este confirmată de Sfântul Pavel în Efeseni 6,12. Satana are câte un înger păzitor al naţiunilor, dar ar fi posibil să aibă câte un înger păzitor al fiecărui oraş sau sat."[34]

Prin urmare nu este un secret că în ceea ce priveşte cultul Sfântului Arhanghel Mihail ei bine creştinismul ortodox datorează mult iudaismului. Totuşi este bine să ne dăm seama că sunt mari diferenţe dintre modul cum iudaismul şi creştinismul ortodox priveşte cultul arhanghelului. De ce? Fiindcă dincolo de toate trebuie să ştim că în creştinismul ortodox Sfântul Arhanghel Mihail este unul care a pregătit calea venirii lui Iisus. Nu acelaşi lucru se poate spune de iudaism care Îl consideră pe Iisus ca fiind un fals Mesia.

Prin urmare cultul ortodox şi cel iudaic al Sfântului Arhanghel Mihail se aseamănă dar nu sunt identice. Aceasta fiindcă divergenţele apar cu privire la

- persoana,
- lucrarea
- şi importanţa

lui Iisus.

---

[32] Preot Iurcea Ioan, *Îngeri şi înviere* (Cluj-Napoca, 2018). p 8.

[33] A se vedea Doreen Virtute, *Miracolele Sfântului Arhanghel Mihail* (Editura For you, 2021).

[34] Preot Iurcea Ioan, *Îngeri şi înviere* (Cluj-Napoca, 2018). p 10-11.

În creştinismul ortodox Iisus este mai mare ca Sfântul Arhanghel Mihail ca unul care a fost creat de el înainte de facerea lumii. Nu acelaşi lucru se poate spune şi în iudaism. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că întruparea lui Iisus în istorie a venit să reînvigoreze relaţia dintre îngeri şi om.

„Religiile avraamice descriu adesea îngerii ca intermediari cereşti binevoitori între Dumnezeu şi umanitate. Alte roluri pe care îngerii le au, sunt de protectori şi ghizi pentru oameni, cum ar fi îngerii păzitori şi slujitorii lui Dumnezeu. Religiile avraamice descriu ierarhiile angelice, care variază în funcţie de religie şi sectă.
Unii îngeri au nume specifice (cum ar fi Gabriel sau Mihail) sau titluri (cum ar fi serafin sau arhanghel). Cei alungaţi din Rai sunt numiţi îngeri căzuţi, deosebiţi de oştirea cerească.

Noţiunea de îngeri a fost introdusă pentru prima dată în credinţa zoroastră. Legenda zoroastriană a ciocnirii cosmice dintre Ahura Mazda, zeitatea binevoitoare, şi Angra Mainyu, zeitatea ostilă, împreună cu armatele lor de îngeri şi demoni, a avut un impact profund asupra angelologiei şi demonologiei găsite în scripturile ebraice şi în apocrife.
Acestea, la rândul lor, au influenţat credinţele evreieşti, creştine şi islamice ulterioare. Similar cu Ahura Mazda, zeul Vechiului Testament, Yahweh, este înconjurat de o mulţime de fiinţe angelice.

El este numit „Stăpânul oştirilor", iar îngerii săi războinici se angajează în luptă împotriva forţelor răului conduse de Satana, care îşi asumă treptat caracteristicile antagonistului, Angra Mainyu. Iudaismul a adoptat conceptul zoroastrian de împărţire a universului în trei tărâmuri: raiul, pământul şi iadul.

Cerul reprezintă tărâmul ceresc locuit de Dumnezeu şi îngerii săi, în timp ce pământul simbolizează lumea materială a oamenilor. Rolul principal al îngerilor este să reducă distanţa cosmică dintre Dumnezeu de umanitate. În zoroastrism, această divizare a provenit din ciocnirea primordială dintre zei, care au lăsat apoi omenirea blocată într-o lume necunoscută."[35]

Doi creştin ortodox a venit la părintele său duhovnicesc.

- Ştiţi ce?
- Ce este fiul meu?
- Am început să citesc o carte despre sfinţii îngeri.
- Frumos.
- Chiar există îngeri?
- Da.
- Am citit acolo de Sfântul Arhanghel Mihail.
- Da este un mare arhanghel.
- De unde ştim?
- Există o lungă istorie a interacţiunilor dintre om şi el.
- Da?
- Da.
- Şi ce mai ştim despre Sfântul Arhanghel Mihail?
- Se poate spune că este un fel de arhistrateg sau general ceresc.
- De ce?
- Fiindcă el a fost cel care a condus războiul împotriva diavolului.
- A fost un război cu diavolul?
- Da.
- De ce?
- Diavolul a voit să ia locul lui Dumnezeu.
- De ce?
- Fiindcă s-a considerat pe sine din mândrie mai bun şi mai capabil decât Dumnezeu.
- Chiar aşa?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă mândria te face să nu mai ştii să apreciezi ceea ce ai.
- Asta aşa este.

[35] https://clujtoday.ro/ingerii-in-cultura-europenilor/ (accesat pe 22.07.2025).

- Vezi?
- Şi ce mai ştim despre Sfântul Arhanghel Mihail?
- Există o întâmplare mai puţin cunoscută.
- Care?
- Istoricul bizantin Sozomen vorbeşte de o vindecare la biserica Sosthenion din districtul Anaplous din Constantinopol.
- Ce este cu această biserică?
- Avea hramul Sfântului Arhanghel Mihail.
- Un prieten avocat a lui Sozomen are o criză biliară şi o febră severă.
- Şi?
- El este dus în Biserica Sfântului Arhanghel Mihail unde stă o noapte în care simte că "o putere dumnezeiască îl vindecă."[36]
- Minunat.
- Aşa este.
- Nu ştiau de această minune.
- Este mai puţin cunoscută.
- Cred.
- Se pare că peste tot pe unde a apărut Sfântul Arhanghel Mihail a făcut numai bine.
- Este în fierea îngerilor.
- Să facă numai binele?
- Da.
- Indiferent de situaţie?
- Da.
- Nu ştiam.
- Dar îngerii sunt şi fiinţe drepte.
- În ce sens?
- Adică nu investesc acolo unde nu este potenţial.
- Înţeleg.
- Sunt mai multe minuni făcute de Sfântul Arhanghel Mihail.
- Aşa este.
- Dar cum le poate face?
- Fiindcă îngerii sunt fiinţe care au puteri mult mai mari decât oamenii.
- De ce?
- Aşa au fost creaţi de Dumnezeu.
- Nu ştiam părinte.
- Ba da.
- Aş vrea să văd şi eu un înger.
- Ştii ce spun sfinţii părinţi?
- Nu.
- Că pe îngerul păzitor vom ajunge să îl cunoaştem numai după moarte.
- Oare?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă aşa a fost lăsat de Dumnezeu.
- Înţeleg.
- Au fost mai mulţi sfinţi care au ajuns să îl vadă pe Sfântul Arhanghel Mihail.
- Cum ar fi?

[36] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) pp. 38-40.

- Tradiţia spune că în secolul I Sfântul Arhanghel Mihail i s-ar fi arătat păgânului Conon şi l-a înceştinat după care l-a botezat.
- Nu ştiam.
- Ba da.
- Vă mulţumesc pentru tot părinte.

„Din punct de vedere etimologic, cuvântul folosit cel mai frecvent în ebraică pentru „înger" este malakh cu sensul de „mesager", de la o rădăcină atestată în ugaritică având sensul de „a trimite". Acest termen este deopotrivă aplicat oamenilor şi îngerilor. Traducerea în greacă a termenului, în Septuaginta, prin angelos, păstrează varietatea de sensuri din ebraică. Abia prin Vulgata este făcută o distincţie sistematică între trimişii îngereşti (lat. angelus) şi cei umani (lat. nuntius). Totuşi, există indicaţii că deja în Septuaginta angelos începe să preia sensul cvasi-tehnic de fiinţă cerească. Apoi, termenul a trecut în limbi europene exclusiv cu acest sens. Ebraica post-biblică foloseşte malakh doar pentru mesageri cereşti, utilizând alţi termeni pentru cei umani.

Alţi termeni vechi-testamentari folosiţi cu sensul de „înger" sunt elohim (Ps. 81, 1), bene elohim sau bene elim (fiii lui Dumnezeu) (Ps. 28, 1; 88, 7, Iov 1, 6; 2, 1; 38, 7), ţeva haşşamayim (oştirea cerului) (Neem. 9, 6; III Rg. 22, 19), kedoşim (fiinţe sfinte) (Iov 5, 1; Ps. 88, 8), iar uneori îngerul este denumit „om" (d.e. fiinţa misterioasă care se luptă cu Iacov în Fc. 32 este întâi numită iş, apoi elohim, dar la Osea apare ca malakh: Os. 12, 5).

Un caz interesant îl reprezintă folosirea sintagmei malakh Yahwe în anumite texte care nu disting clar între Dumnezeu şi trimisul Său. Astfel, Agar întâlneşte un înger, dar ulterior Îl numeşte Dumnezeu; Dumnezeu porunceşte sacrificiul lui Isaac, apoi lui Avraam i se adresează din cer îngerul Domnului; îngerul Domnului i se arată lui Moise într-o pară de foc în rugul nemistuit, dar în restul relatării Moise vorbeşte cu Dumnezeu (Ieş. 3, 2 ş.u.); Ghedeon se adresează când lui Dumnezeu, când îngerului Lui (Jud. 6, 11 ş.u.). Astfel de texte pot fi înţelese ca teofanii prefigurative ale Întrupării Fiului lui Dumnezeu."[37]

CAPITOLUL 2

SFÂNTUL ARHANGHEL MIHAIL ÎN ISLAM

Islamul este o religie care recunoaşte existenţa Sfântului Arhanghel Mihail. Aceasta fiindcă se consideră că el este un slujitor al lui Dumnezeu la fel ca restul de îngeri. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că islamul a fost influenţat de iudaism şi mai apoi de creştinism. În acest sens islamul este o religie care susţine că există îngeri şi ei sunt slujitori ai lui Dumnezeu din cer.

„În literatura arabă, Sfântul Mihail este numit Mika'il sau (in Coran) Mikal. El este unul din cei patru arhangheli, alături de Azrael, Isfrafel şi Gabriel şi, conform tradiţiilor arabe posterioare celor rabinice, ocupă o poziţie similară printre evrei ca îngerul Gabriel pentru arabi, adică protectorul lor. Musulmanii cred ca îngerul Mihail trăieste în Rai şi are aripi de smarald verde.

La fel ca în Biblia ebraică, Mihail este menţionat doar o singură dată şi în Coran, în Sura 2:98. Un comentator arab al Coranului, vorbind despre acesta sură, povesteşte de profetul Omar care a mers la o şcoală evreiască şi a întrebat de Gabriel. Referitor la întrebarea lui Omar despre poziţia celor doi îngeri în raport cu Dumnezeu, i s-a răspuns că Gabriel este mâna dreaptă a lui Dumnezeu, iar Mihail, cea stângă.

În tradiţia arabă, Mihail este al doilea după Gabriel. Când Dumnezeu a vrut să creeze primul om, prima dată l-a trimis pe Gabriel, şi doar apoi pe Mihail să aducă lutul din care l-a făcut pe Adam. Când Adam şi Eva au fost alungaţi din paradis, Gabriel a fost trimis să consoleze bărbatul, iar Mihail, să consoleze femeia. Pe patul de moarte, Mohammed a spus că Gabriel va fi primul, iar Mihail al doilea care se vor ruga pentru el."[38]

Se poate vedea din rândurile de mai sus că avem mai multe informaţii cu privire la cum este văzut şi perceput Sfântul Arhanghel Mihail în islam. Ceea ce este evident este că islamul vorbeşte de îngeri şi recunoaşte că există Sfântul Arhanghel Mihail.[39]

---

[37] https://basilica.ro/ingerii-in-vechiul-testament/ (accesat pe 22.07.2025).

[38] https://angelinspir.ro/arhanghelul-mihail-in-diverse-traditii-religioase-278.html (accesat pe 22.07.2025).

[39] A se vedea Shaykh Abdul Hamid Kishk, *The world of the angels* (Kallamulah).

Prin urmare ceea ce este propriu credinţei islamice despre Sfântul Arhanghel Mihail este că el are aripi de smarald verzi. La fel de bine el mai este mâna stângă a lui Dumnezeu. De ce? Fiindcă este bine să ştim că în islam există un puternic crez pe Sfântul Arhanghel Gavriil în defavoarea lui Mihail. De ce? Fiindcă se crede că a fost Gavriil care i-a dictat cuvânt cu cuvânt Coranul lui Mohamed. Prin urmare este evident că în islam rolul lui Gavriil este mult mai mare şi mai important decât al lui Mihail.

„În Coran se vorbeşte despre crearea omului din ţărână, şi crearea djinnilor din foc, însă nu se vorbeşte despre crearea îngerilor. Există, oricum, un ḥadīṯ al soţiei Profetului, 'A'iša, conform căruia Profetul a spus că djinnii sunt creaţi din foc, nār, iar îngerii sunt creaţi din lumină, nūr. Acest lucru arată că îngerii sunt fiinţe imateriale, şi mai mult, că îngerii şi djinnii sunt două clase diferite de fiinţe, şi că este o greşeală să fie considerate ca aparţinând aceleiaşi clase. În timp ce îngerii sunt mesageri ai lui Dumnezeu către profeţii săi, djinnii, ca şi restul omenirii, primesc revelaţiile prin profeţi: „Am întors la tine o ceată de djinni ca să asculte Coranul şi când se înfăţişară spuseră: Tăceţi! Şi după ce se sfârşi, se întoarseră la poporul lor ca să-i predice.", sura XLVII, versetul 29. Se menţionează în mai multe pasaje că îngerii au toate virtuţile spirituale, şi niciuna dintre insuficienţele oamenilor."[40]

Prin urmare se poate vedea că în islam există o categorie a unor fiinţe care nu sunt nici angelice şi nici umane, este vorba de djini. Ei sunt creaţi din foc dar nu sunt îngeri. Totuţsi islamul susţine atât credinţa în îngeri cât şi în djini. Ce sunt aceşti djini fiindcă trebuie să ştim că ei nu sunt nici demoni? Un djin deşi este înclinat mai mult spre rău trebuie să ştim că nu este nici înger şi nici demon.[41]

Evident că această credinţă în djini este proprie numai islamului şi ea nu mai apare în nici o altă religie a lumii. Poate un element cât se poate de asemănător cu djinii au fost daemoni din Grecia antică. Ştim că Socrate susţinea în timpul vieţii sale că el are un daimon care nu era nici un înger şi nici un demon care îl proteja şi în ghida în mod nevăzut.

„În Coran se spune că îngerii sunt „trimişi cu două, trei, sau patru aripi" (sura XXXV, versetul 1). Referinţa la numărul aripilor este pusă în legătură cu numărul rugăciunilor pe care credinciosul trebuie să le efectueze zilnic. În timpul rugăciunii, omul se ridică la o eminenţă spirituală şi îngerii îl ajută să zboare către Dumnezeu pe aripile sale, de aceea ei stau lângă oameni în timpul rugăciunii. Descrierea lor ca trimişi are legătură cu funcţia lor spirituală de purtători ai mesajelor divine. În general, îngerii sunt reprezentaţi cu aripi, dar, în religia islamică, nu este corect să se asocieze aripile obişnuite (în arabă ğanāḥ) cu aceste entităţi. Aripa este un simbol al puterii, iar în limba arabă are o varietate de sensuri, de la aripa păsărilor, latură, până la protecţie ; în Coran cuvântul ğanāḥ este folosit cu sens metaforic: "Aripa ta coboar-o asupra credincioşilor", însemnând "Ai grijă de ei, ocroteşte-i". Însă fiinţele imateriale precum îngerii, din moment ce sunt create din lumină, nu pot avea aripi materiale, aşadar acestea reprezintă doar un simbol. În niciun caz nu se poate spune că au înfăţişare feminină, şi nici nume feminine, întrucât întreprind acţiuni specifice mai degrabă naturii masculine. Numărul total al îngerilor este necunoscut, iar puterea lor e limitată: „Câţi îngeri sunt în cer? Mijlocirea lor nu va sluji la nimic decât după ce Dumnezeu îngăduie aceasta pentru cine voieşte El şi pentru cel de care El este mulţumit.", sura LIII, versetul 26."[42]

Se poate vedea aici că islamul este foarte dator iudaismului şi creştinismului şi nu diferă foarte mult în concepţiile sale de el.

Pentru islamici prin urmare este bine să ştim că îngerii sunt fiinţe imateriale şi evident că nu se poate spune că ei sunt unii care au aripi materiale după cum se crede în genere. Este bine să ştim că îngerii sunt fiinţe care pot zbura dar acest lucru nu este făcut cu arpi (în accepţia islamică).

Este evident că trebuie să recunoaştem că islamul are o concepţie superioară angelologică însă după cum am spus sunt prezente mai multe inexactităţi. Aceasta fiindcă după cum ştim islamul îl consideră pe Mohamed mai mult un fel de singur profet sau cel mai mare profet care şi-a primit toate revelaţiile şi profeţiile sale direct de la Sfântul Arhanghel Gavriil.

---

[40] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Engerii_%C3%AEn_islam_%C8%99i_%C3%AEn_tradi%C8%9Bia_islamic%C4%83 (accesat pe 22.07.2025).

[41] https://ro.wikipedia.org/wiki/Djinn (accesat pe 02.09.2025).

[42] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Engerii_%C3%AEn_islam_%C8%99i_%C3%AEn_tradi%C8%9Bia_islamic%C4%83 (accesat pe 22.07.2025).

Prin urmare este bine să ne dăm seama de care sunt implicaţiile crezului în îngeri în islam fiindcă este bine să ne dăm seama că sunt mai multe puncte de legătură dintre islam şi creştinism. Totuşi încă nu se poate trece peste faptul că pentru islam Iisus nu este Fiul lui Dumnezeu ci un simplu profet.

„Se crede uneori că fiinţe imateriale, precum îngerii, pot lua orice formă doresc, însă Coranul nu afirmă această idee. Din contră, oponenţilor Profetului care vor să vadă un înger, li se răspunde că nu pot fi văzuţi: „Dacă pe pământ ar fi fost îngeri care să umble în tihnă, atunci am fi pogorât din cer asupra lor un înger ca trimis", sura XVII, versetul 95. De două ori este relatat în Coran faptul că îngerii trimişi la musulmani nu au fost văzuţi: „Dumnezeu a coborât apoi Sakina Sa asupra trimisului Său şi asupra credincioşilor, precum a pogorât şi oştiri nevăzute.", sura IX, versetul 26, „Când oştirile veneau asupra voastră, Noi am trimis asupra lor furtună şi oştiri nevăzute.", sura XXXIII, versetul 9."[43]

Este bine să crezi în îngeri şi în Sfântul Arhanghel Mihail însă la fel de bine trebuie să crezi corect. Aceasta fiindcă în materie de religie se pot face mai multe erori. În creştinism aceste erori se numesc erezii. Nu se poate spune că islamul are erezii dar ceea ce este sigur este că sunt mai multe elemente

- greşite
- şi eronate

în islam.

Ceea ce nu vor să recunoască islamicii este că mai toate elementele ortodox ale angelologiei sale l-au preluat din iudaism şi creştinism. S-a spus de mai multe ori că de fapt islamul este un sincretism dintre iudaism şi creştinism.

„Conform lui Ibn Māğah, citat în A Dictionary of Islam, mâncarea îngerilor este celebrarea gloriei lui Dumnezeu, băutura lor - proclamarea sfinţeniei Sale, conversaţia lor - comemorarea lui Dumnezeu, plăcerea lor - venerarea Sa.

Deşi se spune că îngerii sunt fiinţe, ei nu sunt înzestraţi cu puteri de discriminare, ca cele ale oamenilor; funcţia lor este să se supună şi nu pot să nu asculte voinţa divină. Coranul spune că „Îngeri uriaşi şi aprigi veghează asupra Focului, iar ei nu nesocotesc porunca lui Dumnezeu, ci fac întocmai ce li se porunceşte.", sura LXVI, versetul 6. Şi în măsura în care omul este înzestrat cu voinţă, iar îngerul nu, omul este superior îngerului, superioritate evidentă şi din faptul că îngerilor li s-a comandat să i se supună: „Când Noi am spus îngerilor: Aruncaţi-vă cu faţa la pământ înaintea lui Adam!, ei s-au aruncat, afară de Iblis, care a refuzat cu trufie, căci era dintre cei tăgăduitori.", sura II, versetul 34."[44]

Avem mai sus o mărturie cât se poate de clară cu privire la modul cum a ajuns să perceapă islamul căderea diavolului. Islamul prin urmare susţine că după ce a fost creat Adam primul om ei bine Alah le-a spus îngerilor să se plece în faţa lui Adam şi îl venereze. Îngerul Iblis (satan) a refuzat să facă acest lucru din mândrie.

Avem aici o întâmplare care ne spune despre cum este văzută în islam căderea diavolului din cer. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că versiunea islamică a căderii diavolului din cer este foarte diferită de cea iudaică şi creştină. Aceasta fiindcă după cum am spus după islamici imediat după crearea lui Adam ei bine îngerii au fost puşi să se plece în faţa lui şi să îl adore. Dacă acesta a fost un exerciţiu de smerenie sau nu ştim.

„Mīka'īl este menţionat alături de Ğabra'īl în sura II, versetul 98: „Cel care este vrăjmaş lui Dumnezeu, îngerilor Săi, trimişilor Săi, lui Gabriel şi lui Mihail, să ştie că Dumnezeu este vrăjmaşul tăgăduitorilor". El poartă acelaşi rol (are aceeaşi importanţă) pentru evrei, similar cu cel pe care Ğabra'īl îl are pentru musulmani. Numele său înseamnă „cine este ca Dumnezeu – mi ka 'El".

Ismā'īl este îngerul despre care se spune că l-a însoţit pe Ğabra'īl, în ultima vizită la profet, când acesta se afla pe patul de moarte. De asemenea, se spune că el comandă o sută treizeci de îngeri."[45]

Se poate vedea aici un alt element care este propriu numai islamului că Arhanghelul Mihail este unul care îi pedepseşte pe tăgăduitori. Este evident că tăgăduirea este un lucru rău dar se pare că în islam acest lucru îl implică direct pe Sfântul Arhanghel Mihail.

---

[43] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Engerii_%C3%AEn_islam_%C8%99i_%C3%AEn_tradi%C8%9Bia_islamic%C4%83 (accesat pe 22.07.2025).

[44] Idem.

[45] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Engerii_%C3%AEn_islam_%C8%99i_%C3%AEn_tradi%C8%9Bia_islamic%C4%83 (accesat pe 22.07.2025).

Prin urmare este bine să ne dăm seama de toate aceste lucruri fiindcă este sunt unele care definesc contururile angelologiei islamice.

„Gabra'īl este cel mai notabil, menţionat frecvent şi în literatura preislamică. Numele său înseamnă „Dumnezeu este puterea mea". El poate să ruineze un munte cu o singură pană şi să zboare din rai pe pământ într-o oră. Este câteodată menţionat ca „spiritul adevărului - rūḥ al-amīn" sau ca „sfântul spirit - rūḥ al-qudus", dar al doilea termen are un înţeles diferit de cel din creştinism, unde este membru al Sfintei Treimi.

Ğabra'īl este cel care a revelat Coranul profetului Muḥammad, prima dată în Noaptea Puterii (Noaptea Destinului), Laylatu 'l-Qadr, când i-a cerut acestuia să recite Coranul, dar şi mai târziu. O dată a luat înfăţişarea unui călător, descris ca „un om ale cărui haine erau extrem de albe şi al cărui păr era extrem de negru" . I-a vorbit lui Muḥammad cu o voce umană obişnuită şi l-a întrebat despre islam, şi nimeni în afară de profet nu şi-a dat seama cine era. Altă dată, profetul i-a văzut „adevăratul aspect", cu 600 de aripi.

Este adevărat că i-a adus profetului mesajul divin, dar profetul i-a simţit doar prezenţa spirituală, nu l-a privit cu ochiul fizic. Câteodată, când îngerul venea cu formă de om, profetul auzea cuvintele revelaţiei doar cu ajutorul unui clopot; totuşi, cei care stăteau lângă el, deşi conştienţi că profetul îşi schimbă starea, nu puteau să vadă îngerul sau să audă revelaţia. Se relatează că o dată profetul i-a spus soţiei 'A'iša „aici este Ğabra'īl care te salută" , în schimb ea nu îl vedea."[46]

Doi creştini ortodocşi discutau în ziua prăznuirii Sfinţilor Arhanghel Mihail şi Gavriil.

- Şi chiar crezi că există îngeri?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă s-au descoperit de mai multe ori.
- Unde?
- Începând din Vechiul Testament.
- Am auzit acest lucru.
- Frumos.
- Şi de ce se spune că Sfântul Arhanghel Mihail este un arhanghel şi nu un înger?
- Fiindcă este mai mare printre îngeri.
- Un fel de lider?
- Da.
- Nu ştiam.
- Ba da.
- Şi sunt mai mulţi arhangheli?
- Da.
- De unde ştim?
- Sfântul Dionisie Areopagitul a scris o carte numită Ierarhia cerească.
- Şi?
- Acolo este vorbeşte despre faptul că în cer îngerii sunt organizaţi într-o ierarhie.
- Ce fel de ierarhie?
- O ierarhie cerească.
- Sună frumos.
- Este.
- Şi câte ierarhii sunt în cer?
- Se crede că îngerii ar fi organizaţi în 9 ierarhii.
- 9 ierarhii?
- Da.
- Frumos.
- Aşa este.

[46] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Engerii_%C3%AEn_islam_%C8%99i_%C3%AEn_tradi%C8%9Bia_islamic%C4%83 (accesat pe 22.07.2025).

- Şi de unde ştim că Sfântul Arhanghel Mihail a acţionat în lume?
- O să îţi spun o minune de a sa mai puţin cunoscută.
- Care?
- Este din Bizanţ.
- Înţeleg.
- Este relatată de istoricul Sozomon.
- Nu am auzit de el.
- A fost un istoric bizantin.
- Şi ce spune?
- Sozomen susţine că a avut un prieten care s-a îmbolnăvit grav de tot.
- Şi?
- Medicii nu au putut să îl vindece.
- De ce?
- Boala era destul de gravă.
- Nu se poate.
- Totul a fost aşa până într-o zi.
- Când ce s-a întâmplat?
- A avut o vedenie.
- Ce vedenie?
- El era păgân.
- Şi?
- În vedenie i s-a spus că dacă vrea să se vindece ei bine trebuie să devină creştin.
- Interesant.
- Şi la fel de bine să meargă la biserica Sosthenion închinată Sfântului Arhanghel Mihail din Constantinopol.
- Şi ce a făcut?
- Evident că a respectat cerinţele vedeniei?
- Da.
- Fiindcă voia să se vindece?
- Da.
- Şi s-a vindecat?
- Da.
- Şi care este legătura aici cu Sfântul Arhanghel Mihail?
- Păi i s-a spus să meargă la o biserică cu hramul lui.
- Sosthenion?
- Da.
- Am văzut.
- Deci cel mai probabil a fost vindecat de Sfântul Arhanghel Mihail.[47]
- Aşa se pare.
- Adică toate indiciile duc spre acest lucru.
- Sunt de acord.
- Deci vezi?
- Ce?
- Sunt mai multe mărturii cu privire la minunile Sfântului Arhanghel Mihail.
- Aşa este.
- Doar că oamenii sunt ignoranţi.
- Şi nu vor să le vadă?
- Da.
- Aşa este.
- Avem multe mărturii despre existenţa Sfântului Arhanghel Mihail.

[47] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) p. 40.

- Aşa este.
- Doar că lumea nu prea vrea să ştie de ele.

"Fiecare credincios este urmat de doi îngeri, numiţi Kirāmu 'l kātibīn, unul care îi înregistrează faptele bune, celălalt faptele rele. Nimic din ceea ce face o persoană nu este neştiut, nevăzut, sau uitat. Aceste fapte vor fi dezvăluite în Ziua Judecăţii. La finalul rugăciunilor formale, musulmanii se întorc spre dreapta, iar apoi spre stânga, mulţumind celor doi îngeri, care se consideră că se află deasupra umerilor (îngerul care înregistrează faptele bune aflându-se în partea dreaptă).

De asemenea, există doi îngeri, Munkar şi Nakīr, care examinează faptele, o dată ce credinciosul ajunge in mormânt. Îngerul care are în grijă iadul se numeşte Mālik, iar subordonaţii săi se numesc Zabāniya, sau paznici. În Ziua Judecăţii, „Fiece suflet va veni cu un îmbolditor şi cu un martor.", sura L, versetul 21. Îmbolditorul, să'iq, este acela care face sugestii rele şi conduce omul către o stare de degradare, iar martorul, šahīd, este îngerul care îl ajută pe om să aibă un sfârşit bun şi nobil.

Patru îngeri sunt arhangheli (în limba arabă karūb, plural kārūbīm), şi anume Ğabra'īl, îngerul revelaţiilor, Mīka'īl, patronul Israeliţilor, Isrāfīl, îngerul care va suna din trompetă în Ziua Judecăţii, şi 'Izrā'īl, sau 'Azrā'īl, îngerul morţii (malaku 'l-mawt, care vine la om în ceasul morţii sale şi îi ia sufletul din trup: „Îngerul morţii căruia i-aţi fost încredinţaţi vă va culege, apoi la Domnul vostru veţi fi întorşi.", sura XXXII, versetul 11)."[48]

Se poate vedea aici că angelologia islamică diferă mult de cea creştin ortodoxă aceasta fiindcă sunt mai mulţi care susţin că sunt elemente în ea care nu fac parte din ortodoxie. La fel de bine se poate vedea că după islamici există un înger care protejează iadul şi care se numeşte Malik. El are în subordine mai mulţi paznici care se numesc Zabaniya.

Evident că avem aici mai multe elemente angelologie care sunt prezente în islam şi care sunt cât se poate de străina de duhul creştin ortodox. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că islamul a ajuns cu timpul să îşi creeze o angelologie proprie. Aceasta fiindcă deşi după cum am spus a preluat mai multe elemente din iudaism şi creştinism.

"Îngerii au fost creaţi din lumina divină şi sunt făpturi raţionale. Cei mai importanţi sunt:

1. Gebrail (Gavriil) - pacea asupra lui! - Îndatorirea lui este de a releva (uahi) profeţilor, ceea ce i-a fost relevat de Allah Preaînaltul. Prin el transmite Allah profeţilor vorbele, poruncile şi prohibiţiile Sale.

2. Israfil - pacea asupra lui! - Însărcinarea lui este de a sufla în Sur' - Trâmbiţă. Când va suna din trâmbiţă o dată, tot ce e viu va muri (doar Allah nu moare!) şi când va suna a doua oară toţi morţii vor învia.

3. Mikail (Mihail) - pacea asupra lui! - Misiunea lui este de a repartiza resursele de existenţă. Astfel, el asigură pâinea cea de toate zilele, abundenţa, prosperitatea sau, din contră, trimite sărăcia, mizeria, foametea.

4. Azrail (Îngerul Morţii) - pacea asupra lui! - Lui îi este încredinţată luarea vieţii tuturor fiinţelor. În afara acestora mai există încă patru categorii de îngeri.

Îngerii numiţi Hamalatul-Arş sunt în număr de patru. O a doua categorie de îngeri poartă numele de Mukarrabin. Mai marii îngerilor osândei, torturii se numesc Kerubiian, iar îngerii iertării, milosteniei poartă numele de Ruhanian. Numele celui mai mare înger al raiului se numeşte Riduan, iar mai marele îngerilor iadului are numele de Malik. Grupul îngerilor Gheenei poartă numele de Zebani. Creaturile cele mai numeroase sunt îngerii. Pretutindeni în ceruri ei se roagă necontenit la Allah Preaînaltul."[49]

Ceea ce este chestionabil în angelologia islamică este faptul că există îngeri care sunt păzitori ai iadului. Ori noi ştim că iadul este un spaţiu al demonilor. În acest sens angelologia islamică este cât se poate de confuză. Nu pot să fie îngeri care să păzească iadul dar evident că nu acesta este şi cazul în islam. Este clar că islamul a fost influenţat de angelologia iudaică dar se pare că a intrat într-o competiţie cu ea şi pentru aceasta a venit cu mai multe elemente proprii.

Se poate vedea în planul angelologiei islamice un fel de luptă şi concurenţă cu cea iudaică pe care într-un anume fel a încercat să o detroneze.[50]

Ceea ce este bine să ne dăm seama este că în islam avem mai mult o caricaturi a Sfântului Arhanghel Mihail şi a angelologiei creştin ortodoxe în genere. Aceasta fiindcă există o mare discrepanţă dintre crezul în îngeri şi practicile

[48] https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Engerii_%C3%AEn_islam_%C8%99i_%C3%AEn_tradi%C8%9Bia_islamic%C4%83 (accesat pe 22.07.2025).

[49] https://islamromania.ro/ingerii/ (accesat pe 22.07.2025).

[50] https://en.wikipedia.org/wiki/Angels_in_Islam (acccesat pe 02.09.2025).

religioase de zi cu zi ale islamului. Este greu să spui că tu crezi în Sfântul Arhanghel Mihail dacă practici poligamia după cum o fac mai toate ţările islamice.

„Îngerul Gabriel, sau Sfântul Duh în islam are un rol important în transmiterea mesajului divin. Prin intermediul său, religia îi este revelată lui Muḥammad. Azrael, îngerul morţii are misiunea de a primi sufletele celor morţi pentru a fi oferite lui Dumnezeu. Îngerii Munkar(en)[traduceţi] şi Nakir(en)[traduceţi], sunt cei care conform tradiţiei, apar după înmormântare pentru a adresa mortului întrebări în legătură cu credinţa sa şi cu viaţa sa spirituală. Nu găsim nimic din această concepţie în Coran, totuşi, originea s-ar regăsi în anumite hadithe.

Religia beduinilor reprezintă cea mai veche şi mai primitivă formă de religie semită, aşa cum afirmă orientalistul Phillip Hitti(en)[traduceţi] în lucrarea "Istoria arabilor ". Cultele arabilor peninsulari cu trăsăturile lor astrale, templele ornamentate, ritualurile complicate şi sacrificiile, constituie un stadiu de dezvoltare ulterior, un stadiu atins de societatea sedentară. În această cultură nu se poate gândi ca un musulman fără a găsi o corespondenţă simbolică."[51]

Este bine să ştim că în ceea ce priveşte islamul sunt mai multe elemente care sunt în profundă contradiţie. Aceasta fiindcă un element care este des întâlnit în islam nu este numai terorismul şi agresivitatea ci la fel de bine fanatismul.

Este greu de crezut că poţi să crezi în Sfântul Arhanghel Mihail şi în restul de îngeri dacă manifeşti fanatism şi radicalism. Aceste lucruri sunt cât se poate de specifice lumii musulmane. Prin urmare este bine să ştim că nu este suficient să declari că crezi în Sfântul Arhanghel Mihail. La fel de bine trebuie să mai ţii şi la o ortodoxie a acestei credinţe.

„Credinţa în îngeri face parte din cele şase principii ale credinţei fără de care nu există credinţă. Oricine nu crede într-unul dintre aceste principii nu poate fi considerat un credincios (mumin). Aceste principii ale credinţei Islamice sunt: Credinţa în Allah, în îngerii Săi, în Carţile Sale, în Mesagerii Săi, în Ziua Judecăţii şi în Predestinare (ca atât binele cât şi răul, vin de la Allah).

Îngerii sunt parte a lumii "nevăzute", pe care noi nu avem capacitatea să o înţelegem. Allah ne-a spus despre îngeri în multe locuri în Coran şi prin intermediul Profetului Său, sal Allahu aleihi wa salam. În cele ce urmează, prin intermediul anumitor dovezi din Coran şi Sunna, vom realiza Mareţia Creatorului şi mareţia acestei religii care ne-a dezvăluit atât de multe despre îngeri."[52]

Prin urmare este bine să ne dăm seama de toate implicaţiile credinţei islamice în Sfântul Arhanghel Mihail. Aceasta fiindcă se poate vedea că islamicii nu neagă existenţa arhanghelului dar au o percepţie proprie şi privată a lui care nu are o practică

- ortodoxă,
- decentă
- şi corectă.

Deducem că dacă susţinem că credem în Arhanghelul Mihail ei bine trebuie să fim unii care să ne asumăm şi existenţele acestei credinţe.

„Djinn (ortografiat şi ginn sau jinn) este un cuvânt arab care înseamnă literalmente "a se ascunde". Djinnii sunt creaturi supranaturale întâlnite în scrierile islamice şi arabe, în special în Coran. Coranul spune că djinnii au fost creaţi dintr-un "foc fără fum şi arzător", separat de oameni sau îngeri. Cu toate acestea, ei pot apărea sub formă umană sau animală pentru a interacţiona cu oamenii. De la cuvântul djinn provine cuvântul englezesc genie, definit ca un duh sub formă umană care îndeplineşte dorinţe. Conform Coranului, djinnii vor fi judecaţi la fel ca fiinţele umane şi vor fi trimişi fie în paradis, fie în iad, în funcţie de faptele lor de pe pământ.

Djinnii sunt adesea consideraţi echivalentul islamic al demonilor; totuşi, ei sunt mai complecşi decât atât. Musulmanii nu cred că îngerii pot păcătui, deşi Scriptura indică faptul că ei pot (Isaia 14:12-15; Luca 10:18; 2 Petru 2:4). Musulmanii cred că Satan (Şeitan) a fost un djinn, nu un înger numit Lucifer (Isaia 14:12) care a refuzat să se supună lui Dumnezeu şi a fost alungat din cer. În islam, djinnii sunt un tip diferit de creaturi spirituale care pot face rău (respingând islamul) sau pot face bine (acceptând islamul). Ei au liber arbitru la fel ca oamenii, dar pot, de

[51] https://ro.wikipedia.org/wiki/Simboluri_%C3%AEn_islam (accesat pe 22.07.2025).
[52] https://islamulpaceaeterna.wordpress.com/2013/09/19/cine-sunt-ingerii-al-malaaikah/ (accesat pe 22.07.2025).

asemenea, să asupreasca şi să posede fiinţe umane, animale şi obiecte. Ei au o ordine socială care include sărbătorirea nunţilor, onorarea regilor şi practicarea religiei."[53]

Avem aici un alt element care este propriu islamului şi care susţine că diavolul nu a fost un înger ci mai mult un djin, adică un fel de fiinţă spirituală intermediată nici bună şi nici rea care în cele din urmă este mai mult rea. Prin urmare este bine să ne dăm seama că îngerii sunt fiinţe care nu pot să fie manipulate după bunul plac a celor care aparent susţin credinţa în existenţa lor.

Sfântul Arhanghel Mihail şi cultul său este mai mult în islam o prezenţă nominală fiindcă după cum se poate vedea crezul în arhanghel nu este deloc reflectat în practica religioasă de zi cu zi a musulmanilor.

„Ideea de djinn a fost smulsă din lumea scrierilor religioase antice şi transferată în lumea fanteziei, abundând site-urile web care pretind că îi ajută pe oameni să îi înţeleagă pe djinni. Multe dintre aceste explicaţii sună mai degrabă a personaje dintr-un joc video, cu instrucţiuni despre cum să contactezi djinnii sau să obţii beneficii personale de la ei. În funcţie de persoana pe care o întrebi, pot exista între trei şi cinci categorii diferite de djinni:

1. Marid: cel mai puternic, cel mai puternic tip de djinn.
2. Ifrit: creaturi enorme înaripate de foc, fie bărbaţi, fie femei, care trăiesc sub pământ şi locuiesc în ruine.
3. Şeitan: djinnii răi, asemănători demonilor în creştinism. În islam, aceşti djinni au ales să fie nemusulmani.
4. Ghul: cel mai înfiorător tip de djinn. Sugători de sânge care locuiesc în cimitire şi locuri pustii.
5. Jann: asemănător şarpelui, primitiv şi considerat tatăl djinnilor.

Dintr-o perspectivă biblică, ideea de djinn ar putea fi o încercare de a identifica numeroasele creaturi nevăzute care locuiesc în tărâmurile cereşti (2 Corinteni 10:3-4; Efeseni 6:12). Ştim că tărâmul spiritual este real, dar deţinem puţine informaţii despre el. Biblia nu menţionează deloc djinnii, dar menţionează în mod expres îngerii (Evrei 1:14), demonii (Luca 4:41), creaturile vii (Apocalipsa 4:6-9), serafimii (Isaia 6:2) şi heruvimii (Ezechiel 10:9-17). Ar putea exista nenumărate alte creaţii ale lui Dumnezeu, concepute pentru a-L adora şi a-L sluji, deşi acestea nu sunt menţionate în Scriptură. Existenţa a ceea ce Coranul şi alte texte antice numesc djinn poate avea o anumită validitate, dar poate nu în modul în care aceste documente le explică."[54]

Totuşi în această capitol nu am ales să facem o critică a angelologiei islamice ci să vedem ceea ceea este bun în ea. Este bine că islamicii cred şi afirmă existenţa Sfântului Arhanghel Mihail însă evident că am spus că acest lucru nu este prea prezent în viaţa lor de zi cu zi.

Este bine să ne dăm seama că islamicii sunt mult mai aproape de adevăr decât religii cum ar fi budismul sau hinduismul. Ceea ce este cel mai trist este că islamicii sunt unii care au mai multe carenţe între doctrină şi practică. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că acestea două trebuie să fie omogenice şi să se armonizeze una cu alta.

Nu ştim dacă islamicii vor ajunge la o ortodoxie a cultului Sfântului Arhanghel Mihail. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că nu trebuie să există o discrepanţă prea mare dintre dogmă şi viaţa duhovnicească.

„Ceea ce ştim este că Cuvântul lui Dumnezeu conţine tot ceea ce vrea Dumnezeu să ştim despre creaturile supranaturale, inclusiv despre îngeri şi demoni (2 Petru 1:3; 2 Timotei 3:16). Dacă djinnii există, ştim că explicaţia coranică a acestora este incorectă, deoarece contrazice Cuvântul lui Dumnezeu (Ioan 17:17). Fiindcă djinn înseamnă pur şi simplu "ascuns", atunci cuvântul ar putea descrie acele creaturi nevăzute care locuiesc în domeniul spiritual. Dar trebuie să fim întotdeauna atenţi să comparăm orice speculaţie cu ceea ce este revelat în Cuvântul lui Dumnezeu şi să ne bazăm orice credinţă sau convingere doar pe aceasta."[55]

Evident că angelologia islamică este una care de mai multe ori pare să fie cât se poate de ciudată. Totuşi sunt şi elemente bune în cadrul ei. Aceste lucruri bune am voit să le surprindem în acest capitol.

Este evident că nu ştim dacă islamul mântuieşte care deşi crede în existenţa Sfântului Arhanghel Mihail ei bine nu vrea să recunoască că Iisus este Mântuitor.[56]

Crezul islamic în Sfântul Arhanghel Mihail trebuie să ştim că este plin de contradicţii şi de mai multe contraste. În ultimii au s-a încercat să se poarte un dialog cu islamul dar acest lucru este foarte greu de realizat din cauza

- fanatismului

[53] https://www.gotquestions.org/Romana/djinni.html (accesat pe 22.07.2025).
[54] https://www.gotquestions.org/Romana/djinni.html (accesat pe 22.07.2025).
[55] https://www.gotquestions.org/Romana/djinni.html (accesat pe 22.07.2025).
[56] A se vedea Radu Teodorescu, *Iisus Hristos Mântuitorul: şansa umanităţii* (Cugir, 2017).

- şi fundamentalismului

de care dau dovadă mai toţi liderii acestor religii.

Prin urmare trebuie să ştim că islamul este unul care are un deficit de dialog mai ales când vine vorba de îngeri.

„Allah a ţesut din lumina maiestuoasă şi posedă puterea incredibilă a fiinţelor cereşti - îngerii. Ele sunt întruchiparea binelui absolut, ei au o misiune importantă, dar primul lor scop este de a servi Domnului, ascensiunea onoarei zi şi noapte. Îngerii sunt slujitorii credincioşi ai lui Allah, marile lui oştiri cereşti, care au învins apostaţii răzvrătiţi şi djinn. nu o dată în Coran se referă la fiinţele de lumină, ci o descriere detaliată a aspectului său neclară, vorbesc mai mult despre acte. Ei au putere incredibilă, sunt asexuţi, fără păcat, nu au nevoie de mâncare, au aripi în spatele lor, acoperind întregul cer. Ele sunt incredibil de frumoase: un aspect strălucit, evlavie şi nobilime.

Toate numele de îngerii din Islam nu pot fi enumerate, deoarece există o mulţime de ele, dar acestea disting mai multe dintre cele mai importante. Toţi ceilalţi sunt gardieni, sunt responsabili pentru suflete. fiinţele cereşti magnifice sunt lipsiţi de chiar şi cele mai mici ispite, deşi ele pot vybirat. Îngerul în islam poate fi prezent peste tot în acelaşi timp, dar omul comun nu se poate vedea. Doar profeţii deschid un astfel de fenomen incredibil pentru a informa oamenii despre voia lui Allah. Fiinţele angelice sunt numite "Malaika", deşi nu sunt egale în ierarhie. Ei îndeplinesc doar cercul lor de obligaţii, fiecare are anumite abilităţi. Pe nume, ei menţionează cea mai puternică, meritată onoare şi faimă maiestuoasă. Restul sunt fără nume sau identifică anumite zone ale vieţii musulmane."[57]

Un student la teologia discuta cu profesorul său de istoria Bisericii Universale.

- Ştiţi de nu înţeleg părinte profesor?
- Nu.
- De ce noi şi catolicii ne-am separat?
- Fiindcă catolicii au venit cu mai multe dogme noi.
- Înţeleg.
- Dar sunt mai multe lucruri comune pe care le avem cu catolicii.
- Da.
- Până la urmă sunt tot creştini nu?
- Da.
- Este bine să ştii că marea schismă nu a avut lucrători numai pe oameni.
- Dar mai pe cine?
- Şi pe demoni.
- Credeți?
- Da.
- De ce?
- Sfântul Ilie Cleopa de la Mănăstirea Sihăstria vorbea de o categorie de demoni numiți arhiconi.
- Arhiconi?
- Da.
- Ce este cu ei?
- Sunt draci specializaţi în erezii.
- Şi ce fac ei?
- Ei sunt unii care le-a lungul istoriei creştin au inventat – şi continuă să inventeze – noi şi noi erezii.
- Nu știam.
- Ba da.
- Şi de ce fac acest lucru?
- Pentru a distruge biserica lui Hristos.
- Înțeleg.
- Mă bucur.
- Ştiţi ce?
- Noi avem un cult comun al Sfântului Arhanghel Mihail cu catolicii.
- Aşa este.

[57] https://rum.pvgazeta.info/utilizator-162/ingerul-in-islam.html#google_vignette (accesat pe 22.07.2025).

- Se poate spune că este acelaşi?
- Până la un punct.
- În ce sens?
- Sfântul Arhanghel Mihail s-a arătat de 2 ori la Muntele Gargano din Italia bizantină.
- Nu ştiam.
- A treia arătare a fost către episcopul locului care voia să ştie ce hram să pună peşterii pe care a ales-o arhanghelul ca biserică a sa.
- Şi?
- Episcopul locului are un vis în care îi apare Sfântul Arhanghel Mihail îi spune că acel loc îi aparţine lui şi episcopul şi credincioşii să meargă să vadă din nou grota.
- înţeleg.
  Când se duc ei găsesc în grotă a biserică rupestră nefăcută de mână cu un altar cu faţă de masă roşie.
- Nu se poate.
- În peşteră a mai apărut un izvor de apă din care cei care sufereau de boli incurabile se vindecau.[58]
- Nu ştiam.
- Ba da.
- Şi ortodoxia recunoaşte aceste arătări de la Muntele Gargano?
- Da.
- Deci sunt ortodoxe?
- Au avut loc mai înainte de marea schismă.
- Aşa este.
- Sunt mai mulţi sfinţi occidentali care au trăit mai înainte de marea schismă.
- Aşa este.
- Ei nu mai sus pomeniţi în calendarele ortodoxe.
- Aşa este.
- De ce?
- Fiindcă s-au găsit destul de mulţi sfinţi creştin ortodocşi.
- Care să le ia locul?
- Da.
- Aşa este
- Occidentul vrea ca religios să fim dependenţi de el.
- Am remarcat acest lucru.
- Oricum noi recunoaştem ca valide apariţiile Sfântului Arhanghel Mihail de la Muntele Gargano.
- Aşa este.
- Prin urmare nu tot ceea ce avut loc în occident este ignorat.
- Credeţi că este bine?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă sunt multe lucruri care sunt cât se poate bune în trecutul occidentului.
- Aşa este.
- Dar totuşi în prezent suntem divizaţi.
- Din nefericire.
- Este din vina noastră?
- Nu.
- Dar a cui?
- Occidentalii au fost unii care au voit să meargă pe căi străine de Dumnezeu.
- Aşa este.
- Dar totuşi sunt creştini.

[58] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) p. 113.

- Şi trebuie să avem dialogul cu ei?
- Da.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.

„În islam, arhanghelul Mihail, cunoscut şi sub numele de Mika'il (ميكائيل), este considerat unul dintre cei mai importanţi îngeri, fiind responsabil de gestionarea ploilor, a recoltelor şi a proviziilor. Alături de Gabriel (Jibrail) şi Israfil, este considerat unul dintre arhangheli. Musulmanii cred că el şi îngerii lui subordonaţi se ocupă de aspectele legate de natură şi de distribuirea resurselor create de Dumnezeu.

Rolul lui Mika'il în Islam:

Gestionarea naturii:

Mika'il este responsabil de ploaie, vânt, recolte şi alte aspecte ale naturii.

Distribuirea proviziilor:

El se ocupă de repartizarea resurselor create de Dumnezeu către oameni.

Arhanghel:

Alături de Gabriel (Jibrail), el este considerat unul dintre cei mai importanţi îngeri.

Fără voinţă proprie:

Mika'il acţionează doar la comanda lui Dumnezeu şi nu are propria voinţă.

Comparativ cu creştinismul:

În creştinism, Mihail este adesea asociat cu lupta împotriva forţelor răului şi este considerat un protector al credincioşilor.

Deşi există asemănări, rolurile sale specifice în Islam şi creştinism pot diferi.

Concluzie:

Mika'il, în credinţa islamică, este un arhanghel puternic, responsabil de aspectele naturale ale lumii şi de distribuirea resurselor. El este un mesager divin care se supune exclusiv voinţei lui Dumnezeu."[59]

CAPITOLUL 3

SFÂNTUL ARHANGHEL MIHAIL ÎN CULTUL CREŞTIN ORTODOX

Biserica Creştin Ortodoxă are cultul cel mai vechi ale Sfântului Arhanghel Mihail şi de la ea a fost preluat el de restul confesiunilor creştine. Am spus că cultul ortodox a preluat existenţa Sfântului Arhanghel Mihail din iudaism despre care am vorbit într-un capitol anterior. Ceea ce este cât se poate de clar este că ortodoxia a dezvoltat cel mai mult acest cult al arhanghelului în special în Imperiul Bizantin.

„Este greu să vorbim în general despre un sfânt, dar mai ales despre un sfânt care este atât înger, cât şi Voievodul tuturor puterilor cereşti. Prin urmare, toată discuţia – dacă am putea să o mai numim astfel – s-ar muta pe tărâmul inefabilului. Ar trebui ca raţiunea noastră omenească să fie puternic ancorată într-un plan inteligibil, reuşind să stăpânească în acelaşi timp măiestria „discernerii duhurilor" pentru a nu lua drept adevăr plăsmuirile propriei noastre minţi. Însă doar sfinţii reuşesc să facă acest lucru. Cum autorul nu posedă asemenea calităţi duhovniceşti, îmi prezint încă de pe acum scuzele faţă de cititori întrucât sunt conştient că în multe dintre rândurile acestei lucrări am încercat să pătrund cu mintea mea prea omenească în universul de necuprins al spiritelor pure. Cartea aceasta se dorea a fi iniţial o lucrare generală despre lumea sfinţilor îngeri din perspectivă patristică şi scolastică. Am renunţat destul de repede la această direcţie deoarece nu am ajuns încă la profunzimea şi gradul mare de abstractizare care se cer în general pentru o carte referitoare la esenţa fiinţelor angelice."[60]

[59]https://www.google.com/search?q=ingerul+mihail+in+islam&rlz=1C1GCEA_enRO1018RO1018&oq=ingerul+mihail+in+islam&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIHCAEQIRigATIHCAIQIRigATIHCAMQIRigAdIBCjEwNjk4ajBqMTWoAgCwAgA&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (accesat pe 22.07.2025).

[60] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparţiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021). p. 16.

Cultul ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail este unul foarte vechi.[61] Aceasta fiindcă el a apărut din cele mai vechi vremuri creştin ortodoxe. În acest sens Sfântul Arhanghel Mihail a început să fie sărbătorit de prin secolul V în Constantinopol la o biserică ce îi purta hramul. Se pare că această biserică era la termele lui Arcadie. Ei bine dacă la început a fost sărbătorit numai Sfântul Arhanghel Mihail mai apoi lui i s-a adăugat şi Sfântul Arhanghel Gavriil şi restul de îngeri în ceea ce cunoaştem în zilele noastre ca sărbătoarea de pe data de 8 noiembrie.

În acest sens în Bizanţ Sfântul Arhanghel Mihail a fost denumit ca arhistrateg. „Arhistrateg (de la gr. αρχιστρατηγος/„archistratigos"), în lumea greacă a Antichităţii şi în Evul Mediu, funcţie militară oferită înalţilor comandanţi militari sau chiar şefului suprem al armatei. În limba română, termenul este sinonim cu „voievod" sau „taxiarh". În credinţa creştină, Sf. Mihail este mai-marele îngerilor buni care Îl slăvesc neîncetat pe Dumnezeu, dar care se implică totodată în lupta contra răului şi în procesul de mântuire „în procesul mântuirii subiective a oamenilor".[62]

Prin urmare este evident că avem în cultul Sfântului Arhanghel Mihail o prezenţă constantă în lumea creştină. Sunt mai multe mărturii de mai mulţi sfinţi sau legende populare care atestă existenţa arhanghelului şi modul cum creştinii ortodocşi s-au raportat la ea.[63]

Cultul creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail este unul care ni-l prezintă pe arhanghel ca fiind

- prieten,
- aliat
- şi model

al omului.

În lumea creştin ortodoxă se crede că Sfântul Arhanghel Mihail are mai multe misiuni pe pământ pe care noi oamenii nu le cunoaştem fiindcă nu ne sunt descoperite. Sfântul Arhanghel Mihail este un exemplu de seamă al cultului generic al sfinţilor îngeri din creştinismul ortodox.

"În schimb, recunosc că m-a atras încă de timpuriu misterul le-gat de natura îngerilor. Îmi puneam adesea întrebări referitoare la înfăţişarea lor, dacă posedă sau nu un trup şi cum este posibil ca ei să se materializeze, deşi ei sunt prin natura lor lipsiţi de corporalitate. Apoi mă gândeam la cât de mare trebuie să fie slava negrăită a îngerilor, despre care se spune că, odată văzută cu ochii noştri omeneşti, oferă o asemenea bucurie şi însufleţire încât poate chiar să ne răpună. Explicaţia ar fi că trupul nostru muritor nu poate îndura intensitatea unei prezenţe celeste în cea mai pură formă a ei. Un asemenea lucru nu are cum să nu producă fascinaţie faţă de puterile cereşti, căci ne dăm seama la ce nivel înalt suntem noi chemaţi ca oameni să strălucim în calitate de sfinţi în împărăţia lui Dumnezeu dimpreună cu fraţii noştri cereşti, îngerii. Şi totodată, ne dăm seama cât de cumplită şi de dureroasă ar fi ratarea acestei demnităţi pe care neamul omenesc a pierdut-o dintru început prin căderea protopărinţilor noştri."[64]

Cultul Sfântului Arhanghel Mihail ei bine cel mai mult ajungem să îl recunoaştem prin imnurile şi acastistele care au fost compuse în cinstea lui. Este conţin de fapt o adevărată teologie şi putem să le consultăm dacă voim.

Ceea ce este cel mai propriu acestui cult al Sfântului Arhanghel Mihail este că el este unul capabil să ne apere sufletele de diavol şi de iad. Sunt mai multe icoane care ni-l prezintă pe arhanghel învingându-l-l pe diavol. Aceasta este a aluzie de izgonirea diavolului din rai dar şi la faptul că invocat prin rugăciune arhanghelul ne poate ajuta şi pe noi când avem nevoie de ajutorul lui.

Ortodoxia a stabilit că metoda prin care poate să fie cinstit Sfântul Arhanghel Mihail este prin icoana sa. Se cunoaşte că există o icoană făcătoare de minuni a arhanghelului la Matamdos în Grecia. Această icoană este una care a fost făcută din cerinţa arhanghelului. Turcii au năvălit într-o mănăstire şi au ucis pe mai toţi călugării. Sfântul Arhanghel Mihail s-a arătat unui călugăr care nu a fost ucis şi i-a poruncit să îi facă o icoană din pământul amestecat cu sânge al călugărilor uciş de turci.

Ei bine s-a descoperit că icoana arhanghelului de la Matamados a făcut mai multe minuni în special vindecări de boli.

---

[61] A se vedea Radu Teodorescu, *Arhanghelul Mihail în cultul ortodox* (Cugir, 2017).

[62] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria apariţiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021). p. 16.

[63] A se vedea Radu Teodorescu, *Sfântul Arhanghel Mihail în evlava și legendele populare românești* (Cugir, 2025).

[64] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria apariţiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021). pp. 16-17.

Lumea creştin ortodoxă are un cult al arhanghelului şi el a ajuns să fie pus pe mai toate iconostasele creştin ortodoxe alături de arhanghelul Gavriil.

„Alteori, se spune că îngerul păzitor ne numără toţi paşii vieţii noastre, nu precum îi numără gadgeturile şi aplicaţiile digitale lipsite de viaţă, ci cu scopul ca, la ieşirea sufletului din trup, el să ne arate căile parcurse ale vieţii noastre, care fie ne-au desăvârşit, fie ne-au pervertit. Din ipostaza sa de „cartograf " al drumurilor vieţii noastre, îngerul devine avocat şi ostaş pus în slujba apărării sufletului pe drumul nostru către patria cerească. Aici intervine celebra existenţă a „vămilor văzduhului" care, pentru unii teologi reprezintă o adevărată dogmă, în timp ce pentru alţii ar fi numai o creaţie de folclor duhovnicesc. Mergând totuşi pe prima variantă, se spune că el ne fereşte de acuzaţiile duhurilor potrivnice şi mincinoase care, folosindu-se de o retorică distorsionată, caută motive să îi arunce pe oameni „în întunericul cel mai dinafară", acolo unde este „plângerea şi scrâşnirea dinţilor" (cf. Matei 8, 12)1. Date fiind toate aceste atribuţii speciale ale îngerilor păzitori, îmi este greu să nu manifest o evlavie deosebită faţă de acest tainic şi permanent companion ceresc pus în slujba sufletului meu. Extrapolând acest sentiment personal plin de veneraţie, mi-am propus să scriu o lucrare, care este la origini rodul unei disertaţii teologice, având în prim-plan o figură angelică. După îndelungate reflecţii, am socotit că cea mai potrivită figură este cea a Arhanghelului Mihail, căci semnele apariţiilor sale sunt cele mai vizibile în istoria creştinismului."[65]

Evident că autorul aceste cărţi fiind creştin ortodox ar tinde să influenţeze opinia că cultul creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail este cel adevărat însă se poate vedea că sunt mai multe alte confesiuni creştin ortodoxe care îl revendică pe acest arhanghel cum ar fi catolicismul, luteranismul sau anglicanismul ca să nu mai vorbim de sectele neoprotestante.

Se poate vorbii de o ortodoxie a cultului Sfântului Arhanghel Mihail care cel mai mult ţin de experienţele şi minunile consemnate de marii autori angiografici creştin ortodocşi.

Rolul central pe care îl atribuie creştinismul ortodox Sfântului Arhanghel Mihail este faptul că el poate să ne ajute la mântuire. Aceasta fiindcă în faţa morţii de ce să nu spunem că de mai multe ori simţim

- teroare,
- frică
- şi disperare.[66]

„Cele mai importante angelofanii se regăsesc în intervalul secolelor IV–X, când protagonistul nostru celest se revelează cu un scop precis către anumite persoane, descoperire care duce astfel la ridicarea unor lăcaşuri de cult pe locul sau în preajma minunatelor apariţii. Desigur, au existat de-a lungul timpului multe şi felurite angelofanii cuprinse în experienţa mistică a Bisericii care fie depăşesc intervalul cronologic amintit, fie nu au fost puse nicio-dată în scris din motivul unei adânci smerenii. De pildă, cine poate şti câte angelofanii au loc chiar în momentul de faţă în viaţa unor persoane alese? Cine poate şti câţi oameni sunt salvaţi chiar acum, din diverse primejdii, prin intervenţia neobosită a slăvitului Mihail? Cine poate şti cât de multe suflete se întorc înapoi în trupul lor ca urmare a mijlocirii Arhanghelului pentru a-şi desăvârşi viaţa după ce au trecut nepregătite de marele hotar al veşniciei3? În orice caz, această experienţă suprasensibilă datorată Voievodului celest nu o putem cuprinde cu logica şi raţiunea omenească. Ea ţine de experierea1inefabilă2 a fiecărui om în parte cu veleităţi spirituale care nu poate fi cuprinsă în definiţii formale, silogisme şi speculaţii înguste. Ea este sesizată numai cu ajutorul unei intuiţii adânci, cu ochii duhovniceşti ai inimii şi cu o minte formată în ambianţa de taină a cultului liturgic. Prin urmare, toate aceste angelofanii istorice analizate în această carte au loc în nişte parametri subtili care pregătesc dimensiunea unui spaţiu de întâlnire între lumea inteligibilă şi cea sensibilă."[67]

Este bine să ne dăm seama că cultul creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail este unul care aduce cu sine un plus de cunoaştere şi înţelepciune în inimile noastre care evident că sunt dornice de comuniunea cu îngerii lui Dumnezeu.

---

[65] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria apariţiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021). p 18.

[66] A se vedea Radu Teodorescu, *De la teroarea "sabiei lui Damocles" la liniştea şi împăcarea sabiei de foc a Sfântului Arhanghel Mihail* (Cugir, 2025).

[67] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria apariţiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021). pp. 18-19.

Evident că faptul că mai multă lume nu îl vede pe Sfântul Arhanghel Mihail este pentru ei o dovadă că arhanghelul nu le pasă de ei. Adevărul este că sunt o formă sau alta dacă ne rugăm Sfântului Arhanghel Mihail vom ajunge să fim unii mai de vreme sau târziu să primim răspuns de la el.

„Totuşi, am optat pentru acest interval istoric deoarece secolul al IV-lea este martorul venerării Arhistrategului Mihail la nivel oficial în cultul Bisericii, în timp ce mijlocul secolului al XI-lea este ales în mod arbitrar cu scopul de a marca despărţirea, ce-i drept convenţională, a creştinismului răsăritean faţă de cel apusean. Pe locul acestor apariţii îngereşti, au fost ridicate anumite biserici cu hramul slăvitului Arhanghel, multe dintre aceste edificii bucurându-se de o faimă deosebită chiar şi în zilele noastre. Din cele mai vechi timpuri şi până astăzi, aceste lăcaşuri de cult au figurat adesea ca mari oaze de spiritualitate, centre intelectuale, noduri principale în reţeaua rutelor de pelerinaj, proiecte arhitectonice deosebite, ctitorii imperiale şi feude papale care au inspirat anumite sentimente şi mentalităţi în rândul maselor de pelerini."[68]

Doi pelerini discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- De ce nu sunt locuri de pelerinaj pentru îngeri?
- Fiindcă îngerii nu țin de această lume.
- Ştiu asta.
- Totuşi sunt mai multe locuri de pelerinaj dedicate îngerilor.
- Cum ar fi?
- De Matamados din Grecia ai auzit?
- Nu.
- Este o biserică ce are o icoană făcută de mâini a Sfântului Arhanghel Mihail.
- Nu știam.
- Ba da.
- Deci sunt şi locuri de pelerinaj pentru sfinții îngeri?
- Da.
- Frumos.
- De Colose în Turcia ai auzit?
- Nu.
- Colose care este azi oraşul Honaz din Turcia.
- Şi?
- Acolo Sfântul Arhanghel Mihail a făcut o minune.
- Nu știam.
- Ba da.
- Parcă am auzit ceva despre ea.
- Sigur că ai auzit.
- Bine dar în occident nu sunt mărturii despre Sfântul Arhanghel Mihail?
- Sunt.
- Şi sunt veridice?
- Cele de mai înainte de anul 1054.
- Anul marii schisme?
- Da.
- Ce este cu ea?
- De atunci se poate spune că ortodoxia şi catolicismul au început să mergi pe căi proprii.
- Ştiu asta.
- Dar există câteva mărturii din occident cu privire la existenţa Sfântului Arhanghel Mihail.
- Da?
- Da.

[68] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria apariţiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021). p 19.

- Cum ar fi?
- În secolul VIII episcopul Maldaveus din Verdun Franţa aflat în pelerinaj se opreşte pentru câteva zile la biserica Sfântului Arhanghel Mihail din Puglia în Italia.
- Şi?
- Într-o noapte el adoarme pe treptele de la intrarea în biserica arhanghelului care îi apare în vis şi îi spune că îl va proteja în pelerinajul lui şi îi aduce mai multe revelaţii şi desfătări duhovniceşti.
- Ce frumos.
- Arhanghelul l-a asigurat de ajutorul lui fiindcă el făcea un pelerinaj cu corabia prin apele Mediteranei: Monte Gargano-Constantinopol-Efes-Jaffa-Ierusalim.
- De ce?
- În acele vremuri pe mare erau mulţi piraţi.[69]
- Înţeleg.
- Deci avem aici o mărturie occidentală despre Sfântul Arhanghel Mihail.
- Aşa este.
- Ea nu mai este prea pomenită azi în lumea ortodoxă.
- Din cauza schismei de la 1054?
- Da.
- Păcat.
- Aşa este.
- Deci Sfântul Arhanghel Mihail a operat în spaţiul occidental?
- Da.
- Interesant.
- Este.
- Aceasta fiindcă occidentul era la acea vreme ortodox.
- Ce trist este că biserica s-a rupt.
- Ştii cum este?
- Cum?
- Istoria bisericii ne demonstrează că nu a fost numai un Iuda.
- Aşa este.
- Au fost mult mai mulţi Iuda.
- Din nefericire.
- Aceştia iuda au fost unii care au rupt cămaşa lui Hristos în mai multe bucăţi.
- Şi de ce ar face ei acest lucru?
- De ce nu renunţat Iuda la apostolat decât să Îl vândă pe Iisus?
- Din răutate?
- Aşa este.
- Nu trebuie să subestimezi niciodată puterea răutăţii oamenilor.
- De ce?
- De Florii oamenii l-au primit pe Iisus ca un rege.
- Şi?
- În mai puţin de o săptămână L-au răstignit pe cruce ca ultimul infractor.
- Aşa este.
- Deci oamenii pot să devină foarte răi.
- Din nefericire.
- Aşa este.
- Este bine de ştiut că au fost arătări ale Sfântului Arhanghelului Mihail şi în occident.
- Din nefericire occidentul a apostat de la ortodoxie.
- Aşa este.
- Să ne rugăm pentru unitatea bisericilor.

[69] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) pp. 143-144.

„Arhanghelul Mihail este considerat cel mai important dintre toţi arhanghelii. Acest aspect este menţionat atât în tradiţia creştină cât şi în cea ebraică şi islamică. Fiind un protector divin prin excelenţă, arhanghelul Mihail este cel invocat adeseori de biserică şi de comunitatea creştină ca să apere de rău. Nu este deloc întâmplător că în apocalipsa lui Ioan, arhanghelul Mihail împreună cu îngerii săi sunt descrişi ca fiind în luptă cu balaurul (forţa negativă, ce trebuie combătută) şi/sau cu demonii (îngerii decăzuţi) care sunt subordonaţi acestei forţe negative. În deznodământul acestei lupte, balaurul abisurilor infernale a fost azvârlit sub pământ împreună cu îngerii întunericului (demonii) care-l slujeau."[70]

Este propriu creştinismului ortodox să accentuieze faptul că Sfântul Arhanghel Mihail este cel care a ieşit victorios împotriva demonilor. Trăim într-o lume anormală în care

- moartea,
- boala,
- suferinţa
- şi durerea

de multe ori sunt o constantă. Au fost mai mulţi filosofi care au voit să afle de ce există toate aceste lucruri în această lume. Cei mai mulţi au ajuns la concluzia că trebuie să existe o cauză "metafizică" pentru toate aceste rele din lume. Cimitirele sunt o prezenţă evidentă în lumea noastră că există o cauză iraţională a răului care ne vrea morţi şi pierduţi. Sunt mai multe religii care vorbesc de un înger al morţii şi al distrugerii. Ei bine este acest înger căzut peste care tradiţia creştin ortodoxă ne spune că Sfântul Arhanghel Mihail are putere.

„În limba ebraică, numele său înseamnă „Cine este ca Dumnezeu?". El este cel care „strigă": „Să luăm aminte, noi, care suntem făpturi, ce a patimit Lucifer, cel care era cu noi: cel ce era lumina, acum întuneric s-a făcut. Ca cine este ca Dumnezeu?", şi aşa s-a întocmit soborul, adică adunarea şi unirea tuturor îngerilor, atunci când Lucifer, în ebraica "helel"-luminozitate sau luceafărul de dimineaţă, pecetea perfecta a lui Dumnezeu, a căzut în patima trufiei şi a vicleniei:

Isaia 14:12 "Mă voi sui la cer, voi ridica scaunul de domnie mai sus de stelele lui Dumnezeu; voi sta pe înălţimea muntelui Tafon. Mă voi sui în partea de sus a norilor, voi fi cel Prea Înalt" Această răzvrătire duce la căderea lui şi a altor îngeri care i s-au alăturat, din Împărăţia lui Dumnezeu şi transformarea în Satana. Este exemplul grăitor al decăderii şi al zicalei: "de la extaz la agonie nu este decât un pas".

Astfel, Lucifer a plănuit şi a executat primul atentat din Univers care îl va avea ca ţintă tocmai pe Cel care a creat lumea. În nebunia lui nu a conştientizat că Dumnezeu ştia tot ce se întâmplă în ceruri şi pe pământ."[71]

Se poate vedea aici care a fost rolul esenţial al Sfântului Arhanghel Mihail care a fost cel care a pus capăt acestei rebeliuni

- iraţionale,
- absurde
- şi ridicole.

Cultul creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail este unul care ne face să ne dăm seama că dacă suntem constanţi în a ne opune răului în cele din urmă vom reuşii. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă de mai multe ori ne simţim singuri şi fără putere în lupta noastră contra răului. Ei bine trebuie să ne aducem aminte că nu suntem singuri împotriva demonilor ci la fel de bine îngerii şi Sfântul Arhanghel Mihail sunt de partea noastră.[72]

Cultul ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail prin urmare este unul care este menit să ne ajute pe noi oamenii şi să facem o lume mai bună. Realitatea este că dacă privim în jurul nostru vom vedea că sunt multe lucruri reprobabile şi de care ne este ruşine. În lumea noastră se poate vedea că există

- război,
- ură,
- crimă,
- perversiune,
- agresivitate
- sau vulgaritate.

[70] https://reteauadesolidaritate.org/arhanghelii-scurta-incursiune-istorico-filosofica/ (accesat pe 22.07.2025).
[71] https://jurnal-social.ro/sfintii-arhangheli-mihail-si-gavriil/ (accesat pe 22.07.2025).
[72] A se vedea Radu Teodorescu, *Sfântul Arhanghel Mihail modelul, prietenul şi ajutorul nostru* (Cugir, 2019).

Toate aceste lucruri evident că nu pot să ne lase indiferenţi. Voim să avem o lume mai bună şi în acest sens trebuie să ştim că vom reuşii să o facem dacă vom ajunge să colaborăm cu îngerii lui Dumnezeu. Sunt mult prea mulţi care în lumea noastră – sub o formă sau alta – colaborează cu demonii. Nu se poate explica de ce în lume sunt atât de multe lucruri rele şi urâte pe care cei mai mulţi le consideră normale. În ţările musulmane simplul fapt de a purta o cruce creşină la gât poate duce o ucidere fiindcă nu se poate ca semnul creştin să fie prezent în islam.

"Soborul Sfinţilor îngeri se prăznuieşte de Biserică cu bună cinste după predaniile părinţilor insuflaţi de Dumnezeu, care au lepădat de mult credinţa cea rea a închinării de îngeri care era la eretici şi la închinătorii de idoli. Căci încă în Legea Veche, când poporul ales s-a depărtat de la Dumnezeu, a început a se închina idolilor făcuţi după asemănarea făpturilor văzute, câte sunt în cer, sus şi pe pământ, jos. Atunci oamenii aduceau soarelui jertfă de închinăciune ca lui Dumnezeu, precum şi lunii şi stelelor, pe care le socoteau că au suflet viu.

Tot cu astfel de închinăciune şi cu jertfe se închinau ei şi îngerilor, despre care lucru se pomeneşte în cărţile împăraţilor, unde zice: "Se cade a aduce tămâie lui Baal şi soarelui, lunii, planetelor şi la toată puterea cerului, adică îngerilor, căci aceştia sunt ostaşii cereşti". Acea credinţă rătăcită a închinării de îngeri se înmulţise şi în zilele Sfinţilor Apostoli, pe care dezrădăcinînd-o Sfântul Apostol Pavel, grăieşte astfel în Epistola sa către Coloseni: "Nimeni să nu vă amăgească pe voi, vrând aceasta în smerita cugetare şi în slujba îngerilor, învăţând cele ce nu ştiu, în deşert fiind îngâmfat de gândirea trupului său şi neţinând capul (adică pe Hristos)".

Căci erau în acea vreme oarecare eretici care, arătând-se smeriţi şi cu mândrie lăudând-se că urmează îngerilor prin înfrânare şi prin viaţa lor cea curată, învăţau a da asemenea închinăciune îngerilor ca şi lui Dumnezeu. După aceea s-au ivit alţii, care ziceau că îngerii sunt ziditori ai făpturii celei văzute mai presus şi mai cinstiţi decât Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ca nişte fiinţe fără de trupuri; iar despre Mihail ziceau că este Dumnezeul evreilor. Apoi alţii dineu-se vrăjitoriilor, chemau pe diavoli şi le slujeau lor, numindu-i pe ei îngeri.

Mai ales între Coloseni, care erau sub Mitropolia Laodiceei, se înmulţise un asemenea eres; şi de către mulţi se săvârşea în taină păgânească închinare de îngeri, asemenea cu închinarea de idoli, pe care Soborul Sfinţilor Părinţi din Laodiceea a blestemat-o, dând-o anatemei. Deci, blestemată şi lepădată fiind credinţa rătăcită a închinării la îngeri, s-a legiuit dreapta credinţă şi vrednica cinstire a prăznuirii sfinţilor îngeri, ca unor slujitori ai lui Dumnezeu şi păzitori ai neamului omenesc."[73]

Ceea ce este trist este că sunt mai multe indicii în lumea noastră că nu suntem singuri ci că există o lume a lui Dumnezeu şi a sfinţilor îngeri. Dacă voim să avem o lume mai bună şi mai frumoasă trebuie să colaborăm cu ei. Aceasta fiindcă de unii singuri va fi foarte greu dacă nu imposibil să ne facem o lume mai bună şi mai frumoasă.

Din mai multele mărturii de-a lungul anilor şi a secolelor se poate vedea că Sfântul Arhanghel Mihail vrea ca lumea noastră să fie mai bună. În această carte am prezentat numai câteva dintre intervenţiile sale în istorie care au certificat acest lucru.

Visăm la o lume mai bună dar de multe ori ne credem aşa de mari şi de puternici că putem să o facem numai pe cont propriu fără ajutorul lui Dumnezeu. Sunt milioane şi miliarde de oameni care trăiesc fără să ştie de îngeri şi Dumnezeu. Pentru ei tot ceea ce contează este plăcerea şi materia acestei lumi.[74]

Este clar că există o lume malefică a demonilor care dacă nu suntem cu garda sus vor ajunge să ne cuprindă într-un fel sau altul. Noul Testament a fost cât se poate de concludent în acest sens când a vorbit de demonizaţi. Demonizaţi s-au putut vedea că există în lumea noastră şi ei sunt o realitate cât se poate de clară şi de evidentă. Mai mulţi sfinţi părinţi au fost de părere că în această viaţă ajungem să decidem de partea cu suntem: a îngerilor sau a demonilor.[75]

Este o mare mângâiere pentru orice om de bine să ne dăm seama că avem aliaţi împotriva demonilor şi a forţelor infernale care de mai multe ori iasă la suprafaţă şi fac prăpăd în lumea noastră.

Moartea este un lucru care nu este în puterile noastre dar ea nu este dincolo de puterile sfinţilor îngeri şi a Sfântului Arhanghel Mihail. Este adevărat că nu trebuie să vrem o lume mai bună numai ca o simplă formalitate ci la fel de bine să ne dorim să fim mai buni şi mai deschişi unii cu alţii pentru binele societăţii noastre.

---

[73] https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-08-sf_arhangheli.html (accesat pe 22.07.2025).

[74] A se vedea Radu Teodorescu, *Simulacrele fericirii în lumea contemporană* (Cugir, 2025).

[75] A se vedea Radu Teodorescu, *Iisus Hristos ca autoritate supremă şi absolută a oricărui exrocism: o evaluare creştin ortodoxă* (Cugir, 2025).

Ceea ce accentuează cultul creştin ortodox este că Sfântul Arhanghel Mihail poate să fie un hun prieten al nostru în momentul cel mai cumplit al vieţilor noastre: momentul morţii. Ce ne facem în acel moment în care vom părăsii această lume odată pentru totdeauna? Ei bine cultul Sfântului Arhanghel Mihail ne spune că avem un ajutor de nădejde în persoana Sfântului Arhanghel Mihail.

„Chiar şi în Colose, unde la început se aducea închinăciune îngerilor, a început a se săvârşi cu dreaptă mărire prăznuirea soborului îngeresc, zidindu-se biserici preafrumoase în numele Sfântului Arhanghel Mihail, căpetenia îngerilor. Astfel s-a zidit şi în Hone o mărită şi preafrumoasă biserică, în care însuşi Sfântul Arhanghel Mihail s-a arătat Sfântului Arhip. Apoi s-a aşezat a se prăznui soborul Sfinţilor îngeri în a opta zi a lunii noiembrie, care este a noua după luna martie - ce este întâia de la zidirea lumii -, spre închipuirea numărului cetelor îngereşti, în număr de nouă, pe care le-a numărat Sfântul Dionisie Areopagitul, ucenicul Sfântului Apostol Pavel. Căci, răpit fiind Sfântul Pavel până la al treilea cer şi văzând acolo deosebirile cetelor sfinţilor îngeri, a spus aceasta şi lui Dionisie, ca unui ucenic al său. Iar acele nouă cete sunt despărţite în trei ierarhii, care cuprind câte trei cete, cea mai de sus, cea de mijloc şi cea mai de jos.

În cea dintâi ierarhie, mai sus şi mai aproape de Preasfînta Treime, sunt Serafimii, Heruvimii şi Scaunele. Cei care stau mai întâi înaintea Făcătorului şi Ziditorului, sunt iubitorii de Dumnezeu Serafimi, cei cu câte şase aripi, precum a văzut Isaia prorocul, care a zis: Serafimii stau împrejurul Lui, având câte şase aripi. Ei sunt în chipul focului, precum scrie: Dumnezeul nostru este foc mistuitor. Scaunul Lui pară de foc, iar îmbrăcămintea slavei Domnului este ca focul. Şi în alt loc zice: Cel ce faci pe îngerii tăi duhuri şi pe slugile tale pară de foc. Ei aprind pe oameni cu focul dumnezeieştii iubiri, precum şi numele lor îi arată, căci în limba evreiască serafim se tâlcuieşte cel ce aprinde sau încălzeşte."[76]

Cultul creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail trebuie să ştim că este unul care ne ajută să fim persoane mult mai bune şi mai solidare cu lumea de dincolo. Creştinismul ortodox susţine că în această lume noi suntem numai în trecere. Destinul sau mai bine spus destinaţia noastră finală este raiul sau Împărăţia Cerurilor pe care a venit Iisus să o propovăduiască.

Cultul Sfântului Arhanghel Mihail este unul care ţine de noi să ajungem să îl dezvoltăm sau din contră să îl distrugem. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că îngerii sunt foarte atenţi cu noi. Sfântul Nifon al Constanţianei susţin că îngerii din cer se bucură atunci când creştinii se adună şi se roagă în faţa lui Dumnezeu.

Prin urmare cultul Sfântului Arhanghel Mihail ne spune că nu putem să fim pasivi ci trebuie să ne rugăm mai mult pentru a îi atrage pe îngeri spre noi. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că noi suntem cei care avem nevoie mai mult de sfinţii îngeri.

„După Serafimi, stau înaintea lui Dumnezeu Celui Atoatevăzător, Care vieţuieşte în lumina cea neapropiată, înţelepţii Heruvimi cei cu ochi mulţi, care mai mult decât alte cete mai de jos, strălucesc totdeauna cu lumina înţelegerii şi a cunoştinţei lui Dumnezeu. Căci, fiind luminaţi în tainele lui Dumnezeu şi ale ştiinţei adâncului înţelepciunii, luminează şi pe alţii, pentru care numele heruvim, în aceeaşi limbă evreiască, se tâlcuieşte multă înţelegere sau revărsare de înţelepciune. Căci prin Heruvimi se revarsă înţelepciunea şi se dă ochilor sufleteşti luminare pentru vederea şi cunoştinţa lui Dumnezeu.

Apoi, înaintea Celui ce şade pe scaun înalt, stau purtătorii de Dumnezeu - precum îi numeşte Sfântul Dionisie -, adică Scaunele; căci pe dânşii, ca pe nişte scaune înţelegătoare, se odihneşte Dumnezeu gânditor - precum scrie Sfântul Maxim Mărturisitorul. Iar purtători de Dumnezeu se înţeleg nu cu fiinţa, ci cu darul şi cu slujirea; căci scrie Sfântul Vasile cel Mare că şi trupul lui Hristos a fost purtător de Dumnezeu. Dar trupul Domnului era unit după fiinţă şi după ipostas cu Însuşi Dumnezeu Cuvântul, ca Cel ce purta pe Dumnezeu, după unire nedespărţită. Iar Scaunele se socotesc aşa, nu după fiinţă, ci după darul cel dat pentru o slujire ca aceasta, odihnindu-se Dumnezeu pe ele; de aceea se zic purtătoare de Dumnezeu.

Deci, cu negrăit chip odihnindu-Se Dumnezeu pe dânsele, rânduieşte judecăţile Sale cele drepte, după cuvintele lui David: Şezut-ai pe scaun, Cel ce faci dreptatea. Pentru aceasta, străluceşte în ele mai ales dreptatea judecăţilor lui Dumnezeu. Ei slujesc judecăţii lui Dumnezeu celei drepte şi o preamăresc pe dânsa, revărsând puterea

[76]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-08-sf_arhangheli.html (accesat pe 22.07.2025).

dreptei Sale judecăţi peste scaunele judecătorilor acestora de jos, dând împăraţilor şi stăpânitorilor, duhul dreptei judecăţi."[77]

Ceea ce trebuie să ştim este că sfinţii îngeri şi Sfântul Arhanghel Mihail sunt fiinţe discrete şi acest lucru poate să pară ca fiind cât se poate de descurajator pentru unii care suntem foarte obişnuiţi cu stringenţa publicităţii de toate zilele.[78]

„În ierarhia cea de mijloc, la fel, sunt tot trei cete ale sfinţilor îngeri, Domniile, Puterile şi Stăpânirile. Se numesc Domnii pentru că domnesc peste ceilalţi îngeri care sunt sub dânşii şi care, fiind slobozi şi lepădând - după Dionisie - toată temerea de rob, de bunăvoie şi cu bucurie slujesc neîncetat Domnului. Ei revarsă acestora de jos, adică oamenilor care sunt puşi de Dumnezeu ca stăpânitori, puterea stăpânirii cu bună înţelegere şi a iconomiei celei înţelepte, pentru ca să domnească bine şi cu dreptate peste ţările ce le sunt încredinţate. Apoi învaţă a stăpâni simţirile, a smeri poftele, cele fără de rânduială şi patimile; iar pe trup îl face rob duhului, adică a domni peste voia sa şi a fi mai presus de orice ispită.

Iar Puterile, umplând-se de dumnezeiasca putere, slujesc voii celei tari şi puternice a Domnului Celui Preatare şi Atotputernic, fără zăbavă şi fără osteneală săvârşind slujba. Apoi fac minuni mari şi acelaşi dar al facerii de minuni îl revarsă peste plăcuţii lui Dumnezeu care sunt vrednici de acest dar, ca să tămăduiască toată durerea şi să spună mai înainte cele viitoare. După aceea, sfintele Puteri ajută oamenilor ce se ostenesc şi sunt însărcinaţi cu purtarea jugului cel pus asupra lor, în orice fel de ascultare, ca să fie puternici a împlini chemarea şi a purta sarcina celor neputincioşi. Ele întăresc pe tot omul cu răbdare, ca să nu deznădăjduiască în necazuri, ci să rabde cu tărie, cu mărime de suflet şi cu bărbăţie puternică, toate cele ce vin asupră-i şi să mulţumească lui Dumnezeu cu smerenie, căci El toate le rânduieşte spre folosul nostru.

Stăpânirile se numesc aşa, pentru că au stăpânire peste diavoli, ca să potolească stăpânirea cea drăcească şi să ne ferească de ispitele aduse de ei asupra oamenilor şi a nu-i lăsa să vatăme pe cineva atât cât ar voi ei. Apoi întăresc pe nevoitorii cei buni în nevoinţele şi ostenelile lor cele duhovniceşti, păzindu-i ca să nu piardă împărăţia cerească. Iar celor ce se luptă cu patimile şi cu poftele, le ajută în ceasul ispitei pentru a izgoni gândurile cele rele şi asupririle vrăjmaşului şi a birui pe diavolul. Însă toate acestea le săvârşesc ei prin sfintele Începătorii, Arhangheli şi Îngeri, după cum spune marele Dionisie Areopagitul, în capitolul 50, despre ierarhia cea din mijloc şi după cum zice şi Sfântul Maxim Mărturisitorul la tâlcuirea dumnezeieştilor nume: "Că aceasta este ierarhia cea mai de jos şi mai aproape de noi"."[79]

Doi preoţi creştin ortodocşi discutau într-o zi.

- Ştii ce vreau să te întreb?
- Ce anume?
- Ce părere ai de situaţia aceasta din Uniunea Europeană?
- Care?
- Mai mulţi creştin ortodocşi sunt forţaţi de împrejurări să meargă să muncească în tari neortodoxe.
- Este o problemă delicată.
- De ce?
- Fiindcă este mai greu să mărturiseşti credinţa creştin ortodoxă într-un mediu neortodox.
- Aşa este.
- Dar nu este imposibil.
- Nu este nu?
- Nu.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Să nu uităm că occidentul este totuşi creştin.
- Aşa este.
- La fel de bine au fost mai multe mărturii ale sfinţilor îngeri din occident.

[77] https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-08-sf_arhangheli.html (accesat pe 22.07.2025).
[78] A se vedea Septimiu Chelcea, *Psihosociologia publicității: despre reclamele vizuale* (Iaşi, 2012).
[79] https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-08-sf_arhangheli.html (accesat pe 22.07.2025).

- Cum ar fi?
- Am citit zile acestea de o descoperire a Sfântului Arhanghel Mihail în Franţa.
- Franţa?
- Da.
- Fraţa este o ţară catolică acum.
- Aşa este.
- Şi atunci?
- Sfântul Arhanghel Mihail s-a revelat pe sine în Franţa.
- Sfântul Arhanghel Mihail se arată în anul 708 în Nord vestul Normandiei din Franţa.
- Cum?
- I-a apărut în vis episcopului Aubert de Avranches şi îi cere să fie construită o mănăstire pe muntele Tumba care este denumit astăzi Mont Saint Michel.[80]
- Nu ştiam.
- Ştii acum.
- Ce frumos.
- Deci Sfântul Arhanghel Mihail a fost prezent cu noi?
- Din cele mai vechi timpuri.
- Aşa se pare.
- Vorbim de o arătare a Sfântului Arhanghel Mihail din anul 708.
- Acum mai bine 1300 de ani.
- Aşa este.
- Totuşi această arătare a existat.
- Nu am nici o îndoială.
- Ceea ce are loc cu mai multă lume din zilele noastre este că nu vor să ştie despre aceste mărturii ale sfinţilor îngeri.
- De ce?
- Lumea aşteaptă miracole şi lucruri senzaţionale.
- Dar îngerii de mai multe ori dau dovadă de aceste lucruri.
- Aşa este.
- Şi atunci?
- Nu trebuie să îi căutăm pe sfinţii îngeri numai dacă voim o minune.
- Nu?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă suntem persoane responsabile.
- Şi?
- Avem puterea de a ne autodetermina.
- Aşa este.
- Dar problema rămâne.
- Care?
- Sunt mai multe mărturii ale sfinţilor îngeri pe care lumea de azi le ignoră.
- Aşa este.
- Sfinţii îngeri s-au făcut de mai multe ori cunoscuţi pe sine.
- Fiind au voit acest lucru.
- Aşa este.
- Deci nu trebuie să fim ignoranţi.
- În ce sens?
- Trebuie să ne mulţumim cu ceea ce vor sfinţii îngeri să ştim despre ei.
- Sunt de acord.

[80] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) p. 144.

- Sfinţii îngeri ştiu mult mai bine ceea ce este bine pentru noi.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă ei au primit de la Dumnezeu datoria de a ne ajuta şi a ne proteja.
- Am mai auzit acest lucru.
- Este adevărat.
- Te cred.

„Asemenea şi în ierarhia cea mai de jos, după cum s-a spus, sunt trei cete: Începătoriile, Arhanghelii şi Îngerii. Începătorii se numesc pentru că sunt mai mari peste îngerii cei mai de jos, rânduind-i pe dânşii spre împlinirea dumnezeieştilor porunci. Lor le este încredinţată îndreptarea a toată lumea şi păzirea împărăţiilor şi a domniilor, a ţinuturilor, a popoarelor, a neamurilor şi a limbilor. Căci fiecare împărăţie, neam şi limbă are deosebit păzitor şi îndreptător al întregii sale laturi pe un înger dintr-această ceată cerească ce se zice Începătorie. Slujba acestei cete, după înţelegerea lui Grigorie, este a învăţa pe oameni ca să dea cuviincioasă cinste la tot dregătorul, după vrednicia slujirii lui. Aceşti îngeri înalţă pe cei vrednici la treptele ierarhiilor celor mai cinstite şi-i povăţuiesc pe dânşii ca să nu caute dregătoria pentru câştigul şi chiverniseala lor, pentru iubirea de cinste şi mărirea cea deşartă, ci pentru cinstea lui Dumnezeu şi pentru creşterea şi înmulţirea laudei Lui şi pentru folosul celor de aproape, slujind de obşte tuturor treburilor celor ce sunt sub stăpânirea lor.

Arhangheli se numesc cei mari şi vestitori de bine, adică cei care vestesc tainele cele mari şi preamărite şi aceştia au slujbe, precum zice marele Dionisie, a descoperi proorociile, cunoştinţa voii lui Dumnezeu şi înţelegerile pe care le primesc ei de la cetele cele mai de sus, pentru ca să vestească îngerilor celor mai de jos şi printr-înşii oamenilor. Iar Sfântul Grigorie Dialogul zice: "Aceştia înmulţesc sfântă credinţă între oameni, luminând mintea lor cu lumina înţelegerii Sfintei Evanghelii, descoperindu-le tainele credinţei celei drepte".

Îngerii, în orânduielile cele cereşti, sunt mai jos decît toate rânduielile şi mai aproape de oameni. Aceştia vestesc oamenilor tainele lui Dumnezeu şi voile Lui cele mai mici, povăţuind-i să vieţuiască cu fapte bune şi cu dreptate după Dumnezeu. Apoi sunt puşi să ne păzească pe noi, pe fiecare credincios. Deci, pe cei ce suntem buni, ne ţin ca să nu cădem, iar pe cei care cădem, ne ridică. Ei niciodată nu ne lasă, deşi uneori greşim şi sunt totdeauna gata a ne ajuta, numai să voim şi noi."[81]

CAPITOLUL 4

SFÂNTUL ARHANGHEL MIHAIL ÎN CATOLICISM

După cum putem să ne dăm seama catolicismul este şi el o confesiune creştină care îl revendică pe Sfântul Arhanghel Mihail. Sunt mai multe relatări catolice despre acest arhanghel şi mai multe locuri sau biserici care îi sunt dedicate sau consacrate.[82]

Ceea ce este cât se poate de clar este că sunt mai multe relatări despre vedenii şi apariţii ale Sfântului Arhanghel Mihail. În acest sens se crede că la Fatima s-a arătat Sfântul Arhanghel Mihail: "la Fatima, în Portugalia, în anul 1917, înainte de apariţiile Fecioarei Maria, cei trei copii Lucia de Santos, Jacinta şi Francisco, Artémia Bivol au fost pregătiţi de Îngerul Păcii, de fapt Arhanghelul Mihail."[83]

Ei bine ceea ce trebuie să ştim că creştinismul ortodox nu certifică faptul că la Fatima s-ar fi arătat de fapt Sfântul arhanghel Mihail. Aceasta fiindcă este bine să ştim că la fel de bine demonii pot să se dea pe sine ca fiind Sfântul Arhanghel Mihail. Totuşi nu poate să fie exclusă posibilitatea ca arhanghelul să îşi facă simţită apariţia şi în cadrul catolicilor. Aceasta fiindcă este bine să ştim că sunt mai mulţi sfinţi catolici care au susţinut că au ajuns să îl vadă sau mai bine spus să aibă vedenii cu Sfântul Arhanghel Mihail.

---

[81] https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-08-sf_arhangheli.html (accesat pe 22.07.2025).

[82] https://www.europeana.eu/ro/stories/shrines-to-saint-michael-across-europe (accesat pe 03.09.2025).

[83] Artémia Bivol https://www.facebook.com/100057379032695/posts/arhanghelul-mihailnumele-arhanghelului-mihail-numele-arhanghelului-mihail-%C3%AEnseam/169449381314820/ (accesat pe 22.07.2025).

"Pe 13 octombrie, în anul 1884 a avut loc viziunea Papei Leon al XIII-lea. Cu 33 de ani mai repede decât ultima apariţie de la Fatima.

După ce a celebrat Sfânta Liturghie în capela sa din Vatican, înconjurat de câţiva cardinali şi de membri ai personalului, Papa Leon al XIII-lea, conform mărturiilor celor prezenţi, s-a oprit brusc la picioarele altarului, aproximativ zece minute, căzut în extaz, cu o faţă foarte palidă. Apoi, plecând imediat de la capelă în biroul său, a compus o rugăciune la Sfântul Arhanghel Mihail, dând ordin ca toţi să recite rugăciunea după liturghiile private. Această solicitare papală fiind practicată cu fidelitate până la Conciliul Vatican II.

Când anturajul său l-a întrebat ce s-a întâmplat, Sfântul Părinte a explicat că atunci când era pe punctul să părăsească picioarele altarului a auzit dintr-o dată două voci: una dulce şi grijulie, celălalt guturală şi răguşită. Vocile păreau să vină din apropierea tabernacolului. Şi a auzit următoarea conversaţie:

Voce răguşită, cea a lui Satana în mândria lui, se lăuda Domnului nostru spunând:

"Eu pot distruge Biserica ta! "

Vocea blândă a Domnului i-a răspuns: "Poţi? Deci, fă-o"

Satan: "Pentru a face acest lucru, am nevoie de mai mult timp şi energie"

Domnul: "Cât de mult timp? "

Satan: "De la 75 la 100 de ani şi am, de asemenea, nevoie de o putere mai mare asupra celor care se vor angaja în serviciul meu"

Domnul nostru: "Ai timp, ai puterea. Fă cum vrei.

Papa a spus mai târziu că l-a mai auzit pe Satana şi Domnul Isus, înainte de a avea o viziune terifiantă a iadului:

"Am văzut pământul ca învăluit în întuneric şi de abis, am văzut din legiuni de demoni, care se răspândeau în lume pentru a nimici lucrările Bisericii şi Biserica însăşi. Apoi, Sfântul Mihail a apărut şi a condus spiritele rele în abis. Nu l-am văzut pe Sfântul Arhanghel Mihail intervenind chiar imediat, dar mult mai târziu, atunci când oamenii şi-au înmulţit rugăciunile lor fervente către Arhanghel.

Rugăciunea: "Sfinte Arhanghele Mihail, apără-ne în luptă; fii salvatorul nostru împotriva răutăţii şi a capcanelor diavolului. Te rugăm stăruitor ca Dumnezeu să-şi întindă asupra lui Împărăţia Sa; şi tu, Prinţ al oştilor cereşti, aruncă în iad, prin putere ta divină, pe Satana şi toate spiritele rele care rătăcesc în lume căutând să ruineze sufletele. Amin."[84]

Este cât se poate de clar că catolicii şi misticii catolici de mai multe ori au ajuns să aibă viziuni cu Sfântul Arhanghel Mihail într-un fel sau altul.

Problema care este cea mai importantă şi care ne face să ne dăm seama că există ceva problematic cu aceste viziuni şi apariţii ale Sfântului Arhanghel Mihail este că catolicii nu ţin cont de mai nici o arătate sau vedenie ortodoxă a arhanghelului ci mai mult tot ceea ce contează este ceea ce văd ei şi restul nu mai are sens şi nici noimă.

Se poate spune că catolicismul este cât se poate de exclusivist când vine vorba de îngeri şi angelofaniile lor. Ori este evident că acest lucru ridică mai multe semne de întrebare. De ce pun atât de mult accent catolicii pe vedeniile şi viziunile lor cu Sfântul Arhanghel Mihail în defavoarea celor ortodoxe? Nu există aici ceva suspect? Este ca şi cum am voii să spunem că există un fel de

- concurenţă
- şi competiţie

cu privire la cultul Sfântului Arhanghel Mihail.[85]

Este bine să ştim că fiindcă este o fiinţă supranaturală ei bine Sfântul Arhanghel Mihail ne cuprinde pe toţi. Atunci de ce să facem aceste separaţii care există între mai multe confesiuni creştine mai ales între catolici şi ortodocşi? Este posibil ca unii mistici catolici chiar să îl fi văzut pe Sfântul Arhanghel Mihail dar totul devine chestionabil când ei resping apariţiile şi arătările arhanghelului în ortodoxie.

De ce să fie cultul Sfântului Arhanghel Mihail unul care să ne dividă pe noi pe creştini? Ori acest lucru are loc în cadrul catolicismului. Catolicismul se comportă ca şi cum arhanghelul le aparţine lor şi numai lor.[86]

---

[84] https://www.e-communio.ro/stire2038-viziunea-papei-leon-al-xiii-lea (accesat pe 22.07.2025).

[85] John Charles Arnold, *Ego sum Michael: The origin and diffusion of the Christian cult of St. Michael the Archangel* (University of Arkansas, 1997).

[86] https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Michael_in_the_Catholic_Church (accesat pe 03.09.2025).

Ceea ce ne spune despre faptul că cultul catolic al Sfântului Arhanghel Mihail este o minciună şi un simulacru este faptul că deşi catolicii au preluat acest cult de la ortodocşi în prezent nu mai ţin cont şi nu mai recunosc nici un element ortodox al cultului.

"În Spania, la Garabandal, aparițiile Fecioarei Maria au fost pregătite de arhanghelul Mihail. Cele patru fetițe Jacinta, Mari-Cruz, Conchita Gonzales și Mari-Loli Mazon l-au văzut pe 18 iunie 1961 și l-au descris astfel: „Îngerul era îmbrăcat cu un veșmânt albastru, lung, fără centură... Aripile roz, luminoase, erau destul de mari, foarte frumoase. Chipul său era nici alungit, nici rotund, nasul era foarte frumos, ochii negri, iar tenul era mat. Mâinile erau foarte fine, unghiile îngrijite. Părea să aibă opt sau nouă ani. Atât de tânăr și totuși dădea impresia unei forțe invincibile!"[87]

După cum am spus nu excludem posibilitatea ca Sfântul Arhanghel Mihail să acţioneze şi în afară de creştinismul ortodox. Duhul Sfânt a acţionat şi asupra magilor care au venit cu daturi la naşterea lui Hristos deşi ei nu erau iudaici. Totuşi ceea ce se poate vedea este că mai toate aparițiile Sfântului Arhanghel Mihail din cadrul catolicismului sunt unele care au un puternic element

- exclusivist,
- individualist catolic
- şi propriu dogmei catolice.

Este adevărat că sunt oameni curaţi sufleteşte şi moral şi în catolicism dar ceea ce trebuie să ştim este că în cele mai multe cazuri catolicii dat dovadă de multă mândrie când vine vorba de cultul sfinţilor îngeri şi al Sfântului Arhanghel Mihail. De ce? Fiindcă ei ignoră total adevărurile ortodoxe despre Sfântul Arhanghel Mihail.

Ori a face din cultul Sfântului Arhanghel Mihail un prilej de diviziune inter-creştină cum de mai multe ori fac misticii catolici este un lucru eronat care ne ridică multe semne de întrebare cu privire la autenticitatea cultului catolic al Sfântului Arhanghel Mihail.

A ajunge să susţii că cultul arhanghelului este un prilej de dezbinare intercreştină te pune tocmai la antipodul acestui cult. Aceasta fiindcă menirea îngerilor şi a arhanghelilor este de a unifica şi nu a dezbina.

„Astfel, în tradiția noastră catolică, Sf. Mihail are patru îndatoriri: (1) să continue lupta împotriva Satanei şi a celorlalți îngeri căzuți; (2) să salveze sufletele credincioşilor din puterea Satanei, în special în ceasul morții; (3) să apere Poporul lui Dumnezeu, atât pe evreii Vechiului Testament, cât şi pe creştinii Noului Testament; şi (4) să conducă sufletele celor ce au părăsit această viaţă şi să le prezinte Domnului pentru judecata particulară, iar la sfârşitul timpurilor, pentru judecata finală. Din aceste motive, iconografia creştină îl prezintă pe Mihail ca pe un cavaler de război, purtând armură şi o sabie, stând triumfător pe un şarpe sau pe o altă reprezentare a Satanei. Uneori este prezentat ținând balanța dreptății sau Cartea Vieții, ambele simboluri ale judecății finale.

Catolicii nu au uitat în ritualurile lor liturgice de importanţa Arhanghelului Mihail, care ne apără de Satana şi de rău. Un vechi cântec de la ofertoriu, din Liturghia pentru morți, atestă :"Doamne, Isus Cristoase, Rege al Gloriei, eliberează sufletele tuturor credincioşilor decedaţi de durerile iadului şi de groapa adâncă; scapă-i din gura leului pentru ca iadul să nu îi înghită şi să nu cadă în întuneric, şi fă ca purtătorul de sabie Mihail să îi conducă la lumina sfântă, pe care tu ai promis-o din vechime lui Avraam şi neamului lui. Îți oferim, Doamne, jertfe şi rugăciuni; primeşte-le în numele acestor suflete pe care le comemorăm astăzi. Dă-le, Doamne, să treacă de la moarte la acea viaţă pe care a-i promis-o lui Avraam şi neamului său." În Liturghia tridentină, din 1200, Sf. Mihail era invocat în Confiteor, alături de Fecioara Maria, Sf. Ioan Botezătorul şi Ss Petru şi Paul; invocarea acestor sfinți i-a inspirat pe credincioşi să îşi amintească de chemarea la sfinţenie şi de curăţenia Bisericii triumfătoare din ceruri."[88]

Prin urmare apreciem că catolicii recunosc formal cultul Sfântului Arhanghel Mihail însă după cum am spus aceste cult nu este exclusivist şi egocentric după cum este la catolici. Este ca şi cum pentru catolici contează numai ceea ce se spune în catolicism despre Sfântul Arhanghel Mihail şi restul este nul.

După cum am spus sunt mai multe dovezi că Sfântul Arhanghel Mihail a fost activ în ortodoxie lucruri pe care catolicii le neagă. Este ca şi cum ele nu ar mai exista. Noi ortodocşii suntem unii care ţinem cont de relatările mistice despre Sfântul Arhanghel Mihail dar nu aceiaşi atitudine este prezentă şi la catolici.[89]

---

[87] Artémia Bivol https://www.facebook.com/100057379032695/posts/arhanghelul-mihailnumele-arhanghelului-mihail-numele-arhanghelului-mihail-%C3%AEnseam/169449381314820/ (accesat pe 22.07.2025).

[88] https://lumea.catholica.ro/2014/05/rugaciunea-la-arhanghelul-mihail/ (accesat pe 22.07.2025).

[89] https://www.catholic.org/saints/saint.php?saint_id=308 (accesat pe 03.09.2025).

Faptul că în creştinism cultul Sfântului Arhanghel Mihail a ajuns să dividă şi să ne separe evident că nu poate să ne lase indiferenţi. Aceasta fiindcă nu este normal să fie aşa fiindcă trebuie să ştim că îngerii sunt pentru unitate creştină şi nu pentru dezbinare şi diviziune. Ori în catolicism cultul Sfântului Arhanghel Mihail este unul care a ajuns să îi dividă pe creştini şi continuă să o facă. Ceea ce este din start o inepţie. În acest sens în catolicism sunt mai multe relatări ale apariţiilor Sfântului Arhanghel Mihail. Doamna catolică Melanie King susţine că a ajuns să îl vadă pe Sfântul Arhanghel Mihail după ce în prealabil s-a rugat mai mult timp la rozariu.[90]

Doi teologi creştin ortodocşi discutau.

- Ştii ce este?
- Ce?
- Sunt mai mulţi mistici catolici care susţin că l-au văzut pe Sfântul Arhanghel Mihail.
- Este cam chestionabil acest lucru.
- De ce?
- Fiindcă după cum ştim bisericile s-au divizat.
- Şi atunci pe sine ar fi putut să vadă aceşti mistici catolici?
- Greu de spus.
- De ce?
- Demonii se pot prezenta ca îngeri.
- Şi crezi că misticii catolici ar fi putut să vadă demoni decât pe Sfântul Arhanghel Mihail?
- Este o posibilitate pe care trebuie să o luăm în calcul.
- De ce?
- Cei mai mulţi catolici nu îşi pun această problemă.
- În ce sens?
- Ei sunt siguri că catolicismul deţine adevărul.
- Ceea ce nu este adevărat.
- Nu are cum.
- De ce?
- Catolicii au venit cu mai multe inovaţii dogmatice.
- Ştiu asta.
- Ori ei din start neagă orice legătură dintre Sfântul Arhanghel Mihail şi cultul creştin ortodox.
- Aşa este.
- Acest lucru evident că ridică mai multe semne de întrebare.
- În ce sens?
- Îngerii şi cultul lor nu sunt unele care divid.
- De ce?
- Fiindcă nu este în natura lor.
- Şi la ce concluzie?
- Cel mai probabil cultul catolic al Sfântului Arhanghel Mihail este mai mult un simulacru.
- Adică cum un simulacru?
- O înşelăciune.
- Crezi?
- Da.
- Pentru faptul că este un cult care divide?
- Da.
- Nu este ciudat.
- Este foarte ciudat.
- Aşa cred şi eu.
- Şi ce este de făcut?
- Să ne dăm seama că Sfântul Arhanghel Mihail nu este un înger care ne divide.
- Dar pe noi şi mai ales pe catolici ne divide.

[90] https://www.catholic.org/saints/angelstories/?story=10293 (accesat pe 22.07.2025).

- Ştii de vreo relatare din spaţiul occidental cu Sfântul Arhanghel Mihail?
- Împăratul Henric al II-lea (1002-1024) care era un monah cu veleităţi ascetice vizitează Muntele Gargano de trei ori.
- El intră în biserica peşteră şi se roagă mai multe ore.
- Frumos.
- După acest interval dintr-o dată începe să audă cum cântă mai multe coruri îngereşti.
- Uau.
- Pentru ca să fie încredinţat că ceea ce a auzit nu a fost o simplă halucinaţie, ei bine Sfântul Arhanghel Mihail îi lasă o cicatrice la fel cum a făcut Iacob în lupta nocturnă cu îngerul la Peniel (Facere 32, 25).
- Interesant.
- Se pare că arhanghelul i-a lăsat o cicatrice serioasă monarhului care va devenii puţin şchiop.[91]
- Această apariţie a Sfântului Arhanghel Mihail a avut loc înainte de marea schismă de la 1054?
- Da.
- Nu ştiam de ea.
- Este recunoscută şi de noi de ortodocşi.
- Aşa este.
- Deci vezi, noi ortodocşi nu am nici o problemă cu relatările despre Sfântul Arhanghel Mihail din spaţiul occidental.
- Dar sentimentul nu este identic?
- Nu.
- De ce?
- Catolicii cred că prin venirea lor a Sfântului Arhanghel Mihail au un fel de sentiment de supremaţie şi de autoritate faţă de restul creştinilor.
- Ceea ce este eronat?
- Da.
- Aşa cred şi eu.
- Este bine să ne dăm seama că cultul îngerilor nu poate în nici un fel să ducă de ruptură şi diviziune în creştinism.
- Sunt de acord.
- Ori catolicii sunt unii care cred că doar ei beneficiază de ajutorul şi sprijinul îngerilor.
- Este un fel de luptă pentru supremaţie?
- Da.
- Destul de prostuţ.
- Aşa este.
- Şi toate aceste lucruri tu spui că sunt un simulacru al cultului Sfântului Arhanghel Mihail?
- Da.
- Nu ştiam că se poate ajunge la un simulacru al cultului arhanghelului.
- Se pare că da.
- Adică catolicii nu resping existenţa Sfântului Arhanghel Mihail?
- Da.
- Dar nu ţin cont de nici o mărturie ortodoxă a existenţei lui?
- Aşa este.
- Şi de ce ar face acest lucru?
- Mândria are mai mult forme.
- Mândria că numai tu ai dreptate?
- Şi restul se înşeală?
- Da.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.

[91] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) pp. 134-135.

Ceea ce trebuie să ştim că este că în timpul când ortodoxia nu a fost separată de catolicism ei bine a avut loc aparţia Sfântului Arhanghel Mihail de la Muntele Gargano din Italia. Ei bine catolicii şi acum după marea schismă susţin că de fapt sunt mai multe arătări ale Arhanghelului la Gargano. Ortodoxia evident că constată toate aceste arătări. Este bine să ne dăm seama de acest lucru fiindcă în zilele noastre sunt mulţi care cred în mai multe apariţii catolice.[92]

Cultul catolic al Sfântului Arhanghel Mihail este bine să ştim că nu diferă foarte mult de cel ortodox dar evident că sunt mai multe rugăciuni catolice. Aceste rugăciuni se numesc NOVENA şi în acest sens în catolicism se cunosc mai mult novene.

Este firesc să existe diferenţe dintre între creştini cu privire la cultul îngerilor şi a Sfântului Arhanghel Mihail. Totuşi aceste diferenţe trebuie să fie rezolvate pe cale amiabilă şi nu pe calea diviziunilor şi a urii confesionale. Ori acest lucru a avut loc de mai multe ori între catolici şi ortodocşi.

Disputele dintre catolici şi ortodocşi este bine să ne dăm seama că nu ne fac bine fiindcă în nici un fie nu ajută la duhul păcii şi al iubirii.

Este adevărat ca toţi creştinii au personalitatea lor. Aceste personalităţi însă pot să devină

- unite
- şi unitare

când se roagă sfinţilor îngeri sau când s-au decis să intre în cultul Sfântului Arhanghel Mihail.

După cum am spus cultul Sfântului Arhanghel Mihail este prezent la catolici dar trebuie să ştim că el este unul care ţine mai mult numai de cerinţele şi nevoile catolice. Ştim că structura catolicismului este foarte mult tributară Imperiului Roman. Papa este un fel de continuator creştin al cezarilor romani. În acest sens catolicii găsesc cât se poate de umilitor să se roage cu ortodocşii sau să accepte un cult creştin ortodox care oricum a fost fondat cu multă vreme înainte de cel catolic.

Ceea ce putem să remarcăm în cazul cultului catolic al Sfântului Arhanghel Mihail este că este dominat de multă mândrie şi nu acceptă alte poziţii mult mai vechi şi mai tradiţionale. În aceste condiţii este bine să ne dăm seama că nu se prea vorbii de un cult valid al Sfântului Arhanghel Mihail în catolicism.

Este demn de remarcat că catolicii recunosc existenţa Sfântului Arhanghel Mihail şi se roagă lui dar fac acest lucru într-un mod exclusivist în care eventual papa are autoritate chiar şi asupra acestui mare arhanghel.[93]

După cum există un singur Sfânt Arhanghel Mihail este bine să ştim că nu pot fi mai multe adevăruri despre ele. Ori catolicii au început să facă acest lucru după ce s-au desprins de matca creştin ortodoxă.

După cum am spus este posibil ca Sfântul Arhanghel Mihail să se descopere la unii mistici catolici fiindcă ştim că arhanghelul nu discriminează însă catolicii în nici un fel nu vor să ştie de fraţii lor creştini de alte confesiuni.

O arătare a Sfântului Arhanghel Mihail catolicii susţin că a avut loc în anul 1656 în sudul Italiei. Atunci a dat peste Italia o mare plagă. Episcopul Alfonso Puccinelli a început să se roage şi să ceară ajutorul Sfântului Arhanghel Mihail.

În timp ce se ruga ei bine a început un cutremur şi episcopului Puccinelli i s-ar fi arătat Sfântul Arhanghel Mihail. Arhanghelul i-a cerut episcopului Puccinelli să binecuvânteze toate pietrele din chilia sa şi să le însemneze cu semnul sfintei cruci.

Ei bine toţi cei care se atingeau şi ţineau aceste pietre erau feriţi de plagă. În cele din urmă Sfântul Arhanghel Mihail a vindecat tot oraşul şi episcopul Puccinelli a dat ordin să fie ridicată o statuie în cinstea arhanghelului.[94]

Evident că nu se poate nega adevărul poveştii care a avut loc în spaţiul catolic. Ceea ce trebuie să ştim este că Sfântul Arhanghel Mihail poate face bine şi necreştinilor. Ştim în acest sens că după mai multe tradiţii mistice sunt îngeri protectori ai popoarelor necreştine. De ce? Fiindcă stă în natura îngerilor să facă bine.

Nu ştim dacă Sfântul Arhanghel Mihail i s-a arătat episcopului Puccinelli însă ceea ce trebuie să ne dăm seama este că a avut loc o vindecare şi în general îngerii fac bine.

---

[92] https://tandirection.com/pursuit-of-perfection/st-gerard-majellas-devotion-to-the-saints-and-angels-and-particularly-to-st-michael/ (accesat pe 22.07.2025).

[93] https://stmcatholicchurch.org/news/column-the-sword-and-the-sanctuary-of-st-michael (accesat pe 03.09.2025).

[94] https://www.churchpop.com/st-michaels-miraculous-apparitions-how-the-archangel-powerfully-dedicated-his-own-basilica/ (accesat pe 22.07.2025).

Evident că ar putea să pară pentru mai multă lume din creştinismul ortodox un lucru cât se poate de neadevărat ca Sfântul Arhanghel Mihail să se fi arătat episcopului Puccinelli. Totuşi este bine să ştim că până la Judecata de Apoi şanse mântuire sunt şi pentru neortodocşi.

O altă relatare catolică despre Sfântul Arhanghel Mihail avem din jurul anului 1672 din micul oraş Italia din Muro. Aici s-a născut Gerard al cincilea dintre copiii lui Dominic şi Benedetta Galella Majella. Ei bine ştim că la catolici prima împărtăşanie se face între 7 şi 12 ani. Ei bine părinţii lui Gerard susţineau că această primă împărtăşanie a fost dată lui de chiar Sfântul Arhanghel Mihail în persoană.

Să fi fost aşa? Puţin probabil. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să fim precauţi cu arătările sfinţilor îngeri care de multe ori s-au dovedit a fi înşelăciuni demonice.[95]

Catolicii sunt creştini şi nu trebuie să uităm acest lucru. Totuşi trebuie să ştim că ei din proprie iniţiativă au ales să se rupă de restul creştinilor. De ce? Fiindcă mândria este un sentiment care te face să nu mai accepţi că eşti ca restul şi să fi undeva foarte sus.

Arătările şi vedeniile cu Sfântul Arhanghel Mihail din catolicism prin urmare sunt puse sub semnul întrebării atâta vreme cât avem de a face cu o biserică ce se vrea unică şi singura care să deţină adevărul. Nu ai cum să fi în comuniune cu sfinţii îngeri dacă în tine există un orgoliu care te face să nu mai vrei să te rogi cu restul de creştini.

Iisus şi sfinţii îngeri sunt pilde de smerenie şi nu trebuie să uităm acest lucru.

Este bine să ştim că oficial catolicii poartă mai multe discuţii cu ortodocşi. De mai multe ori papii de la Roma s-au întâlnit cu Patiarhii ecumenici de la Istambul. Totuşi problema de fond rămâne: papa şi în zilele noastre se consideră pe sine ca fiind capul suprem al bisericii creştine. Titlul de episcop al Romei şi patriarh al Italiei nu i-a mulţumit niciodată pe papii de la Roma. De ce? Evident că din mândrie şi orgoliu.

Ioana D'Arc şi ea a mărturist că l-a văzut pe Sfântul Arhanghel Mihail. Ioana D'Arc susţine că l-ar fi văzut pe Sfântul Arhanghel Mihail în anul 1424 dimpreună cu alţi sfinţi şi îngeri pe care ea i-a recunoscut ca protectori ai Franţei.[96]

Să fi fost adevărată viziunea Sfântului Arhanghel Mihail în cazul Ioanei D'Arc? Nu putem fi siguri. Aceasta fiindcă ştim că Ioana a fost martirizată. La fel de bine trebuie să ştim că Ioana a fost o catolică fervent ă ce mai toată viaţa probabil nici nu a auzit de Biserica Creştin Ortodoxă.

Totuşi, după cum am spus şi între catolici şi protestanţi sunt oameni morali şi virtuoşi. Nu putem noi să decidem cui şi în ce împrejurări sfinţii îngeri şi arhanghelii să se arate. Este posibil ca Ioana D'Arc chiar să îl fi văzut pe Sfântul Arhanghel Mihail dar la fel de bine trebuie să luăm în considerare că ar fi putut şi subiectul unei înşelăciuni demonice. Aceasta fiindcă ştim că în lumea nevăzută a duhurilor nu poţi fi sigur niciodată.

Ceea ce se poate vedea este că în catolicism există o prezenţă constantă a Sfântului Arhanghel Mihail la mai mulţi mistici şi oameni sfinţi. Cei mai mulţi catolici sunt atât de siguri că aceste arătări sunt valide şi de cele mai multe ori nici nu i-au în considerare că ar putea să vadă demoni drept îngeri.

Catolicismul este o religie care trebuie să ştim că a făcut mai multe lucruri reprobabile în trecut:

- inchiziţia,
- cruciadele,
- vânătoarea medievală de vrăjitoare,
- exterminarea catarilor etc.

Toate aceste lucruri ar trebuii să le ridice mai multe semn de întrebare la catolicii de azi cu privire la autenticitatea şi adevărul credinţei lor.

La fel de bine în mare la catolici nu le pasă de restul creştinilor fiindcă se consideră mai creştini decât tot restul creştinilor.

Când eşti stăpânit de mândrie şi orgoliu şi nu mai vrei să fie ca cei din jur şi nici ca cei mai bătrâni ca tine ei bine trebuie să îţi ridici mai multe semne de întrebare dacă vedeniile şi viziunile pe care misticii tăi le au sunt de la Dumnezeu cu adevărat.

---

[95] https://stgerardmajella.org/saint-gerard-majella (accesat pe 22.07.2025).

[96]https://www.google.com/search?q=She+reported+seeing+Saint+Michael+in+1424%2C+along+with+other+saints+and+angels%2C+who+identified+him+as+the+protector+of+France.&rlz=1C1GCEA_enRO1018RO1018&oq=She+reported+seeing+Saint+Michael+in+1424%2C+along+with+other+saints+and+angels%2C+who+identified+him+as+the+protector+of+France.+&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOdIBCDY5NmowajE1qAIAsAIA&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (accesat pe 22.07.2025).

Acest lucru catolicii evită să îl facă.

Catolica Maria Valtora şi ea a susţinut că l-a văzut pe Sfântul Arhanghel Mihail dimpreună cu Gavriil şi Rafail. Maria Valtora ni-l descrie pe Sfântul Arhanghel Mihail în viziunea ei ca având o mare bijuterie pe piept.[97]

Un ortodox discuta cu un catolic.

- Ştii ce?
- Ce?
- De ce noi catolicii nu putem să fim aceiaşi biserică?
- Fiindcă catolicii sunt mai buni ca ortodocşii.
- Nu crezi că acest lucru este mândrie.
- Nu.
- De ce?
- Catolicii sunt cei care deţin adevărul absolut.
- Cum aşa?
- Papa de la Roma este garantul absolut al adevărului.
- Crezi?
- Da.
- Eu nu.
- De ce?
- Papa a venit mult înapoi pe lista bisericilor creştine.
- Şi ce este cu asta?
- Nu crezi că smerenia este bună?
- Ba da.
- Şi atunci cum poţi să spui că eşti un bun creştin dacă eşti plin de mândrie şi orgoliu?
- Simplu.
- Cum?
- Ca în orice competiţie câştigă cel mai bun.
- Crezi că religia este o problemă de competiţie?
- Da.
- Te înşeli.
- De ce?
- Creştinismul este o religie a iubirii.
- Şi nu poţi să fi competitiv când iubeşti?
- Nu.
- De ce?
- Iubirea este tandră şi gingaşă.
- Asta aşa este.
- Uite ce este.
- Ce?
- Catolicii şi ortodocşi sunt divizaţi.
- Aşa este.
- Dar voi ortodocşii nu recunoaşteţi nimic de la noi de la catolici?
- Sunt mai multe lucruri pe care le recunoaştem.
- Cum ar fi?
- Sunt mai multe apariţii ale îngerilor şi ale sfinţilor din spaţiul occidental pe care le recunoaştem.
- Spaţiul occidental?
- Da.
- Nu cel catolic?
- Nu.
- De ce?

[97] Maria Valtorta, "The Notebooks. 1945-1950", December 21, 1945.

- Fiindcă după marea schismă de la 1054 nu mai recunoaştem nimic.
- Şi ai putea să îmi dai şi mie un exemplu în acest sens?
- Da.
- Care?
- În anul 983 Sfântul Arhanghel Mihail se arată pe Muntele Pirchiriano în Italia.
- Ştiu asta.
- Călugărul Giovani Voncenzo în vârstă de 25 de ani dedice să se retragă pe muntele Caprasino aflat la câţiva zeci de kilometri de Torino.
- Şi?
- Astfel după mai mulţi ani de viaţă contemplativă călugărul Giovani poate vedea pe Muntele Pirchiriano o lumină puternică şi un foc imaterial care după puțină vreme se înalţă la cer.
- Am auzit de ea.
- O voce lăuntrică îl încredinţează că această manifestare a fost a Sfântului Arhanghel Mihail care este foc şi lumină nematerială.[98]
- Ştiu de această apariţie.
- Ortodocşii o recunosc.
- Fiindcă a avut loc înainte de marea schismă?
- Da.
- Şi ce este rău cu marea schismă?
- A rupt legătura dintre orient şi occident.
- Şi nu mai poate să fie vindecată?
- Până când catolicii nu se vor întoarce la ortodoxie.
- Asta nu cred că se va întâmpla.
- De ce?
- Fiindcă acum catolicii deţin tot adevărul.
- Nu este prea mult?
- Nu.
- De ce?
- Trebuie să fim unii care să ne dăm seama că şi în religie există învinşi şi învingători.
- Nu este adevărat.
- De ce?
- Nu adevărul contează în religie.
- Dar ce?
- Puterea.
- Vezi de ce noi catolicii nu putem fi una cu voi ortodocşii.
- Fiindcă nu vreţi să recunoaşteţi că suntem mai buni.
- Vorbeşti prostii.
- De ce?
- Religia este menită să ne ajute la mântuire.
- Poate ai dreptate.
- Singur că am dreptate.
- Oricum noi catolicii nu am închis toate canalele de dialog cu ortodocşii.
- Ştiu asta.
- Sperăm ca acest dialog să ducă undeva.
- Speranţa moarte ultima.
- Aşa este.
- Mi-a făcut plăcere să discutăm.
- Şi mie.
- Numai prin dialog putem trece peste diferenţele de credinţă.

[98] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) pp. 1591-160.

- Aşa este.

O altă arătate pe care susţin catolicii că a avut loc cu Sfântul Arhanghel Mihail a avut loc în anul Tlaxcala, Mexico, 1631. Ei bine în acesta localitate a apărut o plagă nemiloasă. Boala era un fel de pojar numit cocolixtli. Ei bine tradiţia spune că Sfântul Arhanghel Mihail a fost trimis unui indigen mexican pe nume Diego Lázaro de San Francisco are atunci avea 17 ani. Ei bine Sfântul Arhanghel Mihail i se arată şi vorbeşte cu el în limba lui nativă Náhuatl. Arhanghelul i-a spus să meargă să le spună la populaţia din acea regiune să meargă şi să bea apă dintr-o vale şi aşa se vor vindeca.[99]

Catolicismul este plin de relatări cu Sfântul Arhanghel Mihail care evident că au ajuns să intre în competiţie cu cele ortodoxe.

Se poate vedea din partea catolicilor o neglijenţă totală faţă de ortodoxie. De ce? Evident că din mândrie şi orgoliu.

Nu avem nimic cu biserica latină. Totuşi este bine să ştim că în materie de religie nu suntem ca într-o competiţie sportivă în care câştigă cel mai bun. Religia este un lucru care este menit să ne unească cu Dumnezeu şi să ne aducă împreună unii cu alţii.

Evident că în cazul catolicilor acest lucru nu este prea prezent.

În mentalitatea catolică de mai multe ori a fost prezent faptul că dacă a avut loc o apariţie angelică sau de un anumit sfânt ei bine acest lucru a înseamnă

- superioritatea
- şi autoritatea

ultimă şi finală a catolicismului faţă de restul creştinilor.[100]

Prin urmare este bine să ne dăm seama că deşi catolicismul recunoaşte existenţa şi cultul Sfântului Arhanghel Mihail el este unul care este propriu şi s-a depărtat cumva de cultul ortodox.

Este adevărat că noi creştinii ortodocşi nu putem să îl condiţionăm pe Sfântul Arhanghel Mihail la cine şi cui să i se arate dar ceea ce ne dăm seama este că cultul Sfântului Arhanghel Mihail la catolici este unul care este menit să îi pună pe restul creştinilor într-o poziţie de inferioritate.

Noi creştinii ortodocşi suntem deschişi la dialog

- sincer,
- deschis
- şi cordial

cu catolicii atâta vreme cât nu au pretenţii de superioritate şi autoritate finală şi absolută peste restul creştinilor.

Nu îi urâm sau detestăm pe catolici ci ceea ce voim este ca ei să vină la masa dialogului de pe picior de egalitate cu restul creştinilor şi mai ales cu creştinii ortodocşi.

Ceea ce este cert este că dorinţa de diviziune catolică este prezentă şi în zilele noastre şi ea este un mare impediment în reunificarea bisericilor.

După cum am spus în mentalitatea catolică cultul Sfântului Arhanghel Mihail nu este unul care este menit să îi unească pe creştini ci mai mult să arate că catolicii sunt un fel de nou popor ales.

Nu ai cum să susţii că crezi în Sfântul Arhanghel Mihail şi în acelaşi timp să fi o biserică separată de restul fără să îţi mai pese de restul creştinilor.

Cele spune mai sus sunt unele care evident că ridică mai multe semne de întrebare despre cultul catolic al Sfântului Arhanghel Mihail.

După cum am spus nu excludem ca în bunătatea lui Sfântul Arhanghel Mihail să nu facă semne sau minuni cu catolicii care sunt şi ei fiinţe create de Dumnezeu. Totuşi, trebuie să ştim că în cele din urmă catolicismul rămâne o erezie în sensul că nu vrea să facă împăcare cu restul creştinilor.

Ştim că Vaticanul de la Roma este un fel de oraş cu semnificaţii mesianice.[101] Cu totul alta a fost situaţia în orientul creştin în care ştim că după căderea Constantinopolului nu s-a mai ridicat ceva similar.

---

[99] https://www.mysticsofthechurch.com/2016/02/the-miraculous-apparitions-of-st.html (accesat pe 22.07.2025).

[100] A se vedea Sfântul Nectarie din Eghina, *De ce papa şi supuşii lui s-au despărit de biserica lui Hristos* (Bucureşti, 2009).

[101] A se vedea Ierotheos Valchos, *Vechea şi noua Romă* (Iaşi, 2016).

Cultul catolic al Sfântului Arhanghel Mihail trebuie să ştim că este mai mult un simulacru fiindcă după cum am spus el nu este unul care duce la unitate creştină ci la întărirea concluziei supremaţiei catolice peste restul de creştini.

În acest sens în catolicism trebuie să ştim că Sfântul Arhanghel Mihail nu este sărbătorit pe data de 8 noiembrie ci pe data de 29 septembrie. Acest lucru este un alt fapt care ne separă pe noi pe ortodocşi de catolici fiindcă nu avem nici măcar o dată comună de sărbătorire a arhanghelului.[102]

Este de la sine evident că cultul Sfântului Arhanghel Mihail ar trebuii să ne unească pe ortodocşi şi catolici. Din nefericire nu o face şi acest lucru trebuie să ne ridice mai multe semne de întrebare. În acest sens trebuie să ştim că catolicii sunt pe o cale destul de periculoasă dacă nici cultul Sfântului Arhanghel Mihail nu ne mai uneşte şi nici nu ne mai ţine la un loc.

CAPITOLUL 5

SFÂNTUL ARHANGHEL MIHAIL ÎN LUTERANISM

Luteranismul este confesiunea creştină care este specifică poporului german şi la mai toate popoarele germaice. Ei bine el recunoaşte existenţa Sfântului Arhanghel Mihail. Este de amintit aici că în Hamburg sunt multe biserici dar cea mai monumentală este cea închinată Sfântului Arhanghel Mihail. Biserica Sfântului Arhanghel Mihail din Hamburg are 132 de metri înălţime.[103]

După cum putem să ne dăm seama întemeietor al luteranismului a fost Martin Luter care în anul 1517 a pus pe uşa bisericii din Wittenberg cele 95 de teze ale sale prin care îşi anunţa desprinderea de Biserica Catolică şi crearea unui bisericii proprii care de fapt în poartă şi numele: Biserica Luterană.

Este evident că nu vom prea găsii referinţe la Sfântul Arhanghel Mihail în scrierile lui Luter dar ceea ce trebuie să ştim este că Luter credea în îngeri.[104]

Prin urmare ce susţine luteranismul despre îngeri? "Fiinţele angelice, sau îngerii, au captat mereu imaginaţia oamenilor de pretutindeni. Din păcate, există o numeroase informaţii contradictorii cu privire la îngeri, împreună cu numeroase superstiţii şi înţelegeri nebiblice. Intenţia acestui scurt articol este aceea de a va oferi o perspectivă biblică asupra îngerilor.

Exista îngeri?

Cuvântul lui Dumnezeu, ci nu emisiunile de televiziune sau din articolele din reviste, este singura noastră sursă de încredere pentru a cunoaşte ceea ce sunt îngerii cât şi cu privire la ceea ce ei nu sunt. Sfânta Scriptură ne învaţă că îngerii au fost creaţi de către Dumnezeu, foarte probabil în timpul celor şase zile ale creaţiei. Susţinem acest lucru deoarece Sfânta Scriptură ne spune că înainte de creaţie a fost doar Dumnezeu (Ioan 1:1-3), iar după creaţie, Sfânta Scriptură ne spune că în ziua a şaptea Dumnezeu s-a odihnit în urma lucrării de creaţie (Geneza 2:3). Sfânta Scriptură nu indică însă nimic cu privire la ziua sau perioada în care Dumnezeu a creat îngerii. Cu toate acestea, Sfânta Scriptură este clara cu privire la existenţa îngerilor.

Ce înseamnă cuvântul "înger"?

Cuvântul "înger" vine de la un cuvânt din limba greacă care înseamnă "purtător de mesaj". Cu alte cuvinte, îngerii sunt nişte mesageri. În Sfânta Scriptură, îngerii sunt descrişi ca fiinţe spirituale (Fapte 23:9; Evrei 1:14). Cuvântul "înger" este de fapt o descriere a ceea ce aceste fiinţe fac."[105]

Luteranii sunt unii care susţin că au preluat cultul îngerilor de la catolici dar catolicii de fapt l-au preluat de la ortodocşi. Fără să îşi dea seama istoric luteranii sunt datori creştinismului ortodox fiindcă a fost primul care în creştinism a avut un cult al îngerilor.

În acest capitol vom vorbii mai mult despre cum este văzut acest cult al îngerilor şi al Sfântului Arhanghel Mihail la luterani fiindcă sunt mai multe elemente specifice.

---

[102] https://ercis.ro/liturgie/sfantzi.asp?ziuac=29&lunac=9 (accesat pe 03.09.2025).

[103] https://www.klm.ro/travel-guide/inspiration/st-michael-s-church-the-symbol-of-hamburg (accesat pe 22.07.2025).

[104] A se vedea Christopher J. Samuel, *The place of angels in the theology of Martin Luter* (Winsconsin, 2014).

[105] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).

"Ce sunt îngerii?

Îngerii sunt spirite, cu alte cuvinte ele sunt fiinţe care nu au un trup fizic. Isus Cristos a spus: "un duh nu are carne şi oase, cum vedeţi că am Eu" (Luca 24:39). Îngerii răi sunt descrişi ca neavând "carne şi sânge" (Efes. 6:12). În Sfintele Scripturi, când îngerii apar în formă umană, aceasta este doar o aparenţă de moment pentru ca cei care au nevoie sa îi poată vedea. Îngerii nu sunt dumnezei. Îngerii sunt creaţia lui Dumnezeu şi servesc voinţei lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură ne spune ca îngerii buni sunt "duhuri slujitoare" (Evrei 1:14) trimise de Dumnezeu pentru a servi poporului."[106]

Se poate vedea aici că până în acest moment învăţătura luterană cu privire la îngeri este una care este cât se poate de ortodoxă. Deşi nu recunosc cam toate angelologia luterană este ortodoxă. Totuşi la ora actuală sunt puţini luterani care recunosc că datorează ortodoxiei învăţătura despre îngeri.

Luteranii prin urmare îi recunosc existenţa Sfântului Arhanghel Mihail dar ea nu are mai nimic din evlavia şi etosul creştin ortodox manifestat mai ales prin acatiste sau slujbe de rugăciune. Nu vom găsii prea multe texte ortodoxe sau rugăciuni ortodoxe către Sfântul Arhanghel Mihail în luteranism.

"Sunt îngeri nişte fiinţe umane?

Omul reprezintă coroana creaţiei. Doar la crearea omului a spus Dumnezeu: "Să facem om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră" (Gen1:26). Mai mult decât atât, Sfânta Scriptură afirmă că numai în fiinţele umane a pus Dumnezeu „suflarea de viaţă" (Gen.2:7). De asemenea, Dumnezeu nu a dat îngerilor stăpânire peste creaţia Lui ci acest privilegiu l-a dat exclusiv omului (Gen.1:26-28). Îngerii nu sunt fiinţe umane. Ei exista ca duhuri care servesc lui Dumnezeu şi poporul Său."[107]

Este evident că sunt mai multe elemente comune pe care ortodoxia le are cu luteranismul şi în acest sens au fost în prezent mai multe încercări de dialog.[108]

Problema centrală a luteranismului nu este cultul îngerilor sau cultul Sfântului Arhanghel Mihail ci mai mult faptul că luteranismul este mai mult o exacerbare a egoului naţionalist german care nu îngăduie ca poporul german să fie la fel cu popoarele creştin ortodoxe.

Apariţia luteranismului trebuie să ştim că a venit şi pe acest fond al unei supremaţii religioase a poporului german faţă de restul popoarelor şi mai ales a popoarelor Europei. La fel cu catolicii ceea ce trebuie să ştim este că în cele din urmă creştinismul nu este o chestiune europeană fiindcă ştim că Iisus a trăit în Israel.

Totuşi mai multe popoare europene duc o luptă aprigă de a îşi împropria în proprii termeni evanghelia lui Iisus. S-a vorbit mai mult în acest sens de o hegemonie religioasă în Europa.[109]

În acest sens s-a vehiculat în luteranism problem a dacă după moarte sufletele nu devin îngeri?

"Fiinţele umane devin îngeri atunci când mor?

Nu! Fiinţele umane nu devin îngeri atunci când mor. Sfintele Scripturi sunt clare în acest aspect. Pana in ultima zi a istorie, sufletele morţilor stau înaintea Domnului, bucurandu-se de pace şi odihnă în prezenţa Lui, în aşteptarea zilei când vor primi trupuri glorificate pentru eternitate (1Cor.15; 1Tes.5:17; Apoc.7)."[110]

Este de amintit aici că ortodoxia nu este împotriva dialogului cu luteranii. Pe parcursul timpului au fost mai mult încercări în acest sens. Totuşi nu s-a ajuns la prea mult progres. Aceasta fiindcă poziţia geografică şi orgoliile se pare că sunt mult prea mari ca să fie depăşite.

Luteranismul prin urmare este o erezie dar este o erezie cu care se poate dialoga şi la fel de bine este una care crede în existenţa îngerilor şi are cultul Sfântului Arhanghel Mihail.

Evident că şi în cadrul luteranismului s-a pus problema dialogului ecumenic. Adevărul este că după cum sunt lucrurile în epoca noastră dialogul ecumenic este mai mult o formalitate. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că ecumenismul a fost o încercare de la sfârşitului secolului XIX şi începutul secolului XX de a reunifica bisericile creştine.

---

[106] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).

[107] Idem.

[108] A se vedea George Remete, *Sfintele taine în contextul dialogului ortodox-lutheran* (Alba Iulia, 2009).

[109] A se vedea Radu Teodorescu, *Creştini contra creştini. Europa sub ameninţarea hegemonei religioase* (Cugir, 2023).

[110] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).

Nici în zilele noastre nu se recunoaşte că ecumenismul este un eşec fiindcă după cum am spus scopul lui a fost să unească bisericile creştine. Se mai poate vorbii atunci de dialog intercreştin? Da. Aceasta fiindcă este bine să ştim că dialogul nu este un lucru care este contrar învăţăturilor sfinţilor părinţi.

Dialogul intercreştin nu este neapărat ecumenism care ştim că este o mişcare eşuată.[111]

"Sunt îngerii fiinţe inteligente?

Sfânta Scriptură descrie îngerii ca având atât inteligenţa cât şi voinţă. Îngerii buni cunosc şi urmează înţelepciunea lui Dumnezeu, înţelepciune pe care El a revelat-o prin Cristos pentru Sfânta Sa Biserică (Ef.3:10). Îngerii se bucura să ne slujească nouă, celor care suntem moştenitorii mântuirii lui Cristos (Evrei 1:14). Cu toate acestea, îngerii nu ştiu toate lucrurile, ei nu sunt atotştiutori. De exemplu, îngerii nu cunosc gândurile inimilor oamenilor (1 Regi 8:39)."[112]

După cum am spus angelologia luterană este una cât se poate de ortodox şi sunt puţine punctele în care este diferită de a noastră totuşi ceea ce trebuie să ne dăm seama este că luteranii nu prea văd acest lucru ca o metodă de a apropriere de ortodoxie.

Evident că cu privire la îngeri la Sfântul Arhanghel Mihail sunt mai multe speculaţii însă ceea ce trebuie să ne dăm seama este că în cele din urmă crezu în îngeri trebuie să fie unul care să ne aproprie mai mult şi să ne ţină mai aproape de Hristos.

Am spus că diferenţele dintre luteranism şi ortodoxie sunt mici însă ceea ce trebuie să ne dăm seama este că sunt unii care nu pot să treacă peste orgoliile naţionale care au ajuns să fie un factor de mare risc în Europa.

"Cât de puternici sunt îngeri?

Îngerii sunt fiinţe extrem de puternice. Ei sunt descrişi ca "cei puternici" (Ps.103:20; 2Tes.1:7). Îngerii buni protejează copiii lui Dumnezeu (Ps.91:11-13). Despre puterile îngerilor ştim că nu sunt nelimitate, ei nu sunt atotputernici ci puterea lor este întotdeauna supusă voinţei şi autorităţii lui Dumnezeu. Şi despre îngerii răi ni se spune ca sunt fiinţe puternice. Sfânta Scriptură ne spune că ei îi ţin captivi pe toţi necredincioşii (Luca 11:21-22; Efes.2:2). Credincioşii lui Cristos sunt capabili să reziste îngerilor răi exclusiv prin puterea lui Dumnezeu (Efes.6:10-17)."[113]

Evident că şi luteranii au fost unii care şi-au ridicat mai multe semne de întrebare cu privire la îngeri pe care unele le-am amintit aici. Ceea ce trebuie să ştim este că în cele din urmă este bine să ne dăm seama că luteranismul deşii are posibilitatea de a venii la adevăr nu o face.

Prin urmare este bine să ne dăm seama că în cele din urmă trebuie să fim persoane care să ajungem să vedem lucrurile la esenţă şi să nu ne cramponăm de aparenţe. Aceasta fiindcă în luteranism trebuie să ştim că totul ţine mai mult de mândria şi orgoliul german. Dacă este să ne gândim că Germania a declanşat al doilea război mondial trebuie să ştim că în cele din urmă ar trebui să ne ridicăm mai multe semne de întrebare cu privire la luteranism.

Este cumva paradoxal că luteranii nu resping cultul Sfântului Arhanghel Mihail dar resping unirea cu cultul ortodox care a venit pentru prima dată în creştinism cu nevoia acestui cult.

Este bine să ne dăm seama de toate aceste lucruri în zilele noastre când trebuie să ştim că sunt din ce în ce mai puţini cei care cred că luteranismul este o soluţie pentru Europa.

Este adevărat că luteranii recunosc cultul Sfântului Arhanghel Mihail însă ceea ce trebuie să ne dăm seama este că acest cult este rupt de contextul său istorie şi ortodox şi adaptat unei ideologii religioase venite să susţină supremaţia germanică faţă de restul popoarelor.

În contextul unei Uniuni Europe suntem cumva puşi să trăim unii cu alţii însă ceea ce se poate vedea este că există un *complex de superioritate* occidental faţă de ortodoxia răsăriteană.

În vestul Europei ortodoxia nu este privită la biserica originală ci mai mult ca o relicvă a trecutului de care nu mai avem nevoie şi de care eventual ne putem descotorosii.

În acest sens trebuie să ştim că viaţa în Uniunea Europeană poate să devină extrem de grea. De ce? Fiindcă Iisus care a venit în această lume pentru mântuirea noastră a ajuns

- să ne dividă,

---

[111] A se vedea Adrian Boldişor, *Importanţa şi actualitatea dialogului interreligios pentru lumea contemporană: istorie, perspective, soluţii* (Craiova, 2015).

[112] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).

[113] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).

- să ne separe,
- să ne rupă unii de alţi,
- să ne fractureze
- şi să ne facă să fim cât se poate de indiferenţi unii faţă de alţii.

Toate aceste lucruri sunt unele care evident că nu ne pot lăsa indiferenţi. Aceste lucruri fiindcă este bine că ştim că vrem nu vrem suntem obligaţi să trăim în aceiaşi Europă.

"Unde sunt îngerii?

Îngerii, asemenea lui Dumnezeu, nu locuiesc în aceeaşi dimensiune fizică cu fiinţele umane. Totusi, în anumite perioade de timp, îngerii sunt trimişi de către Dumnezeu să apară în lumea noastră. Cu toate ca există momente în care îngerii îşi fac apariţia fizica într-un anumit loc (Fapte 12:7), ei rămân fiinţe care nu populează nici un spaţiu fizic.

Care este numărul îngerilor?

Sfânta scriptura nu ne oferă un număr exact, dar învaţă în mod clar că există un număr incredibil de mare de îngeri care îl slujesc pe Dumnezeu. Sfânta Scriptura vorbeşte despre "zece mii de ori zece mii de îngeri" (Dan7: 10). Sfânta Scriptură vorbeşte despre "o mare oaste cerească" (Luca 2:13). De asemenea, trebuie să ştim ca există un număr fix şi limitat de îngeri, mulţimea îngerilor nu creşterea şi nici nu descreşte. Spre deosebire de fiinţe umane, îngerii nu se căsătoresc şi au copii (Marcu 12:25) şi sunt nemuritori."[114]

Un ortodox discuta cu un luteran.

- Ştii ce este?
- Ce?
- De ce voi luteranii nu vreţi să recunoaşteţi că la origni aţi fost ortodocşi?
- Noi ortodocşi?
- Da.
- Cum aşa?
- Până în anul 1054 luteranii au fost ortodocşi.
- Nu cred.
- Citeşte istoria.
- Am citit-o.
- Şi nu ai aflat adevărul.
- Ba da.
- Şi atunci?
- Noi luteranii susţinem că ortodoxia s-a îndepărtat de adevăr.
- Cum aşa?
- Deşi a fost prima biserică ea s-a deteriorat cu timpul.
- Nu este adevărat.
- De ce?
- Ortodoxia este infailibilă ca dogmă dar oameni din ea sunt păcătoşi.
- Ştiu asta
- Acest lucru este valabil şi în luteranism.
- Ai dreptate.
- Este ceva care vreau să discut cu tine.
- Ce anume?
- Voi ortodocşii vorbiţi de un cult al Sfântului Arhanghel Mihail.
- Aşa este.
- Pe acest arhanghel în recunoaştem şi noi luteranii.
- Frumos.
- Dar ce mărturii aveţi voi ortodocşii cu privire la existenţa lui?
- Sunt mai multe mărturii.
- Păi de ce nu îmi spui şi mie una.

[114] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).

- Îți voi spune.
- Te rog.
- Este vorba de o mărturie occidentală.
- Despre Sfântul Arhanghel Mihail?
- Da.
- Și ce spune ea.
- Călugărul Giovanni Voncezo decide să ridica o biserică pe muntele Caprasino dar materialele de construcție pe care le aducea ziua dispăreau noaptea.
- De ce?
- Călugărul crede că este vorba de un hoț și se pune la pândă.
- Păi da.
- Noaptea poate vedea că mai mulți îngeri apar care i-au materialele și le duc pe muntele din apropiere Pirchiriano.
- Și?
- Când se suie pe acest munte poate vedea de jumătate construită o mănăstire.
- Da?
- Da.
- Și?
- După ce mănăstirea este terminată episcopul Amonozo de Torino este chemat să sfințească mănăstirea de pe vârful Pirchiriano.
- Și?
- Când vrea să intre în mănăstire ea este învăluită de lumina nematerială a Sfântului Arhanghel Mihail și episcopul nu mai poate intra și arhanghelul îi spune că mănăstirea a fost sfințită de prezența lui.[115]
- Frumoasă mărturia.
- Așa este.
- Și este din occident.
- Deci voi ortodocșii recunoașteți că Arhanghelul Mihail s-a arătat și în occident.
- Până la marea schismă.
- Din anul 1054.
- Așa este.
- Trebuie să știi ceva.
- Ce?
- Nu ai cum să spui că crezi în cultul Sfântului Arhanghel Mihail dacă creezi dezbinare între creștini.
- Așa este.
- Mă bucur că ești de acord.
- Sunt.
- Deci între luterani ortodocși sunt mai multe puncte comune.
- Așa este.
- Trebuie să le accentuăm mai mult.
- În defavoarea celor care ne separă?
- Da.
- Da.
- În cele din urmă suntem creștini.
- Așa este.
- Păcat că Iisus a ajuns să ne divizeze.
- Din nefericire.
- Așa este.
- Totuși avem posibilitatea de dialog.
- Așa este.

[115] Cezar Ivan Colița, *Arhanghelul Mihail și istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (București, 2021) p. 165.

- Trebuie să dialogăm mai mult.
- Poate aşa vom ajunge să depăşim diferenţele dintre noi.
- Se poate.
- Sigur.

"Sunt toţi îngerii la fel?

În lumea îngerilor există, aparent, anumite ordine sau categoriile de îngeri. Sfânta Scriptură vorbeşte despre "heruvimi" (Gen.3:24; Ps.80:1), "serafim" (Isaia 6:2), "scaune de domnii, fie dregătorii, fie domnii, fie stăpâniri" (Col.1:16), "arhangheli" (1Tes.4:16). De asemenea, şi printre îngerii răi sunt ranguri şi clase de îngeri (Mat.25:41). Satan este descris ca fiind "prinţul dracilor" (Luca 11:15). Este inutil, însă, să încercăm să analizam aceste divizii sau ranguri de îngeri deoarece Sfânta Scriptura, în sine, nu ne oferă informaţii în acest sens."[116]

Rămâne un paradox de ce luteranii deşi cred în cultul Sfântului Arhanghel Mihail nu vor să se unească cu ortodocşii care şi ei cred în acest cult. Aceasta fiindcă în mod evident cultul sfinţilor îngeri ar trebui să ne aducă mai aproape unii de alţii ca fiind confesiuni creştine.

Prin urmare a susţine că crezi în cultul Sfântului Arhanghel Mihail dar a refuza să fi în comuniune cu cei de la care ai preluat acest cult este în primul rând o dovadă de ipocrizie. În Europa pentru prima dată cultul Sfântului Arhanghel Mihail a fost promovat de creştinismul ortodox după care mai toate confesiunile creştine rând pe rând au ajuns să îl revendice.

Luteranii cred şi ei în demoni. „Cine sunt îngerii cei răi, şi ce fac ei?

Iniţial, toţi îngerii creati de către Dumnezeu au fost buni şi au făcut voia Lui perfecta. La un moment dat, după ce Dumnezeu i-a creat, unii îngeri au ales să se răzvrătească împotriva Creatorului lor. Ei a ieşit din prezenta lui Dumnezeu şi au căzut în păcat şi in rău. Chiar in acel moment a fost confirmata si condiţia lor eterna. Pentru îngerii rai nu exista nici o speranţă de mântuire, de salvare. Îngerii căzuţi recunosc că va exista un moment în care vor trebui să sufere chinul veşnic şi pedeapsa pentru răzvrătirea lor împotriva lui Dumnezeu (Mat.8:29). Domnul nostru Isus Cristos îl descrie pe Satan ca fiind: "un ucigaş de la început, şi nu stă în adevăr, pentru că în el nu este adevăr. Ori de câte ori spune o minciună, vorbeşte din ale lui, căci este mincinos şi tatăl minciunii" (Ioan 8:44). Când, ca timp, s-au răzvrătit îngerii răi şi s-au îndepărtat de Dumnezeu, nu putem spune sigur, dar ştim că s-a întâmplat, undeva, chiar la începutul lumii. Cei mai mulţi dintre părinţii Bisericii Creştine cred că păcatul îngerilor răi a fost mândria. Ei se bazează pe faptul că ispita lui Adam şi a Evei de către Satana a fost, in realitate, un apel la mândrie. De asemenea, Sfânta Scriptura arată că mândria a fost cauza condamnării diavolului (1Tim.3:6). Diavolul este mare nostru duşman, care "dă târcoale ca un leu care răcneşte şi caută pe cine să înghită" (1 Petru 5:8). Sfânta Scriptura ne spune că diavolul este cauza necredinţei în lume (Efes.2:1-2). Orice om care nu crede Evanghelia lui Cristos Isus se afla in robia diavolului si împlineşte voia acestuia. Necredincioşii sunt descrise în Sfânta Scriptura ca fiind parte din împărăţia diavolului şi aflându-se sub puterea lui (Fapte 26:18; Col.1:13). Oamenii necredincioşi nu îşi dau seama de acest lucru ci chiar neagă, aspect care reprezintă cea mai mare înşelăciune a diavolului. Satana este atât de înşelătoar încât, uneori, el se deghizează chiar ca un "înger de lumină" (2 Cor.11:14). De fapt, Vechiul Testament se referă la Satan ca fiind "lucifer", care tradus înseamnă "purtător de lumină" (Isaia 14:12). Trebuie să reţineţi că toate Sfânta Scriptura vorbeşte despre îngeri răi şi despre pedeapsa lor veşnică cu scopul de a ne face să recunoaştem necesitatea de a ne pocăi şi de a crede în Fiul lui Dumnezeu, Isus Cristos, care a răscumpărat omenirea prin moartea Sa şi ne-a salvat de din iad."[117]

Ceea ce trebuie să ştim este că în luteranism nu sunt atâtea relatări despre sfinţii îngeri şi despre intervenţiile Sfântului Arhanghel Mihail în istoria umană cum avem de exemplu în ortodoxie şi catolicism.

În această carte vom prezenta 14 relatări creştin ortodox din spaţiul occidental care tratează apariţii sau vedenii ale Sfântului Arhanghel Mihail. Aceasta fiindcă este bine să ştim că aceste vedenii sunt unele care ne arată că acest cult al Sfântului Arhanghel Mihail nu este

- o poveste,
- o fantasmă,
- o invenţie

[116] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).
[117] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).

- şi o înşelăciune.[118]

Cultul sfinţilor îngeri prin urmare este un lucru de care trebuie să ţinem cont chiar dacă de el se vorbeşte şi în cadrul luteranismului. După cum am spus trebuie să ştim că luteranii au preluat cultul îngerilor de la ortodocşi dar acum nu mai recunosc acest lucru şi consideră că este unul care le aparţine în întregime.

"Ce fac îngerii buni?

Îngerii buni se bucură de binecuvântarea de al vedea pe Dumnezeu. Acestea sunt mereu în prezenţa imediată a lui Dumnezeu, văzând mereu slava, maiestatea şi puterea divina (Mat.18:10). Acest se numeşte "viziunea binecuvântata" de care se vor bucura toţi creştinii atunci când ajunge în ceruri. Cuvântul lui Dumnezeu dezvăluie următoarele lucruri despre activitatea îngerilor buni: ei Îl laudă pe Dumnezeu (Isaia 6:3; Luca 2:13), si sunt slujitorii lui Dumnezeu în lume şi în Biserică (Psalmul 103:20-21; Evrei 1:14). Dumnezeu ii trimite p îngeri pentru a servi şi pentru ai proteja pe credincioşii creştini in aspecte ale vieţii acestora (Ps.91:11-12). Îngerii sunt profund interesaţi de tot ceea ce se întâmpla în Biserică. Ei adora să ia parte, cu o mare bucurie, la lucrarea lui Isus Cristos pentru mântuirea lumii (Luca 2:13;. Efes.3:10). Îngerii se bucura de fiecare păcătos care se pocăieşte (Luca 15:10). Sfânta Scriptura menţionează prezenţa îngerilor la fiecare mare eveniment care are loc in Împărăţia lui Dumnezeu. Îngerii au fost prezenţi atunci când Dumnezeu a dat Legea Sa pe Muntele Sinai (Deut.33: 2; Galateni 3:19). Au fost prezenţi la concepţia, naşterea, învierea şi înălţarea Domnului nostru Isus Cristos (Luca 1:26; 2:11, Marcu 1:13, 24:5, Fapte 1:10). Îngerii îl vor urma pe Isus Cristos atunci când El va reveni in ultima zi (Mat.13:41; 24:31). Sfânta Scriptura ne spune că îngerii sunt prezenţi in cadrul închinării publice a Bisericii lui Cristos (1Cor.11:10). Dumnezeu foloseşte, de asemenea, pe îngeri pentru a ajuta familia şi pentru a menţine legea şi ordinea (Geneza 24:7; Matei 18:10; Dan.10:13)."[119]

Este adevărat că luteranii au ajuns să se rupă cumva de ortodoxie şi datorită poziţiei geografice. Acesta fiindcă Germania fiind în vestul Europei contactele cu estul au devenit din ce în ce mai rare şi mai sporadice. Pe acest fond al izolării geografie de matca creştin ortodoxă trebuie să ştim că în sânul luteranismului a apărut mai multă nemulţumire.

Toate aceste lucruri trebuie să ştim că în cele din urmă au dus la separaţia luteranismului faţă de ortodoxie şi catolicism. Totuşi se pare că luteranii nu au renunţat la cultul Sfântului Arhanghel Mihail. De fapt tot cultul îngerilor după cum a fost el elaborat de ortodoxie a ajuns să fie menţinut şi susţin în luteranism. Ştim că luteranii au renunţat la multe elemente ortodox din creştinismul lor. Ei bine cultul sfinţilor îngeri şi al Sfântului Arhanghel Mihail nu a fost abandonat.[120]

"Cum trebuie sa îi tratăm noi pe îngeri?

Trebuie să îl lăudam şi să îi mulţumim lui Dumnezeu pentru îngeri. Noi trebuie să avem grijă să nu-i jignim prin păcat şi prin necredinţă (1Cor.11:10; 1Tim.5:21). Sfintele Scripturi afirmă clar faptul că noi nu trebuie să ne rugăm la îngeri şi nici să le oferim închinarea noastră. În calitate de credincioşi, avem privilegiul de a avea îngeri care să ne înconjoare, să ne protejeze şi să ne susţină pentru a face voia lui Dumnezeu în vieţile noastre. Speranţa şi încrederea noastră este totdeauna în Dumnezeu, despre care ştim că trimite pe îngerii Săi să vegheze asupra noastră în orice dificultate din viaţa noastră. Datorită ascultării perfecte a Domnului nostru Isus Cristos şi prin moartea sa pentru păcatele lumii, noi avem asigurarea iertării completă şi totală a tuturor păcatelor. Noi ştim că Dumnezeu ne iubeşte şi se îngrijeşte de noi ca de proprii Săi copii dragi. Mai mult decât atât, ştim că Domnul îi trimite pe îngerii Săi să aibă grijă de noi, iar într-o zi ne vom alătura lor în al vedea pe Dumnezeu şi vom cânta laude Lui pentru eternitate."[121]

Se ştie că la vremea Reformei lui Luter ei bine teologii luterani au contactat patriarhia ecumenică în care patriarh ecumenic era atunci Ieremia. Luteranii i-au comunicat de intenţiile lor de a se desprinde de catolicism. Se pare că patriarhul Ieremia i-a întrebat dacă nu cumva vor să se întoarcă spre ortodoxie. Luteranii au refuzat această propunere ceea ce a dus la o sistare a dialogului ortodox cu nou formata facţiune luterană.

---

[118] A se vedea Mănăstirea Paraklitou, *Minuni ale sfinţilor îngeri* (Bunavestire, 2007).

[119] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).

[120] A se vedea Peter Stanford, *Angels: a history* (England, 2020).

[121] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/despreingeri (accesat pe 22.07.2025).

De atunci de după anul 1517 când luteranismul şi-a anunţat oficial rupturi de catolici ei bine au existat mai multe încercări de a aduce la ortodoxie pe luterani dar ei au refuzat acest lucru în mod constant.

Evident că sunt mai mulţi ortodocşi care consideră că discuţiile cu luteranii sunt superflue şi fără de rost. Periodic se ţin mai multe întâlniri dintre ortodocşi şi luterani care după cum am spus nu au dus niciunde.

Prin urmare se poate spune că istoria şi timpul au demonstrat că dialogul ortodox şi luteran este mai mult o pierdere de vreme. Pe fondul deschiderii frontierelor de după anul 1989 ei bine mai mulţi creştin ortodocşi au plecat la munţi în occident şi mai ales în Germania. Este evident că a avut loc un nou contact dintre ortodocşi şi luterani. Totuşi acest contact nu a fost unul oficial. Deşi primiţi cu multă reticenţă şi reţinere ei bine trebuie să ştim că în cele ortodocşii au ajuns să se integreze în Germania. Sunt multe căsătorii mixte dintre ortodocşi şi luterani în zilele noastre în Germania. Evident că situaţia este fără precedent şi a ridicat mai multe probleme lumii creştin ortodoxe care a ajuns să muncească într-un occident care a ipostaziat de mai multă vreme de la ortodoxie. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă sunt mulţi care evident că nu sunt gata să accepte noile realităţi ale uniunii europene.

„Despre îngerii buni, Sfânta Scriptură ne învaţă faptul că ei stau mereu înaintea lui Dumnezeu (Matei 18:10) şi astfel, voinţa acestora coincide cu voinţa lui Dumnezeu. Îngerii dau slavă lui Dumnezeu (Isaia 6:3 şi Luca 2:13). De asemenea ei îl slujesc pe Dumnezeu în această lume şi în Biserică îngrijindu-se de copiii lui Dumnezeu (Psalmul 91).

O întrebare importantă care se ridică cu privire la îngeri este următoarea: au oamenii îngeri personali? Sfânta Scriptură vorbeşte despre existenţa unor îngeri personali atât în Matei 18:10 unde citim:

”Feriţi-vă să nu defăimaţi nici măcar pe unul din aceşti micuţi; căci vă spun că îngerii lor în ceruri văd pururi faţă Tatălui Meu care este în ceruri”.

cât şi în Faptele Apostolilor 12:15 unde ni se spune:

”Ei, dimpotrivă, ziceau: "Este îngerul lui."

Totuşi, această învăţătură nu ne este dată într-un mod în urma căruia să putem să tragem o concluzie clară. De aceea, această problemă rămâne la credinţa fiecăruia. Ceea ce ştim clar din Sfânta Scriptură este faptul că îngerii îi susţin pe credincioşi în misiunea lor şi participă la misiunea şi închinarea Bisericii lui Cristos.

În nici un loc, în nici un fel de circumstanţă, Sfânta Scriptură nu ne lasă de înţeles faptul că trebuie să aducem închinare îngerilor sau să ne rugăm lor.

La polul opus îngerilor buni se află îngerii căzuţi alături de Satana. Conform Sfintelor Scripturi, aceştia acţionează împotriva Bisericii lui Cristos. Pentru îngerii răi, finalul este clar, ei neavând posibilitatea mântuirii. Aceştia au deja ca destin veşnic focul iadului alături de Satana şi toţi păcătoşii care au dispreţuit mesajul de mântuire a lui Cristos.”[122]

Ceea ce nu înţeleg luteranii din zilele noastre este că în cele din urmă creştinismul nu este un joc. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că sunt unii care sunt atât de siguri pe sine şi atât de încrezători în ceea ce fac că cred că dogmele sunt o joacă de copii.

La fel de bine în vestul Europei se merge pe principiul cu nu calitatea stabileşte religia ci cantitatea. După căderea Constantinopolului sub turci ei bine numărul grecilor ortodocşi şi a ortodocşilor a scăzut dramatic. În occident acest lucru a fost perceput ca o nevoie de schimbare de dogmelor.

Ei bine ceea ce luteranii şi eventual şi catolicii nu înţeleg este că istoria şi „presiunea istoriei”[123] nu schimbă dogma. Luteranii evident că au dovedit că nu cred acest lucru.

Este bine să ştim că în luteranism s-a ajuns şi la nevoie creării unei mistic. Este vorba de mistica luterană dintre care poate cel mai bun exponent al ei a fost Meister Ekhart. Trebuie să ştim că mistica luterană este una care pune foarte mult accent pe predică fiindcă se crede că numai predica este una care ne poate ajunge să ne pună în legătură cu Dumnezeu.

În acest sens ştim că luteranismul nu mai are nici liturghie, nici icoane (fiind de fapt o reînviere a iconoclasmului bizantin), nici ierurgii sau cult liturgic.

[122] https://www.bisericalutherana.ro/teologie-lutherana/ointelegereluteranaainvataturiidespreingeri (accesat pe 22.07.2025).

[123] A se vedea Constantin Coman, *Ortodoxia sub presiunea istoriei* (Bucureşti, 1995).

Totuşi am spus că luteranii deşi au abandonat multe elemente ortodoxe au ajuns să menţină cultul sfinţilor îngeri şi a Sfântului Arhanghel Mihail faţă de care simt foarte multă atracţie. În protestantism încă se simte un fel de fascinaţie cu sfinţii îngeri.[124]

Fascinaţia cu sfinţii îngeri însă după cum am spus nu este una care dogmatică în luteranism. Este mai mult un fel de curiozitate după miracol sau ceea ce este ieşit din comun sau senzaţional.

Luteranismul se poate spune că rămâne o caricatură a ortodoxiei şi trebuie să ştim acest lucru fiindcă în zilele noastre sunt mulţi care văd în confesionalismul occidental mai mult un fel de speranţă mesianică pentru o lume şi un viitor mai bun.

Dacă este să privim cum se manifestă anglicanismul în zilele noastre trebuie să ne dăm seama că cu adevărat există multe speranţe cu adevărat mesianice în confesionalismul occidental. Sfântul Arhanghel Mihail încă îi fascinează pe luterani dar ei sunt încă incapabili să accepte că acest cult nu poate să fie desprins de contextul său creştin ortodox. Aceasta mai ales într-o lume în care sunt mai multe extreme în care ştim că oamenii oscilează şi sunt cât se poate de seduşi de aceste căi de extremă.[125]

Doi creştini ortodocşi aflaţi la muncă în Germania discutau.

- Ştii ce?
- Ce?
- Eu nu îmi voi părăsii credinţa creştin ortodox.
- Nici eu.
- Văd că aici în Germania nu prea sunt Biserici Creştin Ortodoxe.
- Aşa este.
- Şi ce ne facem?
- O să fie mai greu dar o să supravieţuim.
- Crezi?
- Da.
- Cum?
- O să mergem la bisericile româneşti din împrejurări.
- Sunt cam departe.
- Aşa este.
- Dar nu prea departe.
- Evident.
- Şi crezi că vom rezista?
- Da.
- Cum?
- Consideră că este o încercare de la Dumnezeu.
- O probă de credinţă?
- Da.
- Pot înţelege acest lucru.
- Mă bucur.
- Şi eu.
- Am mai trecut prin greutăţi în viaţă.
- Şi eu.
- Ştiu ce este greul în viaţă.
- Dar ştii ce?
- Ce?
- Nu ne vom abandona credinţa creştin ortodoxă.
- Aşa sper.
- Îi respectăm pe germani dar nu trecem la luteranism.

[124] A se vedea Andrei Pleşu, *Despre îngeri* (Bucureşti, 2004).

[125] A se vedea Radu Teodorescu, *Calea de mijloc al sfinţilor creştin ortodocşi într-o lume a extremelor* (Cugir, 2025).

- Aşa este.
- Cred că putem să facem acest lucru.
- Ştii ce?
- Ce?
- Suntem mai mulţi români ortodocşi aici.
- Şi?
- Ne vom ajuta unii pe alţii?
- Da.
- Ca un test de rezistenţă?
- Da.
- Aşa este.
- Dar ştii că luteranii au fost şi eu ortodocşi cândva?
- Da.
- Şi ce s-a întâmplat?
- Au apostat de la ortodoxie.
- Ce păcat.
- Totuşi au fost arătări ale îngerilor şi a sfinţilor şi în occident.
- Da?
- Cum ar fi?
- În chiar timpul schismei celei mari de la 1054 se spune că Sfântul Arhanghel Mihail i s-ar fi arătat unui călugăr.
- Cum?
- Un călugăr benedictin ne spune că între ani 1068-1071 trei pelerini au voit să efectueze un pelerinaj până la Roma şi Muntele Gargano.
- Şi?
- Pe drum unul dintre ei care era bolnav de gută insistă să meargă să se roage pe muntele Pirchiriano la Sfântul Arhanghel Mihail pentru vindecare.
- Înţeleg.
- Imediat arhanghelul îl vindecă şi guta dispare.[126]
- Minunat.
- Aşa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Îngeri au fost prezenţi şi în occident.
- Aşa se pare.
- Doar că occidentalii s-au înrăit.
- Cum?
- Apostazia de la ortodoxie este şi ea o formă de răutate.
- Crezi?
- Da.
- În ce sens?
- Sunt mai multe grade ale răutăţii.
- Ştiu asta.
- Apostazia este o formă spirituală a răutăţii.
- De ce?
- Nu mai vrei să fi de acord cu adevărul dogmelor ortodoxe.
- Din nefericire.
- Aşa este.

[126] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) p. 172.

- Nu eram conştient de această legătură dintre apostazie şi răutate.
- Iuda era apostol dar nu avea gânduri de apostol.
- Din nefericire.
- Aşa este şi cu apostaţii de la ortodoxie.
- De ce?
- Nu recunosc că nu prea sunt interesaţi de adevărul propovăduit de Iisus.
- De ce?
- Fiindcă sunt făţarnici.
- Aşa este.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.

După cum am spus la mai bine de 500 de ani de la schisma luterană dialogurile confesionale ortodoxe nu au dus la nici un rezultat. Paradoxul este că luteranii au şi ei şi încă păstrează cultul Sfântului Arhanghel Mihail. Acest lucru evident că ridică mai multe întrebări fiindcă din mai toate arătările sale Sfântul Arhanghel Mihail a indicat spre cultul creştin ortodox. Ei bine avem toate motivele să ne îndoim de autenticitatea cultului arhanghelului în luteranism atâta vreme cât el este separat de contextul lui creştin ortodox. Trebuie să ajungem să fim unii care să înţelegem că nu se poate vorbii de un cult autentic al Sfântului Arhanghel Mihail separat de ortodoxie. Aceasta fiindcă acest cult s-a elaborat în creştinismul ortodox în ultimii ani.[127]

CAPITOLUL 6

SFÂNTUL ARHANGHEL MIHAIL ÎN CALVINISM ŞI NEOPROTESTANTISM

Jean Calvin a fost un reformator elvieţian care a venit pentru prima dată cu idea că Dumnezeu predestinează pe oameni la iad sau la rai indifent de faptele lor bune. Aceasta nu este singura erezie a lui Jean Calvin. A fost cel care a venit pentru prima dată cu idea că Domnul Iisus Hristos şi Sfântul Arhanghel Mihail sunt una şi aceeaşi persoană. Trebuie să ştim că Iisus şi Sfântul Arhanghel Mihail sunt ambii luptători de partea binelui însă ei nu sunt identici ca persoană şi nu trebuie să îi confundăm.

Iată ce spunea Calvin în acest sens: "iată, Mihail unul dintre principalii lideri sau prinţi a venit să mă întărească. Unii cred că cuvântul Mihail este tot una cu Hristos şi eu nu mă opun acestei opinii. Este adevărat că toţi îngerii îi supraveghează pe cei credincioşi şi pe cei aleşi, totuşi Hristos are primul rang între ei, fiindcă El este capul lor şi îşi foloseşte toată slujirea şi asistenţa ca să îi apere pe restul oamenilor. Dar cum opiniile diferă voi lăsa această discuţie pentru capitolul 8 al acestei lucrări..."[128]

Este o noutate idea pe care a lansat-o Calvin că Iisus şi Arhanghel Mihail sunt una şi aceiaşi persoană. Ea va fi preluată mai apoi de mai multe tradiţii neoprotestante. Nu ştim care au fost motivele pentru care Calvin a ajuns la această concluzie.[129]

Este bine să ştim că faptul că atât Iisus cât şi Arhanghelul Mihail lucrează pentru bine nu înseamnă că acest lucru îi face pe amândoi identici. Este bine să ne dăm seama de această realitate şi să nu confundăm lucrurile.

Ştim că de mai multe ori calvinismul a intrat în conflict direct cu catolicismul şi în acest sens este cunoscută Noaptea Sfântului Bartolomeu de pe data de 23 spre 24 august 1572 când catolicii francezi au ucis mai bine de 30000 de calvini.

Este adevărat că în creştinismul ortodox ei bine calvinismul este considerat o erezie însă ceea ce trebuie să ne dăm seama este că în nici un fel ortodoxia nu susţine uciderea calvinilor sau a altor membrii ai confesiunilor creştine. Ei bine în occident acest lucru a avut loc şi este bine să ne dăm seama de el. Este cu adevărat o mare tragedie când creştinii ajung să se ucidă între ei. De ce? Fiindcă este bine să ştim că nu avem dreptul să luăm viaţa nimănui din

[127] A se vedea Jean Mayendorff, *Ortodoxia* (Bucureşti, 1995).
[128] Calvin's Commentaries, 10:13 https://sacred-texts.com/chr/calvin/cc25/cc25004.htm (accesat pe 05.09.2025).
[129] A se vedea Darriel D. Hannah, *Michael and Christ* (J. C. Mohr, 1999).

moment ce ea este un dar de la Dumnezeu şi ea trebuie să fie respectată şi menţinută. Viaţa este un dar sfânt pe care Dumnezeu l-a făcut omului şi noi nu avem nici un motiv să ajungem să o curmăm.

Iată ce spunea Calvin că Iisus şi Mihail sunt una şi aceiaşi persoană: "dar Mihail ar fi de acord în a înţelege că Iisus este capul Bisericii. Se pare că este mai bine să înţelegem că Mihail ca arhanghel şi în acest sens este mult mai bine să ne dăm seama că în timp ce Iisus este capul ei bine îngerii sunt păzitorii Bisericii. Indiferent care este sensul Dumnezeu este apărătorul Bisericii prin mâna unicului Său fiu fiindcă îngerii sunt sub conducerea lui Hristos, şi el ar putea să îi încredinţeze această datorie lui Mihail. Ipocritul Serverus a îndrăznit să îşi asume acest mesaj; fiindcă el a înscris-o într-o serie de comentarii oribile, pe care le-am făcut deja cunoscute. Dar aceasta a fost o dovadă a imprudenţei sale şi a unei nebunii de sacrilegiu de a îşi asuma epitetul lui Hristos sau a se ridica pe sine la rangul de a îi lua locul lui Hristos lăudându-se ca fiind Mihail apărătorul Bisericii şi marele prinţ al oamenilor. Acest lucru este bine cunoscut şi nimeni nu trebuie să îi treacă peste cuvânt..."[130]

Ei bine acest text al lui Calvin trebuie să ştim că este mai puţin ambivalent. De fapt Calvin trebuie să ştim că a fost mai mult un radical creştin care a voit să schimbe sensul ortodoxiei. De fapt nici nu ştim dacă el a fost conştient că există creştinism ortodox. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că universul marilor reformatori protestanţi a fost cât se poate de limitat şi s-a redus numai la ura şi dispreţul lor faţă de catolici.

Este bine prin urmare să ştim că calvinii sunt unii care cred în cultul Sfântului Arhanghel Mihail dar el este departe unul de a fi ortodox. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că în ceea ce priveşte istoria bisericii creştine ei bine reformatorii au fost cât se poate de limitaţi şi ignoranţi.

Iată ce spunea unul dintre textele calvine despre raportul dintre Iisus şi Sfântul Arhanghel Mihail: "prin urmare Daniel l-a reprezentat pe Mihail ca protector al Bisericii şi Mihail a dat această datorie de la Hristos lucru pe care îl învăţăm din Ioan capitolul 10. (Ioan 10, 28, 29). După cum am arătat mai întâi Mihail ar putea fi un înger şi eu sunt de acord cu opinia la cei care se referă la persoana lui Hristos fiindcă se potriveşte cel mai bine să stea în faţa persoanei lui Hristos. Cu toţii ştim toate aceste lucruri care au ajuns să ne terorizeze minţile şi nimic nu ne poate calma minţile când începem să tremurăm nimic nu ne poate calma tumultul şi agitaţia noastră. Îngerul se confruntă atunci cu mai multe probleme. După cum am spus Mihail ar trebuii să fie protectorul şi gardianul celor aleşi, el exercită o putere imensă asupra aleşilor care ar trebuii să fie suficientă pentru protecţia lor. Hristos confirmă acelaşi principiu după cum am spus văzut în capitolul 10 după Ioan. El spune că toţi cei aleşi i-au fost daţi lui de Tatăl Său şi nici unul dintre ei nu va pierii fiindcă Tatăl lui era mai mare decât toţi, adică Dumnezeu posedă putere infinită şi o arătă pentru cei care i-a ales mai înainte de facerea lumii şi el mi-a încredinţat-o mie. Acum înţelegem magnitudinea acestui epitet care îl desemnează pe Mihail ca mare prinţ, fiindcă în consecinţă cu magnitudinea acestei datorii trebuie să ne bucurăm de oferte la foarte multă putere care să ne ajute să obţinem linişte în mijlocul celor mai mare comoţii."[131]

Este evident că calvinii nu îl resping pe Sfântul Arhanghel Mihail însă ceea ce trebuie să ştim este că imaginea pe care o au despre el este deformată şi eronată. Aceasta fiindcă după cum am spus calvinii nu recunosc că au preluat cultul Sfântului Arhanghel Mihail de la ortodocşi şi catolici.

Ei bine trebuie să ştim că în protestantism şi neo-protestantism ei bine sunt mai mulţi care vorbesc de Sfântul Arhanghel Mihail. Aceasta fiindcă la fel de bine ei bine şi neo-protestanţii au fost unii care au venit cu mai multe inovaţii cu privire la acest arhanghel.

Unul dintre ei a fost neoprotestantul american Jonathan Edwards. Iată ce spunea el: "satan a avut a duşmănie specială cu privire la Iisus. Probabil a fost prima sa rebeliune care a fost şi prima sa condamnare, pe care evident că el a desconsiderat-o când Dumnezeu a declarat în cer ca toţi îngerii să Îl adore. Ceea ce este sigur este că rebeliunea lui a fost împotriva Fiului lui Dumnezeu. Duşmănia a fost întotdeauna între sămânţa femeii. Prin urmare războiul pe care diavolul îl duce contra lui Hristos este reprezentat de diavol şi demonii săi şi Mihail şi îngerii săi."[132]

Este clar că nu avem aici o deviere de la adevărul angelologic creştin ortodox ci ceea ce trebuie să ştim este că neoprotestanţii au mai multe opinii angelologice creştin ortodoxe pe care le consideră ale lor. Este într-un anume fel

[130] https://answeringislamblog.wordpress.com/2023/10/08/john-calvin-on-michael-being-jesus-christ/ (accesat pe 22.07.2025).
[131] Ibid., Dan. 12:1 https://sacred-texts.com/chr/calvin/cc25/cc25006.htm (accesat pe 06.09.2025).
[132] Jonathan Edwards, Christ Exalted, Section III.

şi acest lucru o formă de plagiat dogmatic. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că nu ai cum să adopţi dogme ortodoxe pretinzând că tu eşti autorul lor.

Ei bine în acest sens cultele neoprotestante trebuie să ştim că ar trebuii să fie unele care ar trebuii să îşi refacă poziţia cu privire la îngeri şi la Sfântul Arhanghel Mihail. Aceasta fiindcă ei sunt unii care deşi se bazează pe dogme creştin ortodoxe ei bine merg separat de ele pe căi străine de ortodoxie.

Iată ce spunea în acest sens tot Jonatan Edwards: "Mihail regele îngerilor, cel a cărui nume este Cuvântul lui Dumnezeu şi care mai este denumit şi Domnul Domnilor şi regele regilor, cu armatele sale cereşti care sunt înveşmântate în lână şi in curat."[133]

Evident că nu avem aici nimic eronat cu privire la Sfântul Arhanghel Mihail. Acesta fiindcă după cum am spus nu toate cultele neoprotestante sunt unele care sunt eronate cu privire la îngeri şi a existenţele lor. De fapt îngerii sunt un leitmotiv în neoprotestantism ei dezvoltând o angelologie care este proprie lor şi care ţine numai de modul lor de percepţie.

Este bine să ne dăm seama că Sfântul Arhanghel Mihail este recunoscut de mai toate cultele neoprotestante. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că neoprotestanţii sunt fascinaţi şi ei de sfinţii îngeri dar nu vor să îi accepte în contextul lor ortodox şi au venit cu mai multe opinii proprii în acest sens.

Prin urmare este bine să ne dăm seama de tot ceea ce implică cultul îngerilor la neoprotestanţi care ştim că sunt unii care susţin că sunt adevărata Biserică a lui Hristos.

Prin urmare este bine să ne dăm seama că sunt mai mulţi care evident că sunt unii care susţin că trebuie să avem o viziune cât se poate de largă cu privire la cultul sfinţilor îngeri. Aceasta fiindcă ei susţin că sfinţii îngeri ne iubesc dar aşteaptă de la noi şi fidelitate şi credincioşie. Aceasta fiindcă aşa sunt ei şi trebuie să îi înţelegem foarte bine.

Iată ce spunea în acest sens tot Jonathan Edwards: "puterea lui Dumnezeu apare când el l-a învins pe satan care a fost cel care stat în spatele celui mai mare imperiu păgân al antichităţii, Imperiul Roman. Hristos, Mihaiul nostru a ajuns să o învingă şi diavolul a fost aruncat afară şi nu s-a mai găsit nici un loc în cer pentru el, dar a fost aruncat pe pământ şi dimpreună cu el demonii lui."[134]

Se poate vedea din afirmaţia de mai sus că a Jonathan Edwards era conştient că diavolul a stat în spatele ascensiunii şi apoteozei imperiului roman. Totuşi trebuie să ştim că acest lucru este numai parţial adevărat fiindcă în antichitate au existat mai multe imperii păgâne:

- imperiul persan,
- imperiul asirian,
- imperiul babilonean,
- imperiul macedonean etc.[135]

Se poate vedea aici că şi neoprotestantismul american la fel de bine a ajuns să îl asimileze pe Sfântul Arhanghel Mihail cu Iisus. Acest lucru este un fapt recurent în protestantism. Este bine prin urmare să păstrăm cultul Sfântului Arhanghel Mihail cât se poate de curat şi de adevărat.

Tot Jonathan Edwards spunea: "când Lucifer s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu s-a pus în opoziţie cu Hristos şi Dumnezeu şi la fel de bine Hristos a luat poziţie împotriva acestei stări de fapt. Lucifer a atras cu sine mulţime mare de îngeri şi în acest sens trebuie să ştim că a fost Dumnezeu cel care i-a avertizat pe îngeri de ce s-ar putea întâmpla şi care ar fi consecinţele rebeliunii lor. Prin urmare Hristos care a fost Mântuitorul îngerilor aleşi din moment ce a ales pe unii la mântuire şi Iisus i-a salvat pe îngeri de la pierzanie. Îngerii s-au alăturat mai ales Mihail marele arhanghel şi i s-au alăturat lui în timp ce alţii au mers după Lucifer. Este în acest sens cât se poate de adevărat textul din Apocalipsă: "i s-a făcut război în cer: Mihail şi îngerii lui au pornit război cu balaurul. Şi se războia şi balaurul şi îngerii lui. Şi n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Şi a fost aruncat balaurul cel mare, şarpele de demult, care se cheamă diavol şi satana, cel ce înşală pe toată lumea, aruncat a fost pe pământ şi îngerii lui au fost aruncaţi cu el" (Apocalipsa 7, 9-11).[136]

---

[133] The Works of Jonathan Edwards [WJE], 5:17, The Apocalyptic Writings.
[134] WJE, 9:523, History of Redemption.
[135] WJE, 2:606.

Se poate vedea aici că deşi neoprotestanţii sunt unii care recunoscut că sunt îngeri şi demoni nu vor să lucreze pentru o unitate între creştini şi în acest sens ei sunt unii care nu fac un lucru bun în sensul că nu ne ajută la autenticitatea acestui cult fiindcă trebuie să ştim că îngeri sunt fiinţe ale

- unităţii,
- comuniunii,
- iubirii,
- frăţietăţii
- şi înţelegerii.

Iată ce cred Martorii lui Ianova despre Sfântul Arhanghel Mihail: „Mihael este comandantul unei armate de îngeri. „Mihael şi îngerii lui s-au luptat cu balaurul", Satan. (Revelaţia 12:7) Mihael are o mare autoritate în domeniul spiritual, întrucât el este numit „unul dintre prinţii cei mai de seamă" şi „marele prinţ". (Daniel 10:13, 21; 12:1) Aceste titluri arată clar că Mihael este „comandantul armatelor cereşti", aşa cum a afirmat şi David Apune, specialist în Noul Testament.

Biblia menţionează cu numele doar o altă persoană care are autoritate peste o armată de îngeri. Ea descrie „revelarea Domnului Isus din cer cu îngerii săi puternici, într-un foc năprasnic, când va aduce răzbunare". (2 Tesaloniceni 1:7, 8; Matei 16:27) Isus „s-a dus în cer şi i-au fost supuşi îngeri, autorităţi şi puteri". (1 Petru 3:21, 22) Nu ar avea niciun sens ca Dumnezeu să-i numească pe Isus şi pe Mihael comandanţi rivali ai sfinţilor îngeri. În schimb, este mult mai logic să tragem concluzia că ambele nume, Isus şi Mihael, fac referire la aceeaşi persoană."[137]

Doi oameni de ştiinţă discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Este un lucru pe care nu îl înţeleg.
- Care?
- Cum se face că de mai multe ori îngerii au depăşit legile acestei lumi?
- Ştii cum?
- Nu.
- Sunt fiinţe care ţin mai mult de supranatural.
- Adică?
- Sunt fiinţe care sunt mai presus de această lume.
- Ştiu asta.
- Şi de unde au aceste puteri supranaturale?
- De la Dumnezeu.
- Evident.
- Bine de ştiut.
- Aşa este.
- Am citit mai multe relatări cu sfinţii îngeri care au fost unii care au făcut fapte ieşite din comun.
- Ştii ce spunea un sfânt părinte ortodox?
- Nu.
- Că a îţi vedea păcatele proprii este un lucru mai mare decât a vedea îngeri.
- Chiar?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă mai nimeni nu vrea să îşi vadă propriile păcate.
- De ce? Tindem să vedem păcatele altora.
- Dar nu pe ale noastre.
- Aşa este.
- Vezi?

[137]https://www.jw.org/ro/invataturi-biblice/intrebari/arhanghelul-mihael/ (accesat pe 22.07.2025).

- Este bine să ştii că trebuie să fim unii care să vom oameni ai virtuţii.
- Şi nu suntem?
- Nu.
- De ce?
- De cele mai multe ori ne minţim pe noi înşine.
- Aşa este.
- Dar ce ştii despre faptul că îngerii au putere peste elementele naturii?
- O să îţi spun.
- Te rog.
- Între anii 709-710 o maree va intra în golul insulei Tumba (Franţa) unde avea să fie un nou sanctuar dedicat Sfântului Arhanghel Mihail.
- Odată cu această maree va fi defrişată o pădure pentru ca accesul pelerinilor să fie foarte uşor.[138]
- Este ceva ce nu înţeleg.
- Ce anume?
- De ce îngerii intervin uneori şi alteori nu?
- Este bună întrebarea.
- De ce?
- Fiindcă îngerii sunt mult mai înţelepţi ca noi.
- Se poate spune că îngerii sunt filosofi?
- Da.
- De ce?
- Sunt iubitori de înţelepciune.
- Nu ştiam.
- Ba da.
- Frumos.
- Îngerii au un cu totul alt nivel de înţelepciune decât al nostru.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă îngerii sunt superiori nouă.
- Am auzit că se spune că îngerii sunt mai mult intelecte pure.
- Da.
- Aşa este?
- Este clar că îngerii sunt fiinţe care ne sunt superioare?
- Da.
- Ca inteligenta?
- Da.
- Frumos.
- Şi îngerii ştiu mult mai bine când să intervină în natură?
- Da.
- Aşa este.
- Deci putem să avem încredere în îngeri?
- Da.
- Cum?
- Fiindcă sunt fiinţe ale binelui.
- Nu au făcut niciodată răul?
- Nu.
- Nu ştiam.

[138] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail și istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) p. 252.

- Îngerii sunt stabiliţi deplin în bine.
- Ce frumos.
- Aşa este.
- Noi însă mai avem nevoie de ei nu?
- Da.
- Dar îngerii ne privesc de sus?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă sunt smeriţi.

Iată ce cred baptiştii despre Sfântul Arhanghel Mihail: „din păcate, cei care susţin că Arhanghelul Mihail ar fi Mesia (martorii şi adventiştii), ne dau nişte informaţii foarte sărăcăcioase în această privinţă, ducând însăşi asocierea aceasta în derizoriu, făcând-o să fie de compătimit, sau mai rău, chiar de râs. Dar oare chiar aşa să fie, la o examinare mai atentă a situaţiei din Biblie?

Domnul Isus a spus clar că El, ca Fiu al lui Dumnezeu, are o descendenţă (origine) cerească. Unii susţin că creştinii nu au avut propria lor noţiune despre "Cuvântul" din Ioan 1:1, numit "Logos" în greacă, ci l-au preluat, de la nişte rabini evrei elenişti, ca Ben Sira şi Filon. Mă mir de această afirmaţie total eronată, având în vedere că în Evanghelia după Ioan scrie clar despre obârşia cerească a fondatorului creştinismului, Domnul şi Mântuitorul nostru Isus Christos, Fiul lui Dumnezeu şi această carte n-a fost scrisă nici de Sira, nici de Filon:

Ioan 6:38 VDC căci M-am coborât din cer ca să fac nu voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis."[139]

Este bine să ne dăm seama că baptişii nu sunt de acord cu faptul că Iisus şi Mihail sunt una şi aceiaşi persoană. Aceasta fiindcă ei sunt unii care îşi dau seama că este evident o contradiţie în termeni. Aşa şi este însă este bine să ne dăm seama că baptismul are şi el o angelologie proprie care evident că este moştenită din cultul creştin ortodox. Acest lucru evident că este negat de baptişii de azi. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că lumea de azi este una care pune accent foarte mult pe conceptul de "libertate religioasă."

În acest sens în zilele noastre sunt încurajate cât mai multe confesionalisme creştine fiindcă este bine să ne dăm seama că acest accent pe confesionalismul creştin nu este unul bun şi în nici un fel nu ne ajută prea mult. În acest sens este bine să ştim că baptismul are multe elemente proprii de angelologie şi acest lucru se bazează mai mult pe faptul că este respinsă orice manifestare liturgică a cultului sfinţilor îngeri şi a Sfântului Arhanghel Mihail.

Toate aceste lucruri sunt unele care ne fac să ne dăm seama că Sfântul Arhanghel Mihail este unul care ţine foarte mult o parte a tracului la baptişti care trebuie să fie renăscută la fel ca într-un fel de mişcare New Age prin care vom ajunge să fim unii care să ne fim cât se poate de actuali şi aduşi la zi.

Baptiştii vor un fel de aggiornamento cu privire la angelologie creştin ortodoxă. Ei bine este cazul să ne dăm seama că acest lucru nu este posibil fiindcă trebuie să fim unii care să ne dăm seama că angelologie nu este una care se reformează în funcţie de

- mofturile,
- gusturile
- şi dispoziţiile

unei sau altei generaţii.

"Carl Gustav Adolf Harnack (1851 – 10 1930) a fost un teolog luteran german baltic şi un istoric important al Bisericii şi susţine că această părere a fost foarte populară în secolul II, în creştinismul de atunci şi s-a păstrat mult timp în iconografia bisericii ariene, reprezentându-l pe Mesia, ca fiind arhanghelul Mihail, având aură în jurul capului şi două aripi.

Anumiţi rabini evrei de orientare elenistă (consideraţi eretici de evreii de acum) din secolul II î.Hr -I d. Hr. susţineau o teologie foarte asemănătoare cu cea a primilor creştini, cum ar fi Ben Sira şi Filon din Alexandria, Egipt, unde a fost stabilită o scoală cu această teologie. Ben Sira spunea că el se închină lui Mihail, deoarece acesta este Conducătorul (Prinţul) invizibil al lui Israel, posibil făcând aluzie la închinarea lui Iosua în faţa unui Înger special, din timpul cuceririi Canaanului. Evident, pentru unii evrei de acum, ideea de închinare a lui Sira este suspectă de erezie, ca şi ideea de a-l numi pe Mihail ca "al doilea dumnezeu", de către Filon. Evreii de acum susţin că acei creştini care

[139]https://www.facebook.com/groups/731536430761814/posts/1744013989514048/ (accesat pe 22.07.2025).

au citit cărţile acestor rabini elenişti, au preluat şi ei aceste ”erezii”, adică au crezut că Christos poate fi numit ”dumnezeu” şi că merită închinarea cuvenită unui ”dumnezeu”. Iată de ce, ca această idee să fie văzută şi biblică, în secolul II a fost rescrisă fraza de la Ioan 1:1, din ”şi Fiul a fost Cuvântul” în ”şi Dumnezeu a fost Cuvântul”, interpretarea aceasta de orientare rabincă-elenistică fiind perpetuată până în zilele noastre, prin această mică, dar semnificativă schimbare de text (numită de academici ”interpolare” sau ”stilizare” textuală, de la ”redarea unei fraze cu stil”).”[140]

Prin urmare este bine să ne dăm seama că baptişti sunt şi eu sunt tributari angelologiei creştin ortodoxe.[141]

Totuşi ceea nu sunt ei conştienţi este că angelologia nu se schimbă în funcţie de propriile lor preferinţe. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că angelologie este un lucru care este stabilit de sfinţii îngeri şi nu de mofturile noastre personale.

Angelologia baptistă prin urmare provine tot din cea ortodoxă şi de fapt nu a venit cu prea multe schimbări pentru a ajunge să considere că trebuie să fie modificată ortodoxia. Aceste lucruri trebuie să fie menţinute şi acceptate de toată lumea.

„Iată de ce era un astfel de ”cult” de aşteptare al lui Mihail ca Mesia, în vremea profetului Maleahi:

Potrivit profetului Maleahi, avea să vină un anume Înger, pe care poporul în aştepta şi îl dorea:

ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου (pe Îngerul Meu), καὶ ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ προσώπου μου, καὶ ἐξαίφνης ἥξει εἰς τὸν ναὸν ἑαυτοῦ κύριος, ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης (şi Îngerul Legământului), ὃν ὑμεῖς θέλετε· ἰδοὺ ἔρχεται, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

Iată, voi trimite pe Îngerul Meu şi El va pregăti calea înaintea Mea; şi Domnul, pe care-L căutaţi, va veni curând la Templul Său; şi Îngerul Legământului, în care vă găsiţi plăcerea, iată că vine, zice Domnul Atotputernic. (Maleahi 3:1 LXX)

Acum, care Înger a venit după vremea profetului Maleahi, ca Înger al Legământului, pentru a pregăti calea lui Dumnezeu în Templul Său? Şi ce înseamnă „Îngerul Legământului”?

Haideţi să facem o căutare amănunţită, o investigaţie bine întemeiată.

Aşadar să vedem care dintre semnificaţiile de mai sus este acoperită de Biblie? Ce înger obişnuit ar putea ierta păcatele şi ar putea vorbi în numele lui Dumnezeu? Nici unul măcar. Numai Unul care nu a fost un înger obişnuit, dar care a fost Îngerul îngerilor (Ambasadorul ambasadorilor), aşa cum un rege poate fi Regele regilor. Deci, în anumite privinţe, El era ca Dumnezeu, fapt confirmat şi în Evanghelii şi a primit închinare, atât în Vechiul Testament, cât şi în Noul Testament. Evident, nu o închinare, ca lui Dumnezeu, ci ca Celui care este al doilea în rang după Dumnezeu.”

„Iosua 5:13-15. Pe când Iosua era lângă Ierihon, a ridicat ochii şi s-a uitat. Şi iată că un Om stătea în picioare înaintea lui, cu sabia scoasă din teacă în mână. Iosua s-a dus spre El şi i-a zis: "Eşti dintre ai noştri sau dintre vrăjmaşii noştri?"

El a răspuns: "Nu, ci Eu sunt Căpetenia (în ebraică "שַׂר־ śar-") oştirii lui Iehova , şi acum am venit." Iosua s-a aruncat cu faţa la pământ, s-a închinat şi I-a zis: "Ce spune Domnul meu robului Său?"

Şi Căpetenia (în ebraică "שַׂר־ śar-") oştirii lui Iehova a zis lui Iosua: "Scoate-ţi încălţămintea din picioare, căci locul pe care stai este sfânt." Şi Iosua a făcut aşa.”[142]

Prin urmare este bine să ne dăm seama de faptul că baptiştii se rezumă foarte mult la angelologia Vechiului Testament. Baptişii nu recunosc agelofaniile Sfântului Arhanghel Mihail din tradiţia ortodoxă şi rezumă numai la Biblie. Ori ştim că Sfântul Arhanghel Mihail este mult mai mult decât atât.

Isaia 9:6 Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat, şi domnia va fi pe umărul Lui; Îl vor numi: Sfetnic Minunat, Puternic Erou, Tată Veşnic, Căpetenie (în ebraică „שַׂר־ śar-) a Păcii.

Daniel 8:25. Din pricina propăşirii lui şi izbândirii vicleniilor lui, inima i se va îngâmfa, va pierde pe mulţi oameni care trăiau liniştiţi şi se va ridica împotriva Căpetenia Căpeteniilor (în ebraică avem "שַׂר־ śar śarim"), dar va fi zdrobit fără ajutorul vreunei mâini omeneşti.

---

[140] Idem.

[141] A se vedea Radu Teodorescu, *Angelologie creștin ortodoxă* (Cugir, 2008).

[142] https://www.facebook.com/groups/731536430761814/posts/1744013989514048/ (accesat pe 22.07.2025).

Daniel 12:1. În vremea aceea se va scula Marea Căpetenie (în ebraică "שַׂר־ śar-), Mihail, ocrotitorul copiilor poporului tău; căci aceasta va fi o vreme de strâmtorare cum n-a mai fost de când sunt neamurile şi până la vremea aceasta. Dar în vremea aceea, poporul tău va fi mântuit, şi anume oricine va fi găsit scris în carte.

Iată de ce, în jurul secolului I d.Hr., pustnicii evrei care trăiau în peşteri credeau că Mesia care trebuia să vină era Arhanghelul Mihail. În această atmosferă şi credinţă a fost crescut şi Sfântul Ioan Botezătorul, în pustie."[143]

Prin urmare este bine să ne dăm seama că baptismul are o mare carenţă în a înţelege cursul istoric al cultului Sfântului Arhanghel Mihail. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că acest cult este unul vechi şi care are rădăcini profunde şi adânci în Biserica Ortodoxă. Aceasta fiindcă după cum am spus este bine să ne dăm seama că nu putem să intervenim după propria voinţă şi chef în cultul Sfântului Arhanghel Mihail.

„Potrivit cercetătorului dogmelor Adolf Harnack, în jurul primului secol era popular să se creadă că Mesia va fi Arhanghelul Mihail. Această părere era atât de cunoscută, încât în anumite biserici creştine Hristos era înfăţişat cu aripi, pentru că ei îl credeau că este Arhanghelul Mihail, iar Cartea lui Herma, care spunea asta, a fost inclusă printre cărţile Bibliei.

Dacă aţi citit cu atenţie firul expunerii de până acum, puteţi înţelege de ce apostolul Ioan a spus: El a venit la ai Săi şi ai Săi nu l-au primit (Ioan 1:10).

El spune asta pentru că Arhanghelul Mihail a fost Marea Căpetenie invizibilă a poporului evreu, la fel cum Satana a fost Marea Căpetenie a Persiei, după cum spune Biblia:

Dar Căpetenia împărăției Persiei (Satana, compară cu ceea ce spune Luca 4:6) mi-a stat împotrivă douăzeci şi una de zile; însă iată că Mihail, Prim (ahad) al căpeteniilor (haś·śā·rîm), celor mai de seamă (în ebraică "hā•ri•šō•nîm"), mi-a venit în ajutor şi am ieşit biruitor acolo, lângă împăraţii Persiei.

Acest lucru poate fi interpretat astfel, că "primatul" sau "întâietatea" o are Mihail în toate domeniile cereşti, după Dumnezeu Tatăl. Conform cărţii Apocalipsa există 24 de căpetenii îngereşti, dar Arhanghelul Mihail, n-a fost niciodată dintre ei, după cum citim:

Dar vreau să-ţi fac cunoscut ce este scris în Cartea Adevărului. Nimeni nu mă ajută împotriva acestora, afară de Căpetenia (în ebraică "שַׂר־ śar-) voastră Mihail." (Daniel 10:21) – De ce nu a putut niciun alt înger să domine (înfrângă) peste Satan, în afară de Mihail? Pentru că atunci Dumnezeu n-a schimbat încă ierarhia: Mihail era al doilea ca putere în cer, iar Satana, era ca a treia putere în cer. Deci este evident, de ce nici un înger de rând nu putea birui peste Satana, decât Mihail."[144]

Prin urmare baptismul este unul care recunoaşte că există un conflict dintre îngeri şi demoni dar este cât se poate de vag în a elabora o spiritualitate cu privire la acest război nevăzut care se duce în noi între îngeri şi demoni.

În acest sens nu se ştiu prea multe rugăciuni baptiste adresate Sfântului Arhanghel Mihail. Aceasta fiindcă după cum am spus angelologia baptistă este mai mult un fel de imitaţie a celei ortodoxe.[145]

„În vremea aceea se va scula Marea Căpetenie Mihail (în ebraică "הַגָּדוֹל hag•gā•ḏō•wl שַׂר־ śar-), ocrotitorul copiilor poporului tău; (Daniel 12:11).

Ceea ce este cel mai îngrijorător la această obiecţie argumentativă este că, dacă Isus nu este Arhanghelul Mihail, atunci care a fost rolul lui Isus în vremurile Vechiului Testament? Nimic? A fost inactiv pe un nor? La urma urmei, Mihail, Gavril şi sfinţii îngeri au făcut totul.

Dacă Arhanghelul Mihail a fost doar unul dintre îngerii obişnuiţi al lui Dumnezeu, care a vegheat asupra patriarhilor şi a scos, a condus, a hrănit, a dat de băut, a protejat, a pedepsit, etc., poporul din Egipt, cum ar fi putut Pavel să spună că Hristos a făcut asta, când nu-l vedem undeva pe Hristos în Vechiul Testament, doar pe Mihail, Gabriel şi îngerii?

„Şi stânca aceea era Hristos" (1 Corinteni 10:4)

Acesta este ceea ce musulmani (mahomedani) au vrut să scoată la iveală şi de aceea s-au înmulţit atât de mult (spunând că Fiul lui Dumnezeu a existat doar din Maria) - şi de aceea Calvin şi ceilalţi colegi genoveni s-au luptat pentru a preveni acest lucru, ca să nu se accepte aşa ceva. Din acest motiv, Calvin a fost chiar acuzat că deţine în secret opinii ariene.

---

[143]https://www.facebook.com/groups/731536430761814/posts/1744013989514048/ (accesat pe 22.07.2025).

[144] https://www.facebook.com/groups/731536430761814/posts/1744013989514048/ (accesat pe 22.07.2025).

[145] A se vedea George Clayton, *Angelology, Remarks and Reflections Touching the Agency and Ministration of Holy Angels* (New York, 1851).

Înţelegeţi bine, dacă Hristos nu este Arhanghelul Mihail, atunci adepţii profetului Mahomed au dreptate şi vor cuceri mulţi creştini cu credinţă slabă. Dacă Hristos nu există în Vechiul Testament şi Pavel a spus asta de unul singur, atunci au dreptate (iată de ce nici nu acceptă scrierile lui Pavel, ca fiind inspirate). Cu toate acestea, ei greşesc. După cum aţi văzut, Biblia mărturiseşte mai degrabă că numele ceresc al Fiului lui Dumnezeu este Mihail, Care este ca Dumnezeu. Profetul Muhammad a greşit. Cum puteţi crede că Mahomed, care a ucis o mulţime de oameni, şi avea un cârd de neveste printre care şi o copilă de 9 ani, putea deţine adevărul într-un subiect atât de complicat? Toţi liderii ca el, au greşit pentru că nu au avut o viaţă sfântă şi dedicată cu atenţi subiectului citirii şi meditării la cele sfinte, după roadele duhului şi nu în roadele firii pământeşti. Socinus a greşit, Biandrata a greşit, David Ferenc a greşit, fiindcă n-au cunoscut bine Biblia, fiind ocupaţi de altceva... Biandrata avea viciul italian (homosexual) şi a fost alungat după ce a fost prins, a fost ucis de un nepot, pentru avere, David Francisc şi-a luat o soţie tinerică, care l-a acuzat de impotenţă, stârnind un scandal picant, după care bătrânul episcop socinian, ruşinat, s-a refugiat în idei iudaice."[146]

Doi psihologi discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Creştinismul vorbeşte de mai multe vedenii şi viziuni.
- Aşa este.
- Nu sunt halucinaţii?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă există o lume religioasă.
- Şi?
- Această lume merge pe suflet.
- Sufletul îl poţi vedea?
- Nu.
- Ei bine vedenii nu sunt fizice.
- Dar ce?
- Sunt descoperiri ale sufletului.
- Se poate aşa ceva?
- Da.
- Cum?
- Sufletul poate percepe şi vedea lucruri pe care ochii fizici nu o pot face.
- Cum ar fi?
- Poţi simţi răutatea sai bunătatea omului din dispoziţia lui sufletească?
- Da.
- Ei vezi aşa este şi cu vedeniile.
- Cum?
- Este sunt stări de extaz.
- Extaz?
- Da.
- Ce este extazul?
- Este o descoperire de la Dumnezeu.
- Se poate aşa ceva?
- Da.
- De unde ştim?
- Biblia este plină de străzi de extaz.
- Adică?
- Mai toţi sfinţii au avut stări de extaz.

[146] https://www.facebook.com/groups/731536430761814/posts/1744013989514048/ (accesat pe 22.07.2025).

- Asta o ştiu.
- Şi atunci?
- Se spune că mai mulţi sfinţi au putut să îl vadă pe Sfântul Arhanghel Mihail în vedeniile lor.
- Aşa este.
- Cum aşa?
- Fiindcă el s-a descoperit de mai multe ori.
- Da?
- Da.
- Poţi să îmi dai şi mie un exemplu?
- Da.
- Te ascult.
- Sfântul Papă Silvestru I are o viziune în care îl poate vedea pe Sfântul Arhanghel Mihail ucigând un demon (balaur) care ameninţa viaţa locuitorilor din jurul muntelui Tancia.[147]
- Unde este muntele Tancia?
- În Italia.
- Nu ştiam.
- Ştii acum.
- Este interesantă vedenia.
- Aşa este.
- Deci sfinţii au putut vedea îngeri?
- Da.
- Frumos.
- Aşa este.
- Şi zici că vedeniile nu sunt halucinaţii?
- Nu.
- Cum aşa?
- Se ştie de cazul unui călugăr care a ajuns în vedenie în rai.
- Şi?
- Acolo a primit 3 mere.
- Frumos.
- Când s-a trezit din vedenie avea cele 3 mere în mână.
- Nu îmi vine să cred.
- Ba da.
- Te cred.
- Aşa este.
- Prin urmare să nu te îndoieşti de vedenii.
- Încerc.
- Sunt descoperiri pe care Dumnezeu, îngerii şi sfinţii le fac.
- Când cred ei că se cade?
- Da.
- Frumos.
- Aşa este.
- Sunt logici mai mari decât a noastre.
- Crezi?
- Da.
- Cum?
- Dumnezeu ştie mai bine când şi cum să ni se descopere.
- Nu eram conştient de acest lucru.
- Ba da.

[147] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) p. 258.

- Acum îmi dau seama.
- Ceea ce trebuie să ştii este că nu suntem singur în această lume.
- Dumnezeu este cu noi?
- Da.
- Acest lucru îmi dă siguranţă.
- Şi mie.
- Este bine să ştiu că în această lume ostilă nu suntem singur.
- Aşa este.

„Vă recomand să aruncaţi o privire mai atentă asupra Bibliei. Rabini evrei Sira şi Pilot şi mişcarea pustnicilor evrei, cei de pe timpul lui Maleahi şi Ioan Botezătorul, nu degeaba au citit Biblia. Pe vremea aceea era un fel de cult al lui Mihail, comparaţi-l cu ceea ce a observat şi Dumnezeu: şi Îngerul Legământului, în care vă desfătaţi, iată că vine, zice Domnul (Iehova,TM) Atotputernic. (Maleahi 3:1,LXX). În mod paradoxal, tocmai de aceea n-a fost acceptat Domnul Isus, ca Mesia, căci rabinii şi poporul aştepta un războinic în care trebuia să se întrupeze Arhanghelul Mihail.

Contraargument ar fi singurul text problemă, cel din Matei 11:10, însă problema se rezolvă dacă privim textul ca unul neautentic, o interpolare (în opinia academică a lui Weizsäcker).

Mai jos: Arius pălmuit de episcopul Niculae din Myra. Vă daţi seama ce atmosferă ”creştină, de iubire, bucurie, pace şi dialog ecumenic” a fost la Conciliul de la Niceea (325)?

Avertizarea este clară:

Cine iubeste pe fratele sau rămâne in lumina, si in el nu este niciun prilej de poticnire. (1Ioan.2:10)

Prin aceasta se cunosc copiii lui Dumnezeu si copiii diavolului. Oricine nu trăieşte in neprihănire nu este de la Dumnezeu; nici cine nu iubeste pe fratele sau. (1Ioan.3:10)

Noi ştim ca am trecut din moarte la viaţa, pentru ca iubim pe fraţi. Cine nu iubeste pe fratele sau rămâne in moarte. (1Ioan.3:14)

Cine nu iubeste n-a cunoscut pe Dumnezeu; pentru ca Dumnezeu este dragoste. (1Ioan.4:8)

Daca zice cineva: "Eu iubesc pe Dumnezeu", si urăşte pe fratele sau, este un mincinos; caci, cine nu iubeste pe fratele sau, pe care-l vede, cum poate sa iubească pe Dumnezeu, pe care nu-L vede? (1Ioan.4:20)”[148]

CONCLUZII

Ceea ce am voit prin această carte a fost să arătăm cum este văzut cultul Sfântului Arhanghel Mihail în perspectivă interregioasă deci în iudaism şi în islam şi la fel de bine am voit să arătăm cum îl văd diferitele confesiuni creştine. Am arătat că mai toate confesiunile creştine au cultul Sfântului Arhanghel Mihail prealuat de la ortodoxie care la rândul el l-a preluat şi dezvoltat de la iudaism.[149] Cultul Sfântului Arhanghel Mihail în ortodoxie nu este unul static şi finit fiindcă apar noi şi noi mărturii despre interacţiunea arhanghelului cu lumea noastră şi mai ales cu lumea creştin ortodoxă. Poate că nu sunt atât de multe mărturii cum am dorii noi dar totuşi ele sunt şi trebuie să le credem. Mai nou ştim că şi o religie sincretică cum este New Age-ul a ajuns să vorbească de Sfântul Arhanghel Mihail. „Numele Arhanghelului Mihail înseamnă, în traducere românească, ”Cel care este asemenea lui Dumnezeu.”

Atât în unele texte biblice cât şi în unele posterioare lor, Arhanghelul Mihail este considerat a fi cel mai important dintre toţi Arhanghelii.

Acest aspect este menţionat atât în tradiţia creştină cât şi în cea ebraică şi islamică.

Datorită dovezilor sprijinului şi a protecţiei permanente din partea lui asupra întregii umanităţi, Arhanghelul Mihail este cel mai popular şi mai apelat înger în tradiţia creştină.

Arhanghelul Mihail este bine-cunoscut ca Prinţul Arhanghelilor, Îngerul Eliberator, Apărător al Luminii, al Dreptăţii, al Adevărului, al Binelui Divin, al Bunătăţii, al Credinţei în Dumnezeu.

[148] https://www.facebook.com/groups/731536430761814/posts/1744013989514048/ (accesat pe 22.07.2025).

[149] A se vedea Mika Ahuvia, *On My Right Michael, On My Left Gabriel: Angels in Ancient Jewish Culture* (California, 2021).

În tradiţia ebraică, Mihail mai semnifică "Cum să-L iubim pe Dumnezeu" şi reprezintă energia divină a înţelepciunii şi a iubirii."[150]

Este bine să ştim că New Age-ul recunoaşte existenţa Sfântului Arhanghel Mihail însă ceea ce trebuie să ne dăm seama că contextul în care el vorbeşte despre acest arhanghel este unul eronat şi cât se poate de greşit. De ce? Fiindcă Mihail este unul dintre marii iniţiaţi New Age sau la fel de bine unul dintre multe altele spirite din marile religii ale lumii. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă în zilele noastre sunt din ce în ce mai mulţi care cred în minciunile New Age.

Există în acest sens elaborată chiar şi o angelologie New Age.[151] Această angelologie are preluate mai multe elemente din teosofie, ocultism şi religiile orientale. Este greu să vorbim de un cult al Sfântului Arhanghel Mihail în acest context în care ne putem da seama că nu am o ortodoxie a angelologiei.

„Arhanghelul Mihail este Arhanghel esenţial al Prezenţei şi al Puterii Dumnezeieşti

Dat fiind faptul că ierarhia angelică a arhanghelilor este, am putea spune, structurată astfel încât să reprezinte patru direcţii importante, divine, pe care arhanghelii le reprezintă, se poate spune că arhanghelul Mihail face parte dintre cei patru arhangheli esenţiali ai Prezenţei şi ai Puterii Dumnezeieşti ce sunt reprezentativi pentru întreaga categorie a arhanghelilor, alături de arhanghelii Gabriel sau Gavril, Uriel şi Rafael.

Fiind unul dintre cei patru arhangheli ai Prezenţei Divine, aceasta a făcut ca arhanghelul Mihail să fie în mod frecvent invocat, într-o intimă asociere, cu ceilalţi trei arhangheli.

Menţionăm, referitor la aceasta, o binecunoscută rugăciune, foarte populară, care se indică să fie rostită de trei ori, într-un mod ferm şi cu mare credinţă, înainte de culcare.

Urmează această rugăciune foarte eficientă pe care este necesar să o rostim înainte de culcare, pentru a beneficia în felul acesta de ajutorul şi transformările lăuntrice profunde care apar atunci când cei patru arhangheli sunt invocaţi să se manifeste atât în trupul cât şi în fiinţa noastră lăuntrică."[152]

Prin urmare Sfântul Arhanghel Mihail a devenit o prezenţa constantă în ultimii ani în New Age aceasta fiindcă evident că sunt mulţi aici care sunt fascinaţi cu el şi cu prezenţa lui. Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că New Age-ul are multe lucruri reprobabile şi în acest sens cu greu se poate vorbii de o validitate a cultului arhanghelului. Aceasta fiindcă după cum am spus este bine să ştim că pentru a vorbii de un cult valid al arhanghelului trebuie să o facem în nişte cadre creştin ortodoxe.

Iată o rugăciunea New Age către Sfântul Arhanghel Mihail: „Redăm această populară rugăciune:

„Fie ca Sfântul Arhanghel Mihail să fie şi să rămână mereu în dreapta trupului şi a fiinţei mele.

Fie ca Sfântul Arhanghel Gabriel să fie şi să rămână mereu în stânga trupului şi a fiinţei mele.

Fie ca Sfântul Arhanghel Uriel să fie şi să rămână mereu în faţa trupului şi a fiinţei mele.

Fie ca Sfântul Arhanghel Rafael să fie şi să rămână mereu în spatele trupului meu şi a fiinţei mele.

Fie ca Preasfânta Prezenţă a Duhului lui Dumnezeu să fie şi să rămână mereu deasupra capului şi a fiinţei mele".

Aceasta este acea populară rugăciune care se indică să fie rostită de trei ori cu fermitate şi cu credinţă deplină înainte de a adormi."[153]

Prin urmare trebuie să ne dăm seama că avem un cult ortodox creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Mihail care chiar în lumea ortodoxă s-a încercat să fie denaturat. Una dintre aceste încercări a fost Mişcarea Legionară în perioada interbelică din România. Legionarii au fost extremişti antisemiţi şi rasişti care au aderat la crezurile nazismului dar pretindeau că sunt sub tutela spirituală a Sfântului Arhanghel Mihail.

După cum am spus în rândul maselor mari de oameni încă există o fascinaţie cu sfinţii îngeri şi mai ales cu Sfântul Arhanghel Mihail. Ceea ce este bine este faptul că de mai multe ori Sfântul Arhanghel Mihail a fost unul care

---

150 Artémia Bivol https://www.facebook.com/100057379032695/posts/arhanghelul-mihailnumele-arhanghelului-mihail-numele-arhanghelului-mihail-%C3%AEnseam/169449381314820/ (accesat pe 22.07.2025).

151 A se vedea Susan Gregg, *The Complete Encyclopedia of Angels: A Guide to 200 Celestial Beings to Help, Heal, and Assist You in Everyday Life* (Fair Winds Press, 2011).

152 Artémia Bivol https://www.facebook.com/100057379032695/posts/arhanghelul-mihailnumele-arhanghelului-mihail-numele-arhanghelului-mihail-%C3%AEnseam/169449381314820/ (accesat pe 22.07.2025).

153 Idem.

s-a descoperit pe sine şi s-a făcut cunoscut nouă oamenilor. Acest lucru ne spune că pentru noi oamenii care suntem fiinţe slabe şi muritoare avem un avantaj şi un atu: avem un prieten în cer. Deşi avem mai mulţi duşmani infernali în iad ei bine trebuie să ştim că avem un prieten în cer care este unul care ne poate ajuta în drumul spre mântuire.

„Într-o tehnică de contactare a arhanghelilor corelată cu punctele cardinale, modalitate preluată din tradiţia ebraică, Mihail este asociat direcţiei Nord.

Arhanghelul Mihail este Erou Spiritual

Arhanghelul Mihail este prin excelenţă eroul luptător al lui Dumnezeu.

Toate trăsăturile sale şi orice tip de intervenţie în relaţia dintre om şi Divinitate îşi au izvorul în capacitatea şi natura sa războinică, de luptător în slujba Binelui şi a Luminii.

Prin urmare, ajutorul său necondiţionat este primit instantaneu de toţi cei care luptă plini de eroism şi cu curaj împotriva răului, atât cel exterior, cât şi cel interior, din fiinţa lor.

Modalitatea optimă de a-i atrage spontan sprijinul şi ghidarea este calea luptătorului curajos sau a eroului spiritual."[154]

După cum am spus sunt mai multe tendinţe în angelologia confesională creştină care voiesc să îl facă pe Sfântul Arhanghel Mihail mai mult un fel de arhanghel al războiului mai ales din relatarea din Apocalipsă a Sfântului Ioan Teologul care ne spune că războiul din cer împotriva diavolului a fost condus de Sfântul Arhanghel Mihail. Ei bine este adevărat că Sfântul Arhanghel Mihail este un luptător împotriva răului dar trebuie să ştim că el nu este un războinic prin vocaţie. Aceasta fiindcă îngerii nu sunt războinici.[155]

„Reciproca este, de asemenea, adevărată, în sensul că apelarea constantă şi plină de dăruire a Arhanghelului Mihail dezvoltă extraordinar de mult în cel sau în cea care îl invocă astfel, starea de erou spiritual.

Ca protector al bisericii, el este Sfântul Înaripat, având drept însemne scutul şi lancea.

Arhanghelul Mihail este cel pe care Dumnezeu l-a însărcinat să-i alunge din Rai pe ducă-se pe pustii şi pe ceilalţi îngeri răzvrătiţi.

Nu este deloc întâmplător că în Apocalipsa lui Ioan, Arhanghelul Mihail împreună cu îngerii săi, sunt descrişi ca fiind în luptă cu balaurul (ducă-se pe pustii) şi cu demonii (îngerii decăzuţi) care sunt subordonaţi acestuia, iar deznodământul acestei lupte este că acest balaur al abisurilor infernale a fost azvârlit sub pământ împreună cu îngerii întunericului (demonii) care-l slujeau."[156]

Această carte se vrea şi ea o contribuţie creştin ortodoxă la cultul Sfântului Arhanghel Mihail într-o lume în care ştim că oamenii sinceri şi bun îşi caută aliaţi în lumea spirituală.

Am spus că avem mulţi demoni duşmani în iad dar avem şi mulţi îngeri prieteni în rai. Printre ei este şi Sfântul Arhanghel Mihail.

Au fost mai mulţi teologi care s-au întrebat de ce demoni de urăsc aşa de mult că au ajuns să introducă moartea în lume şi umanitate? Răspunsul este că demonii văd în noi creaţia lui Dumnezeu şi tot ceea ce vine de la Dumnezeu trebuie să moară şi să fie distrus. La fel de bine demonii ne-au voit morţi şi fiindcă în ei nu mai există nimic raţionali şi viaţa noastră cu Dumnezeu este pentru ei un act de mare invidie fiindcă şi ei cândva au fost în comuniune cu Dumnezeu.

Prin urmare avem în demoni nu numai fiinţe iraţionale ci la fel de bine şi fiinţe care au ajuns la imposibilitatea de a gândii dincolo de comiterea răului. Ori acest lucru este probabil şi pierzanie lor aceasta fiindcă viaţa este mult mai mult decât răul şi comiterea lui sub orice formă.

După cum am spus odată cu introducerea morţii în lume ei bine demonii au câştigat o mare victorie împotriva noastră şi indirect asupra lui Dumnezeu. Singura veste bună este că religia şi mai toate marile religii ale lumii susţin că viaţa se continuă şi după moarte, este adevărat într-un fel spiritual. Nimeni nu vrea să moară, însă ceea ce trebuie să

---

154 Artémia Bivol https://www.facebook.com/100057379032695/posts/arhanghelul-mihailnumele-arhanghelului-mihail-numele-arhanghelului-mihail-%C3%AEnseam/169449381314820/ (accesat pe 22.07.2025).

155 A se vedea Josefina Hernandez, *Chief prince Michael of the heavenly wars* (Tate Pub and Enterprises, 2011).

156 Artémia Bivol https://www.facebook.com/100057379032695/posts/arhanghelul-mihailnumele-arhanghelului-mihail-numele-arhanghelului-mihail-%C3%AEnseam/169449381314820/ (accesat pe 22.07.2025).

ştim este că mângâierea noastră dincolo de moarte este că există rai şi dacă în această viaţă ne-am străduit să ducem o viaţă bună şi morală vom ajunge dincolo în rai.

Acest lucru este certificat de toate religiile lumii sub o formă sau alta. Prin urmare este bine să ştim că victoria demonică a morţii în această lume este numai parţială. Religia de aduce speranţa într-o lumea de apoi veşnic fericită. Cine nu ar vrea să fie veşnic fericit?

Ca învingător al lui ducă-se pe pustii, el este reprezentat în armură, ţinând un picior peste cel rău. Îngerul este pe cale să-l pună în lanţuri pe cel rău sau să-l străpungă cu lancea. Tocmai din această cauză, Arhanghelul Mihail este reprezentat cel mai adesea în iconografia creştină luptându-şi şi biruind un balaur.

De altfel, este demn de reţinut că în ezoterism, înfrângerea balaurului reprezintă, în realitate, atingerea fazei de control perfect asupra potenţialului creator.

Nu este deloc întâmplător că balaurul care este învins de Arhanghelul Mihail este reprezentat cel mai adesea având aripi, iar acesta (balaurul cu aripi) este un bine-cunoscut simbol alchimic, care semnifică un control perfect, atât asupra tentaţiilor, cât şi asupra forţelor inferioare, ce sunt imediat sublimate (aceasta este semnificaţia ascunsă a aripilor) în aspecte angelice şi Dumnezeieşti.

În felul acesta, natura inferioară a şarpelui este sublimată şi transformată în natura superioară a păsării (porumbelul sau vulturul)."[157]

Doi istorici ai creştinismului discutau într-o zi.

- Ştii ce am remarcat?
- Ce?
- Din Vechiul Testament există un cult al îngerilor.
- Da.
- Dar îngerii sunt mai presus de istorie.
- Şi?
- Ei intră şi iasă în istorie cum vor.
- Aşa şi?
- Dar totuşi nu sunt fiinţe istorice.
- Fiindcă sunt nevăzuţi.
- Aşa este.
- Şi mai este ceva?
- Ce?
- Ortodoxia susţine crezul în învierea morţilor.
- Dar de ce nu are loc acum?
- Din motive pe care numai Dumnezeu le ştie.
- Tu chiar crezi că morţii vor învia?
- Da.
- Sunt morţi de mii de ani.
- Şi?
- Chiar crezi că vor învia?
- Da.
- De unde ştim acest lucru?
- Din mai multe revelaţii pe care le-a făcut Dumnezeu.
- Înţeleg.
- Eu aş vrea ca învierea morţilor să aibă loc acum.
- Să lăsăm totul în grija lui Dumnezeu.
- Se poate?
- Da.

[157] Artémia Bivol https://www.facebook.com/100057379032695/posts/arhanghelul-mihailnumele-arhanghelului-mihail-numele-arhanghelului-mihail-%C3%AEnseam/169449381314820/ (accesat pe 22.07.2025).

- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Sunt mai multe mărturii că din lumea de dincolo îngerii sunt de partea noastră.
- Cum ar fi?
- În Evul Mediu înainte de schisma de la 1054 pe insula Skelling din Irlanda Marea Britanie exista o mănăstire cu hramul Sfântului Arhanghel Mihail.
- Şi?
- Pe insulă nu se putea cultiva viţa de vie.
- Înţeleg.
- Minunea era că în fiecare dimineaţă când se făcea liturghia călugării puteau găsii un vas plin cu vin pentru liturghie.
- Cum?
- Tradiţia spune că vinul era adus de Sfântul Arhanghel Mihail.
- La fel de bine se spune că arhanghelul de mai multe ori le-a adus de mâncare călugărilor când nu mai aveau nimic ce mânca.[158]
- Minunat.
- Aşa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Sunt mai multe mărturii care ne spun că sfinţii îngeri şi Arhanghelul Mihail au fost alături de noi.
- Sub o formă sau alta?
- Da.
- Bine de ştiut.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Dacă Biblia spune că Iisus a înviat ei bine înseamnă că a exista o înviere a morţilor.
- Chiar dacă nu ştim când?
- Da.
- Tot ceea ce ne rămâne este să credem.
- Da.
- Credinţa moare ultima.
- La fel ca speranţa.
- Aşa este.
- Sfântul Arhanghel Mihail şi-a făcut simţită discretă prezenţa în această lume.
- Am remarcat acest lucru.
- Înseamnă că el ne iubeşte pe noi oamenii.
- Fiindcă ne iubeşte Dumnezeu?
- Nu.
- Dar de ce?
- Îngerii au propria lor personalitate.
- Şi?
- Au sentimente proprii care sunt diferite de ale lui Dumnezeu.
- Da, unii au preferat să se separe de Dumnezeu.
- Da.
- Din nefericire.
- Aşa este.
- Nu ştiam că Sfântul Arhanghel Mihail şi-a făcut simţită prezenţa chiar şi în Anglia.
- Mărturii vorbesc de acest lucru.

[158] Cezar Ivan Coliţă, *Arhanghelul Mihail şi istoria aparițiilor sale călăuzitoare* (Bucureşti, 2021) p. 281-282.

- Frumos.
- Aşa este.
- Deşi nu l-am văzut niciodată pe Sfântul Arhanghel Mihail cred în această mărturie.
- Cine ar avea interes să mintă?
- Aşa este.

„Arhanghelul Mihail este Luptător pentru Dreptate şi Adevăr

Arhanghelul Mihail este Înger al Dreptăţii, promovează Adevărul.

Arhanghelul Mihail este adeseori înfăţişat cu aripi puternice, foarte mari şi cu Sabia Dreptăţii, de un albastru strălucitor, o sabie de foc, care arde, radiază căldura şi strălucirea Luminii Divine.

În perioada Renaşterii, el apare ca un tânăr foarte puternic şi frumos, îmbrăcat într-o haină splendidă, purtând sabie, scut şi lance, iar în alte reprezentări este cel care ţine Balanţa Dreptăţii.

Lancea şi sabia sunt, în realitate, simboluri ale discernământului spiritual care învinge până la urmă orice rău.

Instrument al adevărului în acţiune, sabia este simbolul puterii, al forţei lucide a spiritului, uneori singurul mijloc de a rezolva o problemă sau de a atinge un rezultat durabil."[159]

Am voit prin această carte să facem o prezentare cât se poate de clară a modului cum cultul Sfântului Arhanghel Mihail a ajuns să devieze în religii ca islamul sau în confesiuni creştine ca luteranismul sau calvinism.

Ceea ce am voit să precizăm este că este cumva anormal ca deşi noi creştinii să susţinem un cult al Arhanghelului Mihail ei bine să fim totuşi divizaţi în mai multe confesiuni creştine. De ce? Fiindcă în acest sens ar înseamnă să existe un Arhanghel Mihail luteran, baptist, calvin sau anglican.

Am arătat că faptul că creştinii au ajuns să separaţi chiar şi cu privire la cultul Sfântului Arhanghel Mihail denotă că sunt mulţi care nu vor să aibă de a face cu arhanghelul. Aceasta fiindcă dacă ar voi să fie serioşi cu privire la acest arhanghel ei bine evident că s-a găsii mai multe puncte de comuniune. Ori acest lucru nu prea are loc. Aceasta fiindcă deşi am spus că la nivel creştin ortodoxia are primele şi cele mai multe mărturii despre Sfântul Arhanghel Mihail.

„Arhanghelul Mihail este asociat cu miracolele manifestate de Puterea lui Dumnezeu şi este considerat apărător al Luminii, al Binelui şi Bunătăţii.

Arhanghelul Mihail este un Ghid divin al sufletelor umane, pe care le conduce către Lumina Divină.

Cu sabia lui de Lumină, el taie legăturile malefice şi îi protejează cu căldura luminii sale pe toţi cei care trebuie apăraţi de forţele întunericului.

Prezenţa Arhanghelul Mihail marchează, încă de la începuturi, lupta pentru salvarea şi iluminarea omului.

Arhanghelul Mihail este cel care desparte lumina de întuneric şi spune:

"Alegeţi, mergeţi către lumină, căci dacă mergeţi către lumină, veţi avea o mai mare libertate, dar ea trebuie să vină din propria voastră voinţă, fără să fiţi forţaţi de nimeni".

Arhanghelul Mihail este Înger al Epocii Actuale

Arhanghelul Mihail este cunoscut ca Înger al Păcii, el ne îndeamnă să ne împăcăm cu noi înşine şi, astfel, să restabilim Pacea Universală."[160]

Sunt mai mulţi care obiectează faptul că cultul Sfântului Arhanghel Mihail nu rezolvă problema morţii. Aceasta fiindcă ajungem să îl cinstim pe acest arhanghel însă continuăm să murim. Ceea ce nu trebuie să uităm este că nu este vina arhanghelului că diavolul a reuşit să ne corupă şi să ne facă să sfârşim în mormânt.

Dogma creştin ortodoxă nu ne lasă fără speranţa în faţa morţii deşi acest lucru este mai greu de acceptat.

"Tot ce se petrece cu adevărat la nivel planetar a fost orchestrat de marele Arhanghel Mihail şi de mulţi mari lideri spirituali.

Epoca Arhanghelului Mihail, care va mai continua multe sute de ani, este o epocă în care vom deveni puternici din punct de vedere spiritual, atingând nivele de vibraţie din ce în ce mai înalte.

---

[159] Artémia Bivol https://www.facebook.com/100057379032695/posts/arhanghelul-mihailnumele-arhanghelului-mihail-numele-arhanghelului-mihail-%C3%AEnseam/169449381314820/ (accesat pe 22.07.2025).

[160] Idem.

Vom resimţi atunci o adâncă compasiune, nu doar pentru cineva de pe stradă care nu are ce mânca, ci compasiune faţă de impactul acţiunilor noastre în vieţile celorlalţi.

Ca Arhanghel al timpului actual, Mihail oferă sprijin tuturor acelora care îşi păstrează bunăvoinţa, simţul adevărului şi credinţa în Legea Divină."[161]

[161] Artémia Bivol https://www.facebook.com/100057379032695/posts/arhanghelul-mihailnumele-arhanghelului-mihail-numele-arhanghelului-mihail-%C3%AEnseam/169449381314820/ (accesat pe 22.07.2025).